

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ

Περιοδικό του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ ■ τεύχος 19 – περίοδος Β ■ Ιανουάριος/Φεβρουάριος 2000

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Βρυσακίου 15 & Κλάδου, 105 65 Αθήνα
τηλ.: 3215 146/fax: 3215 147
e-mail: sadas-pea@tee.gr

'ARCHITEKTONES'
JOURNAL OF THE ASSOCIATION OF GREEK ARCHITECTS
Issue 19, Cycle B, January/February 2000
Vrussakiou 15 & Kladou, 105 65 Athens
tel.: 3215 146/fax: 3215 147

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Άγγελος Γαβαλάς
Αντιπρόεδρος: Δημήτρης Μαραβέας
Γεν. Γραμματέας: Νίκος Μπαλαμπάνης
Ταμίας: Αργύρης Δημητριάδης
Ειδ. Γραμματέας: Ειρήνη Κουφέλη
Μέλη: Μηνάς Αγγελίδης
Μαργαρίτα Ακριτίδου
Νίκος Δεσποτίδης
Άσπα Κατσαρέλη
Απόστολος Κατσαρός
Βιβή Μπάτσου
Γιάννης Πάνου
Μιχάλης Παντελάκης
Σπύρος Παπαδόπουλος
Σούλη Σαλίφογλου

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ-ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ
Άγγελος Γαβαλάς

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν
τις απόψεις των συντακτών τους.
Οι επίσημες θέσεις του ΣΑΔΑΣ και των άλλων
Συλλόγων Αρχιτεκτόνων δημοσιεύονται στη στήλη
Δραστηριότητες του συλλόγου.

Τιμή τεύχους Δρχ. 1

ΕΚΔΟΤΗΣ

Σωτήρης Δημακόπουλος
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΔΟΣΗΣ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕ
Αθήνα: Βουλιαγμένης 49, 116 36 Αθήνα
τηλ.: 9235 487-9/fax: 9222 743
Θεσ/κη: Βασ. Όλγας 181
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
Όλγα Ερμανουηλίδου
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Γιώργος Καλομηνίδης
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
Αχιλλέας Κυριακίδης
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
Αθήνα: Λάμπης Δορλής, Βάνα Διαμαντοπούλου
Αρετή Κατή, Τάσος Σπανούδης, Ντίνος Δογορίτης
Θεσ/κη: Τέτα Μάη, Μαρία Θεοχαροπούλου
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
Νίκη Δανηλίδου
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
Γιώργος Βρεττάκος
DTP SERVICE
Extension, Γ. ΒΑΡΔΑΚΗΣ & ΣΙΑ ΟΕ
Φίλωνος 64 Δάφνη, τηλ.: 9735 563
ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
Περαντινός-Κανάκης ΟΕ
Φίλωνος 64 Χαραυγή, τηλ.: 9716 847
ΑΠΟΣΤΟΛΗ: Ευάγγελος Μοσχόφης

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

«Σημείωμα της σύνταξης» (σελ. 18)

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Κ. Μπελιμπασάκης, «Προσυνεδριακή ημερίδα Θεσσαλονίκης» (σελ. 21)
Μ. Κουρμπανά, «Προσυνεδριακή ημερίδα Πάτρας» (σελ. 27)

DOSSIER

Το 10ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο
Χαιρετισμοί από την επίσημη έναρξη του 10ου Πανελληνίου Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου (σελ. 42)
Συμπεράσματα του 10ου Πανελληνίου Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου (σελ. 59)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ (σελ. 71)

Επιθυμία του Συλλόγου είναι, να αξιοποιήσει τις απόψεις όλων των συναδέλφων μέσα από τις σελίδες του περιοδικού. Είναι δυνατόν, όλες οι συνεργασίες που θα αποστέλλονται στο περιοδικό, είτε υπό μορφή παρουσιάσεων έργων, θέσεων και επιστολών να καταχωρούνται στις σελίδες του.
ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΠΟΥ ΘΑ ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ, ΠΡΕΠΕΙ ΩΠΩΣΔΗΠΟΤΕ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΔΙΣΚΕΤΑ ΚΑΙ ΝΑ ΣΥΝΟΔΕΥΟΝΤΑΙ ΜΕ PRINT-OUT ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Θα είναι πολύ χρήσιμο για όλους το περιοδικό να ΔΙΑΒΑΖΕΤΑΙ και να ασκείται κριτική για το περιεχόμενο και την εμφάνισή του από όλους τους συναδέλφους.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βασίλης Γκανιάτσας
Γιάννης Ζερβός
Κώστας Ηλιάκης
Διονύσης Καννάς
Ειρήνη Κουφέλη
Νίκος Μπαλαμπάνης
Δημήτρης Μαραβέας
Γιάννης Πολύζος
Γιώργος Σημαιοφορίδης
Λίνα Στεργίου
Βάσω Τροβά
Σάββας Τσιλένης
Ξένια Φωτοπούλου

Δύο ιδιαίτερα σημαντικά γεγονότα χαρακτήρισαν την τελευταία περίοδο δραστηριότητας του Διοικητικού Συμβουλίου του ΣΑΔΑΣ-Πανελληνίας Ένωσης Αρχιτεκτόνων.

Το πρώτο αφορά τη διεξαγωγή του 10ου Πανελληνίου Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου που έγινε στην Αθήνα, διήρκεσε 5 ημέρες, το παρακολούθησαν πάνω από 1500 συνάδελφοι, συμμετείχαν με εισηγήσεις, παρεμβάσεις ή ομιλίες πάνω από 300 συνάδελφοι, ενώ παράλληλα έγιναν σημαντικές εκθέσεις από όλη τη χώρα στον ίδιο χώρο.

Είχαν προηγηθεί σημαντικές προσυνεδριακές εκδηλώσεις σε 4 πόλεις της Ελλάδας (Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Καβάλα και Λάρισα).

Η μεγάλη συμμετοχή των συναδέλφων, η ποικιλία της προέλευσής τους από όλους τους χώρους επαγγελματικής δραστηριότητας απ' όλη την Ελλάδα, συνέθεσαν ένα δημοκρατικό και ζωντανό συνέδριο που μπόρεσε να εκφράσει σε μεγάλο βαθμό τις θέσεις και τις επιθυμίες του κλάδου, παρά το ότι για πολλά χρόνια δεν είχε πραγματοποιηθεί συνέδριο, γεγονός που είχε δημιουργήσει τεράστια κενά, αμφιβολίες, αμφισβητήσεις και μικρή συσπείρωση του κλάδου, προσθέτοντας ένα ακόμα γεγονός στην ιστορία των 9 προηγηθέντων αρχιτεκτονικών συνεδρίων.

Θα κλείναμε το σημαντικό αυτό γεγονός, λέγοντας ότι κανένα από τα χρήσιμα και απαραίτητα συνέδρια που οργανώνονται από διάφορους φορείς, δεν μπορεί να αντικαταστήσει τα συνέδρια του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ που έχουν, και μπορούν να έχουν ακόμα, όπως αποδείχτηκε, την ποικιλία, δημοκρατικότητα, μαχητικότητα και μοναδικότητα του κλάδου, ανάλογα βέβαια και με τις κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν.

Η εμπειρία από τις δυσκολίες της οργάνωσης δεν πρέπει να πάει χαμένη. Το νέο Δ.Σ. πρέπει να την εκμεταλλευτεί και να την αξιοποιήσει ακόμα καλύτερα ελπίζουμε. Οι υποχρεώσεις του εκάστοτε Δ.Σ. είναι να δημιουργεί τις προϋποθέσεις πραγματοποίησης τέτοιων συνεδρίων.

Στο παρόν τεύχος του περιοδικού, που θα κυκλοφορήσει στις εκλογές του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, παρουσιάζονται οι επίσημοι χαιρετισμοί στο Συνέδριο και τα κείμενα των συμπερασμάτων των 6 θεματικών ενότητων – σύντομα, θ' ακολουθήσει μια επιμελημένη έκδοση με όλες τις εισήγησεις και τις συζητήσεις του 10ου Συνεδρίου.

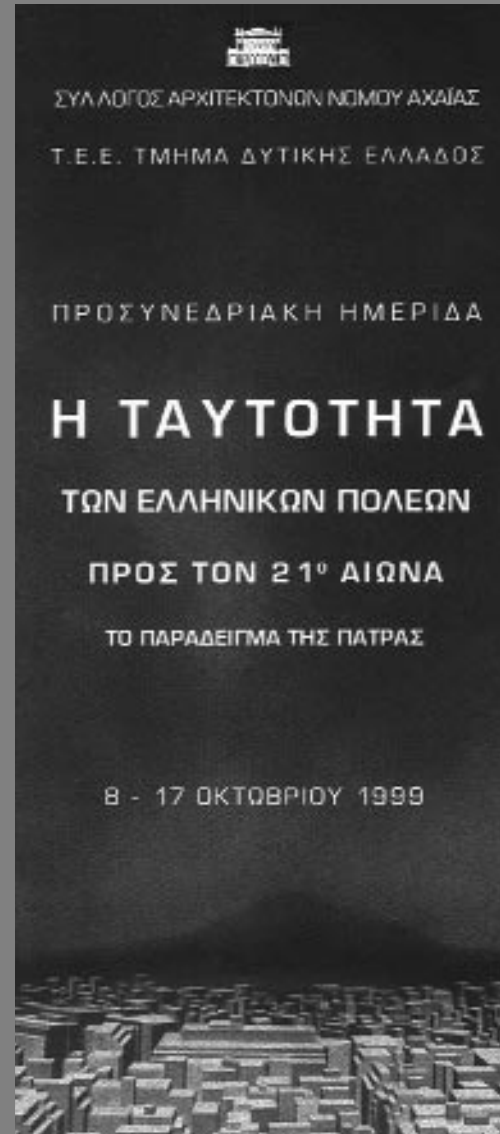
Το δεύτερο γεγονός αφορά ένα σημαντικό στρατηγικό στόχο του κλάδου που τα τελευταία 40 χρόνια προσπαθεί να λύσει, το θεσμικό πλαίσιο άσκησης του επαγγέλματος του αρχιτέκτονα.

Αφορά την ενίσχυση της αρχιτεκτονικής ποιότητας στον τόπο μας καθώς και το αποκλειστικό δικαίωμα της απασχόλησης των αρχιτεκτόνων στο αντικείμενο των σπουδών τους.

Το Δ.Σ., ύστερα από σημαντικές προσπάθειες, ολοκλήρωσε τις επαφές και διερευνήσεις γύρω από το θέμα και θεωρώντας ότι έχοντας καλύψει πλέον πολιτικά, επιστημονικά, κοινωνικά αλλά και νομικά το ζήτημα, κατέθεσε το αίτημα στο αρμόδιο Υπουργείο (ΥΠΕΧΩΔΕ) από όπου αναμένει την επίλυσή του από τον αρμόδιο για την προστασία του δομημένου περιβάλλοντος Υπουργό. Η καθυστέρηση της απάντησης μας αναγκάζει να προσφύγουμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να επιβάλει στη χώρα μας την εφαρμογή της οδηγίας 85/384/ΕΟΚ και να σεβαστεί την υποχρέωσή της για τις προϋποθέσεις άσκησης της αρχιτεκτονικής και του επαγγέλματος του Αρχιτέκτονα στη χώρα μας, που έχει ήδη αποδεχθεί και υπογράψει.

Ευχόμαστε η ελληνική κυβέρνηση να ρυθμίσει η ίδια το θέμα, κατανοώντας ότι η λύση αυτή είναι υποχρέωση και καθήκον της που έχει πολύ καθυστερήσει με ανυπολόγιστες ήδη επιπτώσεις στο δομημένο περιβάλλον της χώρας και όχι με επιβολή από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Την εξέλιξη των γεγονότων παραθέτουμε αναλυτικά με τα αντίστοιχα κείμενα και ντοκουμέντα για ενημέρωση των συναδέλφων.

«Πλαίσιο άσκησης και παραγωγής του αρχιτεκτονικού έργου στον 21ο αιώνα»

Η ημερίδα πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 20 Νοεμβρίου 1999, στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, στα πλαίσια του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, με στόχο την ενημέρωση και τη συζήτηση των προβλημάτων του κλάδου των αρχιτεκτόνων και ειδικότερα του θεσμικού πλαισίου μέσα από το οποίο παράγεται σήμερα το αρχιτεκτονικό έργο, των συνθηκών εργασίας των εκτελεστών του, και των λύσεων που πρέπει να αναζητηθούν για τη βελτίωσή τους.

Η ημερίδα άνοιξε με χαιρετισμό του προέδρου του Σ.Α.Θ. Κώστα Μπελιμπασάκη και του προέδρου του Οργανισμού Ρυθμιστικού Θεσσαλονίκης κ. Κώστα Λοΐζου.

Εισηγητές της ημερίδας:

ΑΓΓΕΛΟΣ ΓΑΒΑΛΑΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

Ανέπτυξε το θεσμικό πλαίσιο άσκησης του αρχιτέκτονα, τα προβλήματα και τις νέες προοπτικές του κλάδου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑΡΗΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΕΕ-ΤΚΜ

Αναφέρθηκε στη νέα σχέση αρχιτεκτονικής με τον άνθρωπο που πρέπει να αναπτυχθεί για τη βελτίωση της σημερινής κατάστασης του δομημένου περιβάλλοντος, και στο ρόλο του αρχιτέκτονα, μοναδικής λύσης στο πρόβλημα.

Είναι ανάγκη, τόνισε, η ποιότητα των αρχιτεκτονικών έργων, σε θέματα λειτουργίας και αισθητικής, που σήμερα δεν είναι στα πρώτα ενδιαφέροντα των πολιτών, να συνδεθεί άμεσα με όσες έννοιες αναφέρονται στη βελτίωση των συνθηκών ζωής: να προβληθεί ο ρόλος της αρχιτεκτονικής και να καταδειχθεί η σημασία της στις τόσο καθοριστικές για τη ζωή μας καταστάσεις που αποδίδουν οι αναφερόμενοι όροι, με ασάφεια πολλές φορές, όπως: οπτικό, αστικό, τεχνητό, δομημένο, βιο-περιβάλλον. Είναι ανάγκη, λοιπόν, οι αρχιτέκτονες, μέσα στις δύσκολες συγκυρίες της εποχής μας, να επαναφέρουν τα ζητήματα της αρχιτεκτονικής κοντά στα νέα δεδομένα του κοινωνικού γίνεσθαι.

Η σωστή χωροθέτηση, λειτουργία και αισθητική των αρχιτεκτονικών έργων και, γενικά, ό,τι χαρακτηρίζει την ποιότητά τους, θα πρέπει να αποτελούν βασικούς όρους στα προγράμματα

διαχείρισης και προστασίας του περιβάλλοντος. Τότε μόνο η αρχιτεκτονική, στην ιστορική αυτή περίοδο των κρίσιμων αλλαγών, θα μπορέσει να αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού όχι μόνον όσων παράγουν τα έργα της, αλλά και αυτών που τα βιώνουν καθημερινά.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΠΘ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

Σχολιάζοντας την αρχιτεκτονική εκπαίδευση στις μέρες μας, επισήμανε ότι –παρά τις διαφορετικές απόψεις των τελευταίων δεκαετιών– κυρίαρχο χαρακτηριστικό της εκμάθησης της αρχιτεκτονικής αποτελεί η διαδικασία της σταδιακής προσέγγισης και ο άμεσος διάλογος του διδάσκοντα με τον μαθητή.

Ειδικότερα ο κ. Κωτσιόπουλος τόνισε: «Γίνεται όλο και περισσότερο σαφές ότι η αρχιτεκτονική παραμένει μια εξαιρετικά σύνθετη πρακτική, που επιζητεί από τους πρωταγωνιστές της τη σφαιρική γνώση του κόσμου. Κατ' ουσίαν, ο αρχιτέκτων δεν έπαψε ποτέ να είναι, αφ' ενός δημιουργός ενός έργου τέχνης που παράγει μηνύματα και δημιουργεί αισθητικό προϊόν, και αφ' ετέρου –ταυτόχρονα και παράλληλα– συντονιστής της κατασκευής ενός απαιτητικού και πολύπλοκου φυσικού αντικειμένου όπως ένα κτίριο, ρυθμιστής των κοινωνικών σχέσεων των ενοίκων του κτιρίου, αλλά και υπεύθυνος για τις μικρές ή μεγαλύτερες επιπτώσεις του στο οικοσύστημα. Οι παραπάνω σκέψεις έχουν ίσως μικρή σημασία στο να ερμηνεύσουν την αρχιτεκτονική στις μέρες μας, γίνονται όμως πιο χρήσιμες σε ό,τι αφορά στην αρχιτεκτονική εκπαίδευση. Οι αρχιτεκτονικές Σχολές στην πλειονότητά τους φαίνεται να είναι πάλι πεπεισμένες ότι ο τίτλος του αρχιτέκτονα δεν μπορεί παρά να είναι προϊόν ενιαίων σπουδών χωρίς εξειδικεύσεις και χωρίς υπερβολικές μεθοδολογικές καινοτομίες. Το πρόγραμμα σπουδών της Αρχιτεκτονικής Σχολής οφείλει να εξακολουθεί να έχει μερικά θεμελιώδη χαρακτηριστικά: τη διδασκαλία της θεωρητικής γνώσης του χώρου και της αρχιτεκτονικής σε όλες τις κλίμακες, τη γνώριμία με τη μέθοδο με την οποία μπορεί να αποκτήσει ο φοιτητής τη γνώση της κατασκευαστικής τεχνολογίας, και, τέλος, την εκτεταμένη τριβή με την πρακτική εμπειρία του σχεδιασμού. Παρά τις διαφορετικές απόψεις, η πρακτική άσκηση, η διόρθωση, η αυτοκριτική, ο

επανασχεδιασμός μέσα απ' τη διαδικασία της σταδιακής προσέγγισης και ο άμεσος διάλογος με τον διδάσκοντα, εξακολουθούν να αποτελούν το κυρίαρχο χαρακτηριστικό της εκμάθησης της αρχιτεκτονικής.

«Βεβαίως υπάρχουν και αλλαγές: η αύξηση της προσβασιμότητας στις πληροφορίες, η βελτίωση των υπολογιστικών εργαλείων που απομακρύνουν σταδιακά τον αρχιτέκτονα από το σχεδιαστήριο, ο πολλαπλασιασμός των δυνατοτήτων ανίχνευσης, αποθήκευσης και επανάκτησης της τεχνολογικής πληροφορίας που σχετίζεται με το αρχιτεκτόνημα. Όλα αυτά είναι πολύ σημαντικά, αλλά δημιουργούν έναν ορατό κίνδυνο: την ψευδαίσθηση ότι μπορεί να υπάρξει και να κυριαρχήσει ο αυτόματος "από μηχανής" σχεδιασμός. Ο κίνδυνος αυτός γίνεται σοβαρότερος όταν αποδέκτες των ψευδαισθήσεων αυτών είναι οι μαθητευόμενοι στην αρχιτεκτονική. Εκεί ακριβώς βρίσκεται μια σοβαρή ευθύνη των διδασκόντων: στο να μεταφέρουν στους φοιτητές τους μια πρώτη γεύση από τις διαχρονικές αξίες της αρχιτεκτονικής και να τους μεταδώσουν μερικώς από τους άτυπους εκείνους κανόνες της επαγγελματικής δεξιότητας που δεν καταγράφονται σε κείμενα και εγχειρίδια».

ΛΙΖΑ ΣΙΟΛΑ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ, UIA

Παρουσίασε το Σύμφωνο της UIA για τα προτεινόμενα διεθνή πρότυπα της άσκησης του επαγγέλματος. Πρόκειται για ένα ντοκουμέντο που ψηφίστηκε στην 21η Συνέλευση του Πεκίνου

και περιλαμβάνει τις βασικές αρχές και το πλαίσιο άσκησης της αρχιτεκτονικής σε διεθνές επίπεδο. Το βασικό αυτό κείμενο αρχών συνοδεύεται από Οδηγίες οι οποίες επεξηγούν και προσδιορίζουν το περιεχόμενο θεμάτων που τίγονται στο στάδιο της τελικής επεξεργασίας και θα παρουσιαστούν, για υιοθέτηση, στο επόμενο παγκόσμιο συνέδριο του Βερολίνου. Σκοπός του ντοκουμέντου αυτού είναι να διατυπώσει τις βασικές αρχές και το πλαίσιο άσκησης του επαγγέλματος, ώστε, μελλοντικά, στις συνθήκες παγκοσμιοποίησης, να καταστεί δυνατόν, χωρίς να περιορίζεται η αυτονομία κάθε χώρας, να δημιουργηθούν συνθήκες διμερών ή και πολυμερών συμφωνιών στον τομέα της αρχιτεκτονικής, με τις καλύτερες προδιαγραφές για τους αρχιτέκτονες και την αρχιτεκτονική προς όφελος της κοινωνίας.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΕΛΙΜΠΑΣΑΚΗΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΑΘ

Αναφέρθηκε στη σημερινή αντιμετώπιση του δομημένου περιβάλλοντος σαν οικονομική διαδικασία και λύση του προβλήματος διαμέσου του νέου ρόλου του αρχιτέκτονα με τη βελτίωση και την αλλαγή του σημερινού θεσμικού πλαισίου.

Τόνισε επίσης ότι οι αρχιτέκτονες πρέπει να διεκδικήσουν από την πολιτεία μια συγκροτημένη δέσμη πολιτικών που θα προβλέπει:

- Τη διοικητική ανασυγκρότηση των μεγάλων αστικών κέντρων της χώρας με τη σύσταση Μητροπολιτικών Διοικήσεων. Αποδείχθηκε ότι το σύστημα κατανομής των εξουσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης και κεντρικών υπηρεσιών είναι αναποτελεσματικό και δυσκίνητο.
- Την πολεοδομική ανασυγκρότηση υποβαθμισμένων περιοχών με τη ριζική αλλαγή του μοντέλου κατοικίας και της ζωής στην πόλη. Αναγκαία η εισαγωγή υψηλών κριτηρίων πολεοδόμησης και οικοδόμησης, με παράλληλο πρόγραμμα ελέγχου, στήριξης και αισθητικής αναβάθμισης των παλαιότερων οικοδομών.
- Τον εκουγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου για τον τομέα των κατασκευών ώστε να αποκλειστεί η συντήρηση φαινομένων διαφθοράς που επιτείνουν την αυθαιρεσία και την ανεξέλεγκτη δόμηση.
- Την επιστημονική αξιολόγηση των περιοχών στις οποίες θα επιτραπεί η οικιστική επέκταση και η αλλαγή της κυρίαρχης αντίληψης για την αξία της γης: να προχωρήσουμε στην αναθεώρηση των σχεδίων πόλεων, επανασχεδιάζοντας χρήσεις γης και όρους δόμησης: να σχεδιάζουμε σωστά τους δημόσιους χώρους, εντάσσοντας σ' αυτούς τα μεταφορικά μέσα.
- Την ουσιαστική παρέμβαση για αύ-

ξηση των χώρων πρασίνου μέσα και γύρω απ' τα μεγάλα κέντρα. Αυτό προϋποθέτει την αναθεώρηση της αντίληψης και του θεσμικού πλαισίου για την δυνατότητα απαλλοτριώσεων με στόχο τη δημιουργία χώρων πρασίνου.

ΙΩΣΗΦ ΣΤΕΦΑΝΟΥ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ-ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΜΠ

Ανέλυσε τη φυσιογνωμία της πόλης, τα στοιχεία που τη διαμορφώνουν και την επηρεάζουν.

Αναλύοντας τον όρο «φυσιογνωμία», είπε ότι ο όρος αφορά τον άνθρωπο κι ότι, όταν μιλάμε για φυσιογνωμία ενός τόπου, εξετάζουμε τον τόπο ανθρώπομορφικά, αναζητώντας το χαρακτήρα του. Χαρακτηρίζοντας έναν τόπο ως ανοικτό σύστημα στοιχείων χρόνου συμπεριφορών, μπορούμε να αναζητήσουμε τα στοιχεία χώρου χρόνου συμπεριφορών, μπορούμε να αναζητήσουμε τα στοιχεία αυτά που αφορούν σε εκφράσεις ατομικές ή συλλογικές και παρατηρούνται σε δράση, σε κίνηση ή σε στάση. Αναζητούμε, δηλαδή, απόδοση χαρακτηρισμών ηθικής, συναισθηματικής ή λογικής τάξης. Πώς οροθετούμε διά του λόγου, λογικά ή, απλώς, λεκτικά ένα χαρακτήρα, και τι αφορά αυτός ο χαρακτήρας;

Μια φυσιογνωμία αποδίδεται στην αντίληψή μας ως μορφική ενότητα και αντικαλεί την κρίση μας για αναγνώριση αυτής της ίδιας της ενότητας ως ορίου των σχέσεων «εντός-εκτός» – κι αυτό, σε διάφορα επίπεδα. Έχουμε, δηλαδή, αναγνώριση ενότητας που αφορά σε χρησιμότητα, καταλληλότητα, σημασία, σύνδεση με τις άλλες

μορφές και τους χρήστες, οργάνωση, τάξη, συντονισμό, ρυθμό, αναλογία κ.ά., ώστε να γνωρίζουμε την ταυτότητα αυτής της μορφικής ενότητας και να συνδεθούμε μαζί της μέσω του σχηματισμού της ιδιαίτερης γνώμης μας. Η γνώμη μας στο νοητικό επίπεδο προκύπτει από κρίση και ερμηνεία που ανήκουν στη σφαίρα της διάνοησης, η οποία και διαθέτει τα κριτήρια χαρακτηρισμού, καθώς και τα όρια ενότητων: όρια, δηλαδή, πέραν των οποίων η συγκεκριμενοποίηση ενός χαρακτήρα ως λέξης (μέτρου) αλλάζει το νόημά του.

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ-ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΣ

Έκανε αναφορά και καταλογισμό ευθυνών στην Πολιτεία, για το θεσμικό πλαίσιο και τη «γραφειοκρατική ασφυξία» (στασιμότητα, χρονικές υπερβάσεις των συμβάσεων) που διέπει τις πολεοδομικές μελέτες, από τη γέννησή τους, «ΕΠΑ 1982-1984», όσο και κατά τη συνέχισή τους μετά το 1994, με αποτέλεσμα την παραλυτική του λειτουργία και το κόστος που όλοι πληρώνουμε.

Η κοσμογονία του 1982-'83 χαρακτηρίζεται από θετικές και αρνητικές επιλογές: θετικά και αρνητικά το άπλωμα σε διακόσιες μελέτες: θετικές και αντιγραφειοκρατικές οι προδιαγραφές και οι συμβάσεις: αρνητικό ότι τα αναπόφευκτα προβλήματα ενός φυσικού σχεδιασμού που εφαρμόζεται για πρώτη φορά σε τέτοια κλίμακα στη χώρα μας, αντιμετωπίζονται μονόπλευρα από τη Δημόσια Διοίκηση, χωρίς την εμπειρία των μελετητών που αποκτούν σημαντική τριβή με το αντι-

πάνω: Το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού
δίπλα: Άποψη της αίθουσας

κείμενο και είναι οι πιο άμεσοι αποδέκτες των ελλειμμάτων σε θεσμούς και εργαλεία, των προβλημάτων που αναφέρονται σε συνεργασίες με φορείς και συμμετοχικές διαδικασίες. Επιπλέον, αντιμετωπίζονται γραφειοκρατικά και, το χειρότερο, υπόκεινται στις αντιδράσεις νομικών συμβούλων, είτε αντιπολιτευτικά είτε από αδράνεια, καθώς οι τελευταίοι πρέπει, για πρώτη φορά μετά τα εκπληκτικά θεσμικά άλματα της Επαναστατικής Κυβέρνησης του '22, να ενσκήψουν σοβαρά στη σχέση πολεοδόμησης και θεσμών (τρόμαξα να πείσω για την ανάγκη Δημοτικής Τράπεζας Γης· δηλαδή, ενός αποθέματος που δεν προσδιορίζεται από την αρχή η χρήση του. Οι

Διαγωνισμών και Συμβάσεων (ΜΟ-ΔΑΠΙΣ), που αποτελεί πρότυπο πιλοτικό φορέα, με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Βασική αρμοδιότητά της είναι ο έλεγχος των διαδικασιών που οι αναθέτουσες Αρχές (Υπουργεία, Νομαρχίες, Οργανισμοί Δημοσίου και Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.λπ.) ακολουθούν όταν προτίθενται να συνάψουν Δημόσιες Συμβάσεις που υπάγονται στις διατάξεις των κοινοτικών οδηγιών. Η Μονάδα παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη στο ΥΠΕΘΟ και στους δημόσιους φορείς σε θέματα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου για τις Δημόσιες Συμβάσεις, και νομική υποστήριξη των αναθετουσών Αρχών στα όργανα της κοινότητας (το Ευρωπαϊκό

Νομικοί Σύμβουλοι του ΥΠΕΧΩΔΕ το απέρριψαν, εμπλούτισαν αυθαίρετα τη λεζάντα των χρήσεων σε ΓΠΣ και ΠΜΕΑ με τα αρχικά του όρου, για να δικαιωθώ μετά 3 χρόνια, με το Απόθεμα Γης που μπήκε στις Πράξεις Εφαρμογής.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΚΟΥΒΑΚΗΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ

Ως στέλεχος της Μονάδας Παρακολούθησης Διαγωνισμών και Συμβάσεων (ΜΟΔΑΠΙΣ) του ΥΠΕΘΟ, με αρμοδιότητα τον έλεγχο των διακηρύξεων των Δημ. Έργων και Υπηρεσιών και την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης προς τις αναθέτουσες Αρχές, μας πληροφόρησε για το εξελισσόμενο Κοινοτικό Δίκαιο και τις εθνικές διατάξεις που αφορούν στους Αρχιτεκτονικούς Διαγωνισμούς και τις αναθέσεις Αρχιτεκτονικών Μελετών. Τον Ιανουάριο του 1997, ξεκίνησε, με πρωτοβουλία του Υπ. Εθνικής Οικονομίας, η Μονάδα Παρακολούθησης

Δικαστήριο και τις διάφορες Επιτροπές) όταν υπάρχουν καταγγελίες της διαδικασίας που ακολουθούν κατά τη σύναψη μιας σύμβασης. Οι βασικοί στόχοι των Κοινοτικών Οδηγιών για τις Δημόσιες Συμβάσεις βασίζονται σε δύο αρχές: – Διαφάνεια στις διαδικασίες δημοπράτησης και ανάθεσης, και – Άνοιγμα της Αγοράς σε όλους τους ενδιαφερομένους που αποτελούν και αποτελούν την τελική επιδίωξη της Επιτροπής σε σχέση με τις διαδικασίες που οδηγούν στη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ-ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΣ, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΜΠ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ACE TO 1997

Με την ιδιότητα του προέδρου του «Συμβουλίου των ευρωπαϊκών αρχιτεκτόνων» –ACE– των χωρών μελών της ΕΕ, αναφέρθηκε στο ρόλο, στην ταυτό-

τητα, στη λειτουργική δομή, στα προβλήματα και στους στόχους της ACE. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων (ACE) αποτελεί μια μορφή χαλαρής συνομοσπονδίας των Αρχιτεκτονικών Οργανισμών των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ρόλο συμβουλευτικό, σε όλους τους οργανισμούς και τις υπηρεσίες της ΕΕ. Η δράση της είναι αφιερωμένη: – στην καλύτερη κατανοήση των πολιτισμικών αξιών και – στην προώθηση των υψηλότερων προτύπων παιδείας και πρακτικής στην Αρχιτεκτονική, ενώ επιδιώκει την εξασφάλιση και, μέσα από δράσεις και αντιδράσεις, την προβολή της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας του αρχιτεκτονικού επαγγέλματος μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σ' αυτά τα πλαίσια θα δρα ως Επιτροπή-Σύνδεσμος, επιδιώκοντας: – τη σύνεση ανάμεσα στους Οργανισμούς Μέλη, – την προώθηση και την εκπροσώπηση των συμφερόντων του αρχιτέκτονα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και, ειδικότερα, στα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέχρι σήμερα, η εκπροσώπηση ήταν τυχαία και περιστασιακή, και στερούσε στους όποιους άξιους εκπροσώπους τη δυνατότητα να ενημερώνονται και να δρούν σωστά. Η ACE είναι μια μορφή εξωτερικής πολιτικής των αρχιτεκτόνων, με προβλήματα που πρέπει να επιλυθούν με σοβαρότητα. 1. Το πρόβλημα της διαμόρφωσης μέσα στους κόλπους της ACE κοινής συνείδησης διάρκειας που προκύπτει από:

- την εναλλαγή της προεδρίας και, άρα, την εναλλαγή των προσώπων, των χωρών και της διαφορετικής νοοτροπίας αντιμετώπισης των θεμάτων από τα κράτη-μέλη (οι διαφορές από Βορρά στο Νότο είναι μεγάλες),
 - την εναλλαγή των προσώπων μέσα στους ίδιους Οργανισμούς των Χωρών με συχνά αντικρουόμενα συμφέροντα (ΣΑΔΑΣ- ΕΕ ελάχιστο δείγμα).
 - 2. Το πρόβλημα της ελληνικής εκπροσώπησης που αφορά:
 - στην παντελή έλλειψη γενικότερης πολιτικής
 - στην εκπροσώπηση ως ανεφέρθη.
- Για την αντιμετώπιση τους προτείνεται η δημιουργία ενός «σώματος» εκπροσώπων στην ACE σταθερού και δομικά ανανεωμένου, με εκπροσώπους από την ΠΕΑ που επεξεργάζεται τα θέματα και την ακολουθητέα πολιτική. Τα μέλη αυτού του σώματος να στελεχώνουν το Συμβούλιο, τις Μόνιμες Επιτροπές και την αντιπροσωπία τακτικά και με συνέπεια. Έτσι θα αποτρέπονται αστοχίες που φτάνουν στα επίπεδα της εθνικής καταστροφής.

ΡΕΝΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΟΥ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ

Αναφέρθηκε στον διευρυμένο και κα-

θοριστικό ρόλο του αρχιτέκτονα –ως γενικού μελετητή– που πρέπει να επικοινωνεί και να συντονίζει πολυπρόσωπες ομάδες ειδικών μελετητών, αποτέλεσμα των αυξανόμενων απαιτήσεων της παραγωγής αρχιτεκτονικού έργου. Ειδικότερα τόνισε ότι η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των έργων, η διαφοροποίηση των έργων όχι πια ανάμεσα σε ιδιωτικά και σε δημόσια, αλλά σε έργα με ανάγκη αυξημένης πρόσθετης αξίας λόγω σχεδιασμού και στα υπόλοιπα, η ισχυροποίηση του ιδιωτικού τομέα, είναι μερικά μόνον από τα χαρακτηριστικά της επερχόμενης αλλαγής στο πλαίσιο της παραγωγής του αρχιτεκτονικού έργου. Ως αποτέλεσμα, ο ρόλος του αρχιτέκτονα διευρύνεται και γίνεται πιο καθοριστικός. Το γεγονός αυτό έχει ακόμη ως συνέπεια τη διεύρυνση των απαιτήσεων από τον αρχιτέκτονα που ως γενικός μελετητής θα πρέπει να επικοινωνεί και να συντονίζει πολυπρόσωπες ομάδες ειδικών μελετητών. Δεν είναι βέβαια πρωτότυπη, ούτε αποτελεί ιδιομορφία ελληνική η τάση αυτή. Αντίθετα, φαίνεται ότι και η ελληνική πραγματικότητα αρχίζει να εναρμονίζεται με τις συνθήκες που επικρατούν εδώ και καιρό στην υπόλοιπη Ευρώπη.

ΣΟΦΙΑ ΚΑΣΟΥΡΗ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

Μια εισήγηση διαφορετική από τις προηγούμενες, για τις αναγκαίες προϋποθέσεις αναβάθμισης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με ανταλλαγή εμπειριών και ωρίμανση της προσωπικότητας όλων, με βασικούς πρωταγωνιστές τους ίδιους τους μαθητές.

Μεταξύ των άλλων, η κ. Κασούρη τόνισε ότι ο παραδοσιακός χώρος εκρήγνυται, αλλά οι όποιες εναλλακτικές προτάσεις απαιτούν νέα παιδεία, τόσο για το σχεδιασμό όσο και για την κάρπωση του χώρου. Επομένως, είναι αποφασιστικής σημασίας η εκπαίδευση και η προετοιμασία των νέων πολιτών σε μια νέα αντίληψη που να συνδυάζεται, να είναι σχετική: α. με ένα χώρο, χωρίς την κυριαρχία περιπτών και ρυπογόνων προϊόντων β. με ένα χώρο που να επωφελείται και να ανταποκρίνεται στις νέες επικοινωνιακές δυνατότητες και ανάγκες. Αν αυτές είναι οι ανάγκες, η σημερινή κατάσταση είναι όχι μόνο ελλιπής, αλλά και απογοητευτική, γιατί: α. ο γερασμένος «μοντέρνος» χώρος εξακολουθεί να υπάρχει και να επηρεάζει την παραγωγή και την αναπαραγωγή του δομημένου περιβάλλοντος, β. οι μεταμοντέρνες προτάσεις (που προέρχονται από μεμονωμένους αρχιτέκτονες) απέχουν πολύ από το να αποτελούν αποδεκτές λύσεις γενικής ισχύος, γ. η προσφερόμενη σήμερα παιδεία σε θέματα δομημένου χώρου είναι ελλιπής έως ανύπαρκτη.

Οι νέες ανάγκες δεν απαιτούν μόνο αναπροσαρμογή του τρόπου με τον οποίο εκπαιδεύονται οι μελλοντικοί αρχιτέκτονες, αλλά και νέο τρόπο εκπαίδευσης-διαμόρφωσης των χρηστών από τις πιο μικρές ηλικίες.

Τα σημερινά σχολεία αποτελούν, όλο και περισσότερο, παραδείγματα προς αποφυγήν. Πολυώροφα κτίσματα, προορισμένα για ποσότητες που απορυθμίζουν, ανύπαρκτοι περιβάλλοντες χώροι (παραγωγική-καταναλωτική αντίληψη για την παιδεία.)

Και αν υιοθετήσουμε τη σύγχρονη «επικοινωνιακή αντίληψη», ορισμένοι μελετητές ισχυρίζονται ότι το περιβάλλον δεν είναι μέσο μετάδοσης μηνυμάτων, αλλά αποτελεί αυτό το ίδιο ένα μήνυμα. Μ' άλλα λόγια, ένα περιβάλλον δομημένο σωστά μεταδίδει ορθές περιβαλλοντικές πληροφορίες και ευνοεί την ανάπτυξη ευαισθησίας. Αντίθετα, ένα απορυθμισμένο περιβάλλον συντελεί στη διαιώνιση του υπάρχοντος χάους. Αλλά δεν είναι μόνο θέμα του «υπαρκτού προβληματικού περιβάλλοντος»· είναι και θέμα εκπαιδευτικών προγραμμάτων και χρησιμοποίησης των κατά τεκμήριο αρμοδίων επιστημόνων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ

Παρουσίασε το θέμα «Η αρχιτεκτονική και το πλαίσιο της», εξελισσόμενη αντιστοιχία που καθορίζεται από μια σχέση αναγκαιοτήτων και εσωτερικών αντιφάσεων στην αρχιτεκτονική, στο πλαίσιο της και στο συσχετισμό τους.

Η αρχιτεκτονική, είπε ο ομιλητής, ορίζεται ως τμήμα της κοινωνικής δραστηριότητας στο επίπεδο της πρακτικής και στο επίπεδο της κοινωνικής συνειδησίας. Το πλαίσιο της αρχιτεκτονικής είναι το οργανωμένο σύνολο των δραστηριοτήτων που δεν είναι αρχιτεκτονική. Στη σημερινή ιστορική φάση-καμπή της, η προσπάθεια της αρχιτεκτονικής να διαγνώσει το μέλλον της, αντιστοιχεί στην προσπάθεια της προηγούμενης αρχιτεκτονικής να διαγνώσει το παρόν της. Η προσπάθεια αυτή ενσωματώνεται σ' αυτό που είναι η αρχιτεκτονική. Αντίστοιχα, όμως, εξελίσσεται και το πλαίσιο. Η εξελισσόμενη αντιστοιχία αρχιτεκτονικής και πλαισίου καθορίζεται από μια σχέση αναγκαιοτήτων και αντιφάσεων, εσωτερικών στην αρχιτεκτονική, στο πλαίσιο της και στο συσχετισμό τους.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΠΠΑΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ

Σχολίασε την πορεία της πανελλαδικά οργανωμένης έκφρασης των αρχιτεκτόνων, επισήμανε τις αδυναμίες του κλάδου και πρότεινε λύσεις για την αναζωογόνηση της αρχιτεκτονικής στον 21ο αιώνα.

Η αρχιτεκτονική, τόνισε ο ομιλητής, κινείται στο περιθώριο της κοινωνικής

ζωής, ο ρόλος του αρχιτέκτονα αμφισβητείται, και η Πανελλήνια Ένωση των Αρχιτεκτόνων δεν αποτελεί την καθολική εκπροσώπηση του κλάδου. Οι επισημάνσεις που στηρίζουν την άποψη αυτή, είναι:

– Η προσπάθεια για αρχιτεκτονική παρεμβάσεων ή για ποιοτική αρχιτεκτονική κινείται στο περιθώριο της παραγωγικής διαδικασίας.

– Η συγκεκριμένη οργανωτική διάρθρωση του κλάδου και τα ανεπίλυτα προβλήματα σχετικά με την αυτοτέλεια και το θεσμικό πλαίσιο άσκησης της αρχιτεκτονικής, δημιουργούν ένα εφιαλτικό περιβάλλον που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία των αρχιτεκτόνων και την ανταπόκρισή τους στην ελληνική κοινωνία.

– Η απουσία επεξεργασίας, προβολής και παρουσίασης της ελληνικής αρχιτεκτονικής από τα συλλογικά όργανα των αρχιτεκτόνων και, κυρίως, από την Πανελλήνια Ένωση.

Οι επισημάνσεις αυτές θέλουν να καταδείξουν πως απουσιάζει ένας ευρύς διάλογος για τα θέματα αυτά, ο οποίος, όμως, είναι αναγκαίος ώστε να διατυπωθεί ενιαία αρχιτεκτονική παρέμβαση, με στόχο:

- την ευαισθητοποίηση της πολιτείας,
- τη βελτίωση των συνθηκών παραγωγής αρχιτεκτονικού έργου.

Πρέπει, λοιπόν, να αναζητηθεί ένας εναλλακτικός τρόπος αστικής ανάπτυξης, και η προσπάθειά μας να εστιάσει στη διεύρυνση της ποιοτικής αρχιτεκτονικής και στη διάχυση των ιδεών της στην ελληνική κοινωνία.

Απαιτείται ένα πλαίσιο εθνικής πολιτικής για την αρχιτεκτονική, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της χώρας, των πολιτών, των χρηστών, των επιχειρηματιών, των μελετητών· η συγκρότηση ενός εθνικού αρχιτεκτονικού Συμβουλίου με ευρείες νομικές εξουσίες για τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και την προώθηση της σύγχρονης αρχιτεκτονικής. Σ' ένα τέτοιο περιβάλλον θα επιλυθούν τα δομικά, τα θεσμικά προβλήματα των αρχιτεκτόνων και θα διατυπωθεί ένα ενιαίο πρόγραμμα για την αναζωογόνηση της αρχιτεκτονικής στον 21ο αιώνα.

Παρεμβάσεις έκαναν η κ. Ντ. Καζάνα, ο κ. Κ. Καραβασιλής, ο κ. Χρ. Ντασιούδης και ο κ. Δ. Σιμώνης Ακολούθησε συζήτηση, και την εκδήλωση έκλεισε ο πρόεδρος του συλλόγου κ. Κώστας Μπελιμπασάκης.

προσυνεδριακή ημερίδα, Πάτρα 8-9/10/99

• Μαρία Κουρμπανά •

Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Ν. Αχαΐας, στα πλαίσια του 10ου Πανελληνίου Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου, οργάνωσε στην Πάτρα προσυνεδριακή ημερίδα και σειρά παράλληλων εκδηλώσεων. Η διεξαγωγή της ημερίδας της Πάτρας, με τις παράλληλες εκδηλώσεις της, αναδείχθηκε σε μείζον γεγονός για την πόλη, που χειμάζεται πλέον στον πολιτιστικό τομέα, και θεωρούμε σημαντική ιστορική συγκυρία το γεγονός ότι η Πάτρα, με τη σειρά της, καλείται να αναλάβει το ρόλο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης το 2006.

• Το θέμα της ημερίδας, «**Η ταυτότητα των ελληνικών πόλεων προς τον 21ο αιώνα. Το παράδειγμα της Πάτρας**», αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια του Σαββάτου 9 Οκτωβρίου. Όμως, του θέματος προηγήθηκαν, κατά το απόγευμα της Παρασκευής 8 Οκτωβρίου, εισαγωγικές παρουσιάσεις των εκθέσεων που στήθηκαν παράλληλα με την ημερίδα και λειτούργησαν σαν πολλαπλά ερεθίσματα, κατακλύζοντας την πόλη, για να ευαισθητοποιήσουν μεγαλύτερο ποσοστό πολιτών.

• Οι εκθέσεις αυτές, που παρουσιάστηκαν από αξιόλογους εισηγητές, ήταν:

1. «Ελληνες σκηνογράφοι, ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα.»

2. «Οι βραβευμένες Μελέτες Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών για τη διαμόρφωση των Πλατειών Ομοιοίας, Μοναστηρακίου και Κουμουνδούρου.»

3. «Αρχιτεκτονικό έργο του Νικολάου Μητσάκη.»

4. «Έργο του Σταμάτη Βούλγαρη.»

• Το αδιαμφισβήτητο όμως γεγονός της Παρασκευής ήταν η προβολή 20λεπτου ντοκιμαντέρ, που γυρίστηκε ειδικά για την ημερίδα, με θέμα «Πάτρα, μια περιπλάνηση» σε σκηνοθεσία Δημήτρη Ινδარέ. Κέρδισε τις εντυπώσεις, εστιάζοντας χωρίς ωραιοποιήσεις σε μια πόλη που επικαλείται το παρελθόν της για να αντέξει το παρόν της και τον αγώνα της να προβληθεί στο μέλλον.

Επιστρέφοντας στην ημερίδα του Σαββάτου, συνοψίζουμε τα ακόλουθα: Η έννοια της «ταυτότητας» απασχόλησε σοβαρά την ημερίδα. Οι εισηγητές προσπάθησαν να αναλύσουν την «ταυτότητα» καταδυόμενοι στον ιστορικό βυθό όπου συναρτάται η σχέση «Πόλη-πολίτευμα-πολιτεία», και η προκύπτουσα συνάφεια «Πόλη-πολιτισμός» αναδύεται σαν αρχιτεκτονική κληρονομιά και κατατίθεται πλέον στον πολεοδομικό σχεδιασμό.

Ο προβληματισμός εκτυλίχθηκε στην ελληνική πόλη γενικότερα, αλλά και σαν πατρινή εμπειρία ειδικότερα, με έμφαση στο ιστορικό της κέντρο. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στις μέσου μεγέθους ελληνικές πόλεις, όπως η Πάτρα, που η αναγνωσιμότητά τους τις καθιστά επιδεκτικές σε μικρής εμβέλειας –κάποτε και σημειακές– επεμβάσεις, σε ανθρώπινη κλίμακα. Αλλά και η κοινωνική συνοχή αυτών των μικρών πόλεων υπεισέρχεται στην συντελούμενη αρχιτεκτονική, ώστε να ενέχεται στην αστική ζωή, και η ιστορική μνήμη να συνεχεται με τον δημόσιο χώρο.

Το παράδειγμα του σχεδίου πόλεως επισήμανε την ικανότητα του συντάκτη του, το 1832-'33, Σταμάτη Βούλγαρη, να δίνει τη μελλοντική επέκταση της Άνω Πόλεως στη φυσική της διέξοδο προς τη θάλασσα, γεγονός που την κατέστησε Δυτική Πύλη.

Αναλύθηκε επίσης η συσχέτιση προβληματικής και προοπτικής για μια σύγχρονη πόλη σαν την Πάτρα, και υποστηρίχθηκε ότι καιρία προβλήματα, όπως, π.χ., η αποβιομηχάνιση, αντισταθμίζονται από την αξιοποίηση

κάτω: Από αριστερά προς τα δεξιά οι Γ. Φακίρης, Πρόεδρος ΣΑΝΑ· Δ. Αϊβαζής, Οργανωτική Επιτροπή· Δ. Κωτσάκης, Πρόεδρος ΤΕΕ Τμήματος Δυτ. Ελλάδας και Α. Γαβαλάς, Πρόεδρος ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

της στρατηγικής θέσης, από το πλεονέκτημα της κρίσιμης πληθυσμιακής μάζας (200.000 κάτοικοι), από την προοπτική των εκτελούμενων μεγάλων έργων.

Ακόμα τονίστηκε και η σημασία του ρόλου του νέου αρχιτεκτονικού τμήματος για την πόλη. Απαριθμήθηκαν τα γνωστά φαινόμενα και τάσεις αλλοίωσης της εικόνας της ελληνικής πόλεως που τείνουν στην εικονική ομοιομορφία, με στόχο το χειρισμό τους ώστε να αναβαθμιστεί η δημόσια εικόνα, με συνδρομή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και ένταξή τους στον πολεοδομικό ιστό.

Διατυπώθηκαν ενδιαφέρουσες απόψεις για σύνταξη και εφαρμογή ενός δικτύου δημόσιας εικόνας με έμφαση σε συγκεκριμένους πολεοδομικούς συντελεστές.

Θεωρητικές αναζητήσεις συσχέτισαν τον δομημένο χώρο με «Τόπο Τοπίου»· το φυσικό με το τεχνητό στην πόλη σαν αστικό μόρφωμα επί φυσικού αναγλύφου, που έχει υποστεί πολιτιστική επεξεργασία, αλλά και τη σχέση τόπου-εικόνας, τη φαντασιακή πραγματικότητα που λειτουργεί σαν λύτρωση στην πραγματική πραγματικότητα της πόλεως, όπως και τη σχέση της μνήμης με τη φαντασία, όπου το αρχείο της μνήμης τροφοδοτεί τη φαντασία και καθιστά αναγνωρίσιμη την πόλη.

Τέλος, η ημερίδα παρουσίασε τον μετασχηματισμό μιας πόλης, της Θεσσαλονίκης, σχεδιαζόμενο και υλοποιούμενο, με ανάδειξη-αναμόρφωση του ευρυνόμενου δημοσίου χώρου και επανεγγραφή του αρχαιολογικού τοπίου στον αστικό χώρο.

Οι εισηγήσεις αναπτύχθηκαν από τους:

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 8 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1999

ΕΛΕΝΗ ΦΕΣΣΑ-ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

«Ελληνες σκηνογράφοι, ενδυματολόγοι και αρχαίο δράμα»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΝΤΙΔΗΣ & ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΡΩΜΑΝΟΣ

«Οι βραβευμένες μελέτες του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού για τη διαμόρφωση των Πλατειών Ομοιοίας, Μοναστηρακίου και Κουμουνδούρου»

ΜΑΡΩ ΑΔΑΜΗ

«Αρχιτεκτονικό έργο Νικολάου Μητσάκη»

ΣΑΒΒΑΤΟ 9 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1999

ΣΤΑΘΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΣΕΡΕΤΗΣ, ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

«Μεγάλα έργα υποδομής και ανάδειξης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς»

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΦΩΡΑΤΟΣ,

ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

«Για μια σύγχρονη Πάτρα»

πάνω: Άποψη της αίθουσας

ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΩΡΙΑΔΗΣ

«Η Πάτρα από τον 20ό προς τον 21ο αιώνα: Μερικές σκέψεις προβληματικής και προοπτικής»

ΒΑΡΒΑΡΑ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΟΥ

«Το κέντρο της Πάτρας. Προβλήματα της ανάδειξης της αστικής ταυτότητας»

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΣ

«Αστικός σχεδιασμός και αρχιτεκτονική σε ελληνικές πόλεις μέσου μεγέθους»

ΜΑΡΩ ΑΔΑΜΗ

«Κι αν σταθούμε σε κάποια σημεία του πολεοδομικού σχεδιασμού της Πάτρας από τον Σταμάτη Βούλγαρη;»

ΧΑΡΑ ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ-ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

«Παράδοση και πολεοδομία»

ΚΑΘΗΜΕΝΤΙΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

«Ρυθμιστικό σχέδιο πόλης»

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΡΙΠΟΔΑΚΗΣ

«Αστικός σχεδιασμός και δημόσια εικόνα στην ελληνική πόλη του 21ου αιώνα»

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

«Αστικό τοπίο και αρχιτεκτονικός σχεδιασμός»

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΟΥΡΝΙΚΙΩΤΗΣ

«Το Truman Show ή Ποιός φοβάται την πραγματικότητα»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΥΡΚΟΥΛΑΣ

«Πόλις, μνήμη και φαντασία»

ΕΥΓΕΝΙΑ ΓΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

«Το σπίτι, ας του νοθέψανε το σχήμα και το χρώμα... με προσμένει ακόμα...»

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Σ.Α.Ν.Α.

«Η πόλη μπροστά στο 2000 – Αναφορά στη μετεξέλιξη της Πάτρας»

ΛΟΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

«Μετασχηματίζοντας την πόλη. Η προτεραιότητα του δημόσιου στοιχείου»

Την οργανωτική επιτροπή της προσυνεδριακής ημερίδας αποτελούσαν οι:

Δημήτριος Αϊβαλής

Στέφανος Μπογδανόπουλος

Ασπασία Αλεξάκη

Κική Πολίτη

Σάκης Βέρρας

Αλκηστis Σταθοπούλου

Λένα Καλενζιώτη

Βασίλης Τσονάκας

Μαρία Κουρμπανά

Γιάννης Φακίρης

Τρύφωνας Μαυρίκης

Κική Φαρμάκη

το 10ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο

Χαιρετισμοί από την επίσημη έναρξη του 10ου Πανελληνίου Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου

**Χαιρετισμός του Προέδρου του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ
ΑΓΓΕΛΟΥ ΓΑΒΑΛΑ**

Κύριε Υφυπουργέ Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, κύριοι εκπρόσωποι Κομμάτων και Γραφείων Τύπου, κύριε Δήμαρχε Αθηναίων, Εκπρόσωπε του Προέδρου του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, κύριε Πρόεδρε της Διεθνούς Ένωσης Αρχιτεκτόνων, κύριοι Εκπρόσωποι της Τοπικής και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί συνάδελφοι και συναδέλφισσες.

Εκ μέρους της Οργανωτικής Επιτροπής και του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανελληνίας Ένωσης Αρχιτεκτόνων, σας καλωσορίζω και σας ευχαριστώ για την παρουσία σας στο 10ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο.

Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων, από το 1961, στα εννιά Αρχιτεκτονικά του Συνέδρια, είχε επισημάνει και, ταυτόχρονα, είχε επιστήσει την προσοχή της Πολιτείας για τα επερχόμενα αποσυνθετικά φαινόμενα που εμφανίζονται σήμερα σε όλες σχεδόν τις ελληνικές πόλεις.

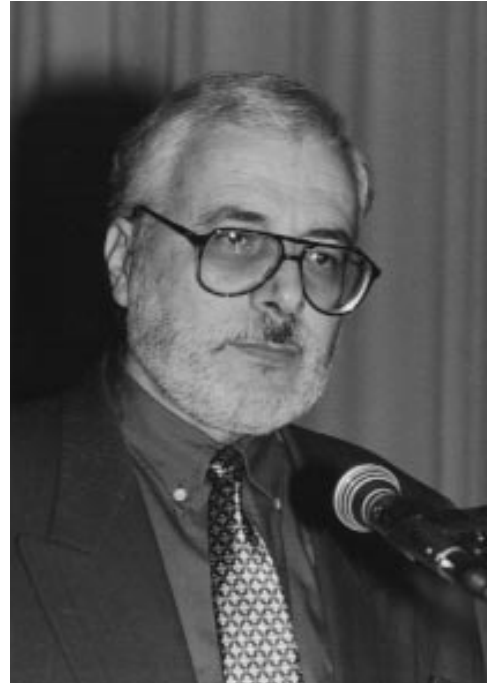
Σήμερα, στο ξεκίνημα του 21ου αιώνα και με κυρίαρχο στόχο την ανάκτηση, την ανάδειξη και την προστασία της αρχιτεκτονικής ταυτότητας των πόλεων μας, θεωρούμε ότι θα πρέπει να επανεξετάσουμε δημιουργικά τη σχέση αρχιτεκτονικής και πόλης στη χώρα μας, αντλώντας συμπεράσματα από την εμπειρία του παρελθόντος και διατυπώνοντας με σαφήνεια τις επιδιώξεις μας για το μέλλον.

Με βάση τις παραπάνω επισημάνσεις, το 10ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο που διενεργείται και πάλι ύστερα από έντεκα χρόνια με τη γενική κατεύθυνση που καθορίζει ο τίτλος του «Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΗ ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ», προτείνεται να αναπτύξει τη θεματολογία σε επιμέρους ενότητες που καλύπτουν τα σημαντικότερα επίπεδα αρχιτεκτονικών παρεμβάσεων στις πόλεις μας: δηλαδή:

- 1) Αστικός σχεδιασμός
- 2) Δημόσιοι υπαίθριοι χώροι
- 3) Δημόσια κτίρια
- 4) Αστική κατοικία
- 5) Αρχιτεκτονική πολιτιστική κληρονομιά
- 6) Χώροι κυκλοφορίας.

Οι παραπάνω ενότητες θα αναλυθούν από επτά έως οκτώ αντίστοιχες εισηγήσεις η καθεμία, που θα αναπτύξουν ανεξάρτητες προσεγγίσεις από διαφορετική οπτική γωνία, όπως:

1. Η ελληνική εμπειρία κατά τις τελευταίες δεκαετίες
2. Ευρωπαϊκές και διεθνείς τάσεις
3. Το θεσμικό πλαίσιο ανάθεσης εκπόνησης των αρχιτεκτονικών μελετών, διοργάνωσης αρχιτεκτονικών διαγωνισμών και υλοποίησης έργων, και, τέλος

4. Στόχοι και επιδιώξεις για τον 21ο αιώνα. Θα προηγηθούν των κυρίως ενοτήτων γενικές εισηγήσεις που θα αναπτύξουν τη φιλοσοφία του Συνεδρίου μέσα από έννοιες όπως: άνθρωπος, κοινωνία, πολιτική, αρχιτεκτονική, πόλη και λοιπά, και θα αναφερθούν σε θέματα χωροταξικού, πολεοδομικού σχεδιασμού, επικαιρότητας και ανάπτυξης, καθώς και σε θέματα που έχουν σχέση με τους κεντρικούς στόχους της αειφορίας, της επικουρικότητας και της εταιρικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς τον αστικό χώρο.

Μετά την ανάπτυξη των ενοτήτων και ενός forum ελεύθερων εισηγήσεων, θα ακολουθήσουν: μία ακόμα γενική εισήγηση, με θέμα «Ο νέος ρόλος του Αρχιτέκτονα», η παρουσίαση των συμπερασμάτων των ενοτήτων γενική συζήτηση γύρω από τους στόχους για τον 21ο αιώνα: τέλος, η παρουσίαση ενός τελικού συμπεράσματος που, τους επόμενους μήνες, θα συζητηθεί και οριστικοποιηθεί ως τελικό κείμενο, ντοκουμέντο από το ανώτατο όργανο της Πανελληνίας Ένωσης Αρχιτεκτόνων: την Αντιπροσωπία μας.

Αυτά πολύ συνοπτικά για τη δομή, το σκοπό και το στόχο του 10ου Πανελληνίου Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου. Θεωρώ, όμως, ότι έχω υποχρέωση να διατυπώσω και δύο λόγια για ένα ιδιαίτερα σημαντικό θέμα που τα τελευταία τριάντα τουλάχιστον χρόνια είναι στην επικαιρότητα για τους Αρχιτέκτονες. Όπως καταλάβατε, αναφέρομαι στο ποιος κάνει την αρχιτεκτονική στην

Ελλάδα.

Υπάρχει μια εντύπωση ότι την κάνουν οι Αρχιτέκτονες. Ο Ιταλός Αρχιτέκτονας Φιλάρετε έλεγε ότι «η αρχιτεκτονική έχει μητέρα τον Αρχιτέκτονα». Ελπίζω να μην παρεξηγηθώ από τις συναδέλφισσες. Το ερώτημα είναι, όμως, ποιος είναι ο πατέρας. Ο εργολάβος; Η πολεοδομική νομοθεσία; Ο ιδιοκτήτης; Ο καθένας από εσάς, ανάλογα με τις εμπειρίες του, μπορεί να τον εντοπίσει πιθανόν. Το βέβαιο είναι ότι στη χώρα μας η αρχιτεκτονική δεν έχει εξασφαλίσει ακόμα ούτε μητέρα.

Είναι αμφίβολο εάν το 15 με 20% του οικιστικού πλούτου της χώρας έχει μητέρα Αρχιτέκτονα. Με δεδομένη τη σπανιότητα της παρθενογένεσης, εκτός από τις περιπτώσεις αρχιτεκτονικών διαγωνισμών (εκεί αναφέρομαι) το ποσοστό των αρχιτεκτονημάτων στη χώρα μας είναι πολύ περιορισμένο.

Άκουσα επίσης το συνάδελφο Πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου που δυστυχώς σήμερα δεν είναι εδώ, να λέει σε εκδήλωση, στη Θεσσαλονίκη, σας το μεταφέρω αυτολεξεί: «Έχουμε ξεπεράσει τη φάση που οι πάντες στην Ελλάδα έκαναν τον Αρχιτέκτονα» και «άμα κανείς θέλει να κάνει ένα σοβαρό έργο, πάει πλέον στον Αρχιτέκτονα». Βεβαίως και δε διαφωνούμε με αυτό.

Πάνω σ' αυτό, όμως, εμείς θεωρούμε ότι και η πιο φτωχική κατοικία είναι εξίσου σοβαρό έργο και ότι εκεί ίσως υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη για Αρχιτέκτονα, που άλλωστε δεν είναι και ακριβότερος.

Το θέμα αυτό, τελικά, κατά την άποψή μας, είναι λυμένο και επιστημονικά και κοινωνικά και πολιτικά και νομικά. Και ο αρμόδιος Υπουργός Περιβάλλοντος οφείλει να το ρυθμίσει κάνοντας τις απαραίτητες ενέργειες. Ελπίζουμε δηλαδή σε μια ριζική ανατροπή του συστήματος άσκησης του επαγγέλματος του Αρχιτέκτονα στη χώρα μας.

Θέλω να ευχαριστήσω τα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής και του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανελληνίας Ένωσης Αρχιτεκτόνων για τη συμβολή τους στην οργάνωση αυτού του Συνεδρίου που ομολογουμένως έγινε μέσα σε ένα κλίμα έντονης ιδεολογικής φόρτισης και μεγάλης επιθυμίας συναδέλφων για συμμετοχή.

Θέλω επίσης να ευχαριστήσω τους τέσσερις συλλόγους της περιφέρειας, δηλαδή: Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Καβάλας και Πάτρας, για τις προσυνεδριακές Ημερίδες που διοργάνωσαν με μεγάλη επιτυχία και προετοίμασαν το σημερινό Συνέδριο.

Θέλω να ευχαριστήσω το Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Θεσσαλονίκης γιατί μας προσφέρει από αύριο στο Ζάππειο Μέγαρο μια σημαντική έκθεση με έργα συναδέλφων της Κεντρικής Μακεδονίας της τελευταίας δεκαετίας.

Θέλω να ευχαριστήσω το Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Κύπρου που και αυτός μας προσφέρει αύριο στο Ζάππειο την έκθεση των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών της τελευταίας δεκαετίας στην Κύπρο.

Θέλω να ευχαριστήσω το Υπουργείο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος που και αυτό θα κάνει την έκθεση των διεθνών βραβείων Europan στο Ζάππειο, καθώς και των βραβείων για τη βιοκλιματική αρχιτεκτονική.

Και, βεβαίως, δεν μπορώ παρά να ευχαριστήσω και το Γραφείο Οργάνωσης, το Forum International Communications, τη Γραμματεία του συλλόγου μας που δούλεψε με άλλους

ρυθμούς αυτό το διάστημα, το Υπουργείο Χωροταξίας και το Τεχνικό Επιμελητήριο για την οικονομική στήριξη αυτού του Συνεδρίου, καθώς επίσης και για την αμέριστη συμπαράσταση.

Θέλω επίσης να ευχαριστήσω και τους χορηγούς του Συνεδρίου μας: το Ελληνικό Ινστιτούτο Ανάπτυξης Χαλκού και τις εταιρείες SATO, XEROX, SONY, KEM, MICROLAND, WOODALL και SCHI-NDLER.

Κλείνοντας το χαιρετισμό μου, θέλω να σημειώσω πως πιστεύουμε ότι μετά από μια μεγάλη περίοδο αδυναμίας του συλλόγου να οργανώσει Συνέδριο, το 10ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο θα είναι σταθμός και αφετηρία μιας νέας σειράς σημαντικών Συνεδρίων που θα διαγράψουν εμφανή πορεία προς την κατεύθυνση μιας πιο ολοκληρωμένης παρουσίας της αρχιτεκτονικής και του Αρχιτέκτονα στις πόλεις μας. Σας ευχαριστώ.

Πριν κατέβω από το βήμα θέλω να σας πω ότι ο Υπουργός Χωροταξίας Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων δεν θα μπορέσει να παραστεί σήμερα, επειδή γίνεται εκτάκτως μια συνάντηση για το θέμα της εξωτερικής μας πολιτικής που είναι πολύ κρίσιμο.

Επίσης, ότι και η Υπουργός Πολιτισμού μάς έστειλε μια επιστολή, την οποίαν σας διαβάζω:

«Αγαπητέ κύριε Πρόεδρε, σας ευχαριστώ για την πρόσκλησή σας να παρευρεθώ στην έναρξη του 10ου Πανελληνίου Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου για την αρχιτεκτονική και την ελληνική πόλη στον 21ο αιώνα, λυπάμαι όμως που προγραμματισμένες υποχρεώσεις δεν μου επιτρέπουν να ανταποκριθώ. Το Υπουργείο Πολιτισμού χαιρετίζει αυτή την επιστημονική συνάντηση και συμμετέχει στους προβληματισμούς και στις κατευθύνσεις που οι ομιλητές θα θέσουν για τη γενικότερη θεώρηση της διατήρησης των ιστορικών πόλεων.

Τα οικιστικά ιστορικά σύνολα συνιστούν πολύτιμη παρακαταθήκη ιστορικών πληροφοριών. Η αρχιτεκτονική και η πολεοδομία αποτελούν διαχρονική μαρτυρία των κοινωνικών δομών του πολιτισμού και της κοινωνικής ζωής των κατοίκων.

Με τη στενή συνεργασία Πολιτείας, Τοπικής Αυτοδιοίκησης και επιστημονικών φορέων, αλλά, πάνω απ' όλα, με την ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών θα μπορέσουν τα ιστορικά κέντρα, ενταγμένα στις ελληνικές πόλεις, να συνεχίσουν να αναπτύσσονται και να διατηρούν τη ζωντάνια των κοινωνιών τους.

Το Υπουργείο Πολιτισμού προγραμματίζει μια σειρά από δράσεις προς την επίτευξη αυτού του κοινού μας στόχου. Εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου σας. Με φιλικούς χαιρετισμούς, Ελισάβετ Παπαζώη».

**Χαιρετισμός του Υφυπουργού Περιβάλλοντος,
Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΘΟΔΩΡΟΥ ΚΟΛΙΟΠΑΝΟΥ**

Κύριοι συνάδελφοι στη Βουλή, κύριε Δήμαρχε, κύριε Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, κύριε Πρόεδρε της ΕΝΑΕ, Εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί συνάδελφοι.

Θέλω κι εγώ μετά την ομιλία του Προέδρου εκ μέρους του Υπουργού του κυρίου Λαλιώτη να ζητήσω συγγνώμη για την απουσία του σήμερα,

ενώ ήταν προγραμματισμένη για να κηρύξει την έναρξη του Συνεδρίου σας, μια έκτακτη όμως υποχρέωση τον ανάγκασε να μην είναι μαζί μας.

Θα προσπαθήσω, λοιπόν, πολύ σύντομα να κάνω κάποιες ίσως σκόρπιες σκέψεις με αφορμή το σημαντικό αυτό Συνέδριο των Ελλήνων Αρχιτεκτόνων.

Είναι σίγουρα πολύ θετικό ότι οι έλληνες αρχιτέκτονες, ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων και η Παανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων, μετά από πολλά χρόνια οργανώνουν αυτό το Συνέδριο, και μάλιστα – σε μια καμπή για την Ελλάδα και την Αθήνα.

Στο γύρισμα του αιώνα και μετά τον καταστροφικό σεισμό της 7ης Σεπτεμβρίου, ο καθένας αντιλαμβάνεται ότι πολλά μπορούν να ειπωθούν και σε πολλά μπορούμε να συμφωνήσουμε μετά από ένα τέτοιο Συνέδριο.

Δεν ξέρω αν αυτό το Συνέδριο θα είναι ανάλογο εκείνων των σημαντικών Συνεδρίων των Ελλήνων Αρχιτεκτόνων της δεκαετίας του '60 στους Δελφούς, στο Ναύπλιο, στο Βόλο, στην Πάτρα, στην Θεσσαλονίκη, αλλά πιστεύω ότι, ακόμα και σήμερα, ο Έλληνας Αρχιτέκτων διατρεί μεγάλο ποσοστό της αίγλης και μπορεί να παίξει ρόλο στο σχεδιασμό ή στην ανακοπή της καταστροφής στην ελληνική πόλη.

Άλλωστε, είναι μια ευκαιρία, όταν ξεφεύγουμε από την πραγματικότητα, όπως αυτή η συνάντηση μέσα σ' ένα Συνέδριο, να μπορούμε να εκφράσουμε και την ομαδικότητα και το όραμα και την ανάταση και την έξαρση, πριν γυρίσουμε στο ρυθμό της δουλειάς και της πόλης, πριν γυρίσουμε στην απομόνωση, τον ανταγωνισμό, την επιβίωση.

Είναι σχεδόν βέβαιο ότι έχουμε διαμορφώσει, τα τελευταία χρόνια, την ελληνική πόλη: θα 'λεγε κανείς, κατ' εικόνα μιας κοινωνίας κινδύνου. Φτιάξαμε μια πόλη που εμπεριέχει το στοιχείο του κινδύνου: του κινδύνου από το θόρυβο, την κυκλοφορία, από την πυρκαγιά, την πλημμύρα, το σεισμό.

Όλοι λένε ότι κλέψαμε την ίδια τη γη της πατρίδας μας, τα δάση, τα ρέματα, την ιστορία, το μέλλον. Γι' αυτό και νομίζω ότι οι περισσότεροι

από μας, στο κράτος, στο χώρο των Αρχιτεκτόνων, στο χώρο των Μηχανικών, στο χώρο της Αυτοδιοίκησης, αλλά και ο καθένας πολίτης που συνήθως προσπαθεί να φαίνεται σαν θύμα, έχουμε τις ευθύνες και τις ανάλογες ενοχές για την πορεία της ελληνικής πόλης τα τελευταία χρόνια.

Η προσπάθεια της Κεντρικής Διοίκησης να αποκεντρώσει ορισμένες αρμοδιότητες στην Αυτοδιοίκηση ως προς αυτόν τον τομέα, δηλαδή τον τομέα του σχεδιασμού και της υλοποίησης των πόλεων, νομίζω, προσωπική μου γνώμη είναι ότι δεν απέδωσε σχεδόν τίποτα.

Ίσως είναι νωρίς ακόμα, αλλά η πραγματικότητα είναι αυτή. Ελπίζω στο μέλλον να ανατραπεί. Θα ακούσουμε βέβαια και τη διαφορετική άποψη, αν και είναι βέβαιο ότι σε πολλούς τομείς όπου ήδη είχε αποτύχει η Κεντρική Διοίκηση, κι ένα μεγάλο κομμάτι της Αυτοδιοίκησης φαίνεται να μην τα πηγαίνει καλά.

Θα έλεγα ότι, έτσι όπως διαμορφώθηκε η σημερινή ελληνική πόλη, ο ρόλος του Δημάρχου πλέον θα μπορούσε να είναι όσο γίνεται περισσότερο να γκρεμίσει κομμάτια σημερινής πόλης για να μπορέσει να αναδείξει την πραγματική της φυσιογνωμία, να μπορέσει να αναδείξει τα σημεία αναφοράς, τα σύμβολα, την ιστορία της πόλης.

Θέλω εδώ να κάνω μια μικρή παρένθεση από μια προσωπική εμπειρία από τη δική μου μικρή πόλη: την Άρτα. Θυμάμαι πως, πριν από είκοσι χρόνια, μια πόλη χτισμένη πάνω στην Αρχαία Αμβρακία, οι μόνοι που προσπαθούσαν να τη στηρίξουν, κι εμείς τότε δεν καταλαβαίναμε τίποτα, ήταν οι Έλληνες Αρχαιολόγοι και η Τοπική Εφορία Αρχαιοτήτων.

Μια πόλη με κλασικά ευρήματα κάτω από τα πόδια της, κάτω από τα σπίτια της, αλλά και με ένα σωρό βυζαντινά μνημεία, μόνοι οι Αρχαιολόγοι προσπαθούσαν και, τελικά, ευτυχώς, πέτυχαν αρκετά. Κι εμείς όλοι, οι άλλοι, οι Μηχανικοί, οι Αρχιτέκτονες, Δήμαρχοι, Νομάρχες, οι πολίτες, πετροβολούσαμε τον Έλληνα Αρχαιολόγο.

Και είναι ευτύχημα θα έλεγα αυτό: ότι ο ρόλος των Ελλήνων Αρχαιολόγων υπήρξε καθοριστικός σε μια χώρα που είναι γνωστό ότι κάθε γωνιά της κρύβει και μια μεγάλη ιστορία.

Είναι επίσης βέβαιο ότι πολλές πόλεις και περισσότερο η Αθήνα και γενικότερα η Αττική δεν έχουν πλέον περιθώριο άλλης οικιστικής επέκτασης. Θα έλεγα ότι είναι πόλεις οικιστικά κορεσμένες, και δεν μας επιτρέπεται να χτίσουμε ουσιαστικά ούτε ένα τετραγωνικό μέτρο γης από ελεύθερους χώρους.

Είτε είναι στρατόπεδα, είτε είναι κομμάτια που έμειναν ακάλυπτα, μοναστήρια, κτήματα, οποιοσδήποτε πλέον ελεύθερος χώρος, είτε ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα είτε στους ιδιώτες, πιστεύω ότι, αν αναζητούμε δρόμο επαναφοράς, δεν πρέπει να χτιστεί τίποτα – ούτε από τους Δημάρχους ούτε από την Κεντρική Διοίκηση.

Θα έλεγε κανείς ότι στην κατεύθυνση αυτή του σχεδιασμού και της υλοποίησης της σύγχρονης ελληνικής πόλης όλοι μας λίγα πράγματα έχουμε πετύχει, με αποτέλεσμα ο σημερινός Έλληνας να έχει αποκτήσει σήμερα τη δική του κατοικία ή, καλύτερα, το δικό του διαμέρισμα, αλλά μάλλον να έχει χάσει την πόλη του.

Ίσως γι αυτό και η παρέμβαση της Δικαιοσύνης, η παρέμβαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου του Συμβουλίου της Επικρατείας που πολλές

Ο Δημάρχος Αθηναίων Δ. Αβραμόπουλος

φορές διακρίνεται και για ακρότητες στο σκεπτικό του, είναι πολλές φορές δικαιολογημένη από το γεγονός ότι πράγματι υπήρξε αυτό το κενό, και το αποτέλεσμα στη σύγχρονη ελληνική πόλη είναι ορατό.

Παρ' όλα αυτά, θέλω να πιστεύω ότι πάντα υπάρχουν περιθώρια και δυνατότητες ανακοπής αυτής της πολεοδομικής αναρχίας και επαναφοράς των πόλεων σε καλύτερες μορφές. Μπορούν να γίνουν πιο ανθρώπινες και πιο όμορφες οι πόλεις μας.

Είναι όμως απαραίτητο, όλοι όσοι εμπλεκόμαστε σ' αυτή την υπόθεση, να συμφωνήσουμε (και το Συνέδριο αυτό των Ελλήνων Αρχιτεκτόνων είναι μια καλή ευκαιρία) ότι πρέπει να ακολουθήσουμε κάποιες βασικές κύριες κατευθύνσεις, όπως:

- το σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον
- τη μικρότερη κατανάλωση ενέργειας και νερού μέσα και έξω από το κτίριο με προηγούμενο κατάλληλο σχεδιασμό
- αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό
- ισχυρούς μηχανισμούς ελέγχου και καταστολής της αυθαιρεσίας
- έναν οικοδομικό κανονισμό που να αφήνει μικρά περιθώρια για καταστρατήγηση
- κατεδάφιση των αυθαιρέτων στο δάσος, στον αιγιαλό, στο ρέμα και στην παραλία, για να μην αναπαράγεται το αυθαίρετο
- άσκηση ουσιαστικής πολιτικής στη γη με δημιουργία κατάλληλων εργαλείων: οικονομικών, νομοθετικών, κοινωνικών
- μεγαλύτερο βάρος στην ασφάλεια του κτιρίου παρά στην πολυτέλεια και τον εντυπωσιασμό
- εξυγίανση του κυκλώματος μελέτη-επιβλεψη-κατασκευή, κυρίως στο χώρο των ιδιωτικών κατασκευών
- διεύρυνση του κοινωνικού εξοπλισμού της πόλης με τη συμμετοχή του πολίτη.

Είναι γνωστό ότι πολλά απ' αυτά είναι καθαρά φροντίδα της Κεντρικής Διοίκησης του Υπουργείου μας, του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Και στον τομέα αυτό δε μπορεί να πει κανείς ότι δεν έγινε τίποτα. Είναι βέβαιο ότι έγιναν συγκεκριμένες και αποτελεσματικές πολλές φορές παρεμβάσεις και στη βελτίωση των θεσμικών εργαλείων, αλλά και σχέδια και προγράμματα για έργα και παρεμβάσεις.

Δεν θα ήταν σκόπιμο να αναφερθώ σε όλα αυτά αυτή τη στιγμή, γιατί δεν είναι, φαντάζομαι, αυτός ο στόχος του Συνεδρίου. Άλλωστε το κενό που παραμένει σε ολόκληρη την υπόθεση, είναι αρκετά μεγάλο, και καλούμαστε όλοι να το καλύψουμε.

Ένα μέρος αυτού του κενού, νομίζω, πιστεύω ειλικρινά, ότι μπορεί να το καλύψει ο σημερινός Έλληνας Αρχιτέκτονας και ότι μέσα από το σημερινό Συνέδριό σας μπορούν να προκύψουν ωφέλιμα συμπεράσματα, τα οποία πρέπει να ακολουθήσουμε στο μέλλον όλοι μας.

Ίσως το σημερινό Συνέδριο να πρέπει να γυρίσει μερικά χρόνια πίσω, σε παλιότερα Συνέδρια Αρχιτεκτόνων, σαν εκείνο στο ιερό των ιερών στους Δελφούς, το 1961, για να αντλήσει και τη δύναμη και τις απαραίτητες σκέψεις, προκειμένου να δώσει λύσεις για το μέλλον.

Κηρύσσοντας, κύριε Πρόεδρε, την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου σας, εύχομαι ολόψυχα να είναι πράγματι επιτυχημένο, επ' ωφέλεια και του Έλληνα πολίτη και της πόλης στην Ελλάδα. Σας ευχαριστώ πολύ.

Χαιρετισμός του Δημάρχου Αθηναίων ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΥ

Κύριε Υφυπουργέ, κυρία και κύριοι Βουλευτά, κύριε Πρόεδρε της ΕΝΑΕ, κύριε Γενικό Γραμματέα, κυρίες και κύριοι.

Είναι σημαντικό αυτό το Συνέδριο και για την πόλη μας και για την Ελλάδα ολόκληρη, και συντελείται σε μια στιγμή που χτίζουμε σήμερα μια νέα Ευρώπη, πιο πλούσια, πιο αντιπροσωπευτική σε ιδιαιτερότητες και πολιτισμούς, πιο ισόρροπη, αφού ίσως σύντομα θ' ανήκουν σ' αυτήν και χώρες από την Κεντρική και, αργότερα, από την Ανατολική Ευρώπη.

Καταργούνται τα σύνορα, έρχονται πιο κοντά οι πολιτισμοί, ανατρέπονται οι παλαιότερες ανισορροπίες. Δημιουργούνται νέα κέντρα και νέες περιφέρειες. Νέες προνομιούχες πόλεις αναπτύσσονται στα σταυροδρόμια των μεταφορών. Νέοι ρόλοι αποκτώνται και νέες σχέσεις εγκαθίστανται. Η αλλαγή του ευρωπαϊκού χάρτη παρασύρει μαζί της και εμάς και, κυρίως, τα πολιτικά μας δεδομένα.

Η χώρα μας μέσω των διευρωπαϊκών δικτύων θα παρακάμψει τις γεωγραφικές τις δυσκολίες. Βρίσκεται πλέον πιο κοντά στην καρδιά της Ευρώπης, αλλάζει ο ρόλος της, γίνεται ένας οικονομικός και πολιτικός εταίρος και συνεργάτης που μετράει στην Ένωση, ενώ, επιπέδους, παράλληλα, επιβάλλει την πολιτιστική της συνεισφορά, τον ειδικότερο πλούτο μας, πλούτο πολιτισμού και Ιστορίας.

Τον πλούτο των ιστορικών πόλεων μας, των παραδοσιακών μας κτιρίων, τον χρειάζεται η Ευρώπη. Έχουμε την τύχη να ζούμε και να φυλάσσουμε πόλεις συνεκτικές κοινωνικά, ανθρώπινες και ζωντανές. Παρά τα όσα έχουν συμβεί, δεν χάσαμε την ταυτότητα του κατοίκου και, κυρίως, την ιδιότητα του πολίτη. Είμαστε κληρονόμοι αυτής της έννοιας και εξακολουθούμε να την τιμάμε, διότι παρακολουθούμε και συμμετέχουμε στα κοινά.

Έχουμε την τύχη, η γεωγραφία των τοπίων της Ελλάδος, τα σχέδια των πόλεων, τα μεγέθη των κτιρίων – όλα να τα χαρακτηρίζει ακόμα σχετικά η μικρή κλίμακα: η κλίμακα η πιο φιλική και η

Ο Υφυπουργός ΠΕΧΩΔΕ Θ. Κολιοπάνος

πιο οικεία. Ζούμε και απολαμβάνουμε κλίμακες και εικόνες τόπων που αξίζουν την προστασία μας και δικαιολογούν ευαισθησίες. Η δική σας ευθύνη δουλειάς σ' έναν τέτοιο τόπο αυτής της φυσιογνωμίας είναι αδιαμφισβήτητη μεγάλη. Υποθέτω ότι είναι συγχρόνως ανάλογα μεγάλη και η γοητεία τού να δουλεύεις με αυτή τη γη, με αυτή την πέτρα, με αυτό το φως, που δεν είναι για τον Αρχιτέκτονα παρά προκλήσεις.

Και αναρωτιέται κανείς ποιος άλλος καλύτερα από τον Αρχιτέκτονα κατανόησε τη φύση του ελληνικού τοπίου... Ποιος άλλος προκάλεσε και δοκιμάστηκε με σχέσεις ανήσυχες ή αρμονικές ανάμεσα στον ανοικτό και τον κλειστό χώρο, τον μεγάλο και τον μικρό, τον φυσικό και τον οργανωμένο, τον ήρεμο και τον δυναμικό... Ποιος άλλος καλύτερα προστάτευσε το πηγαίο και το ελεύθερο από το συστηματικό και το βιομηχανοποιημένο... Ποιος άλλος εξασφάλισε ισορροπίες ανάμεσα στο ατομικό και το συλλογικό, το ιδιωτικό και το δημόσιο... Ποιος άλλος κράτησε ζωντανή την ιστορία του χώρου...

Στα χρόνια που πέρασα κι εγώ ως Δήμαρχος της πόλεως των Αθηνών, είχα τη χαρά να συνεργαστώ με πολλούς από εσάς δύσκολα, όπως είναι καθετί πλέον που αφορά στην Αθήνα. Είχα την ευκαιρία να μνηστώ σε μεθόδους, σκέψεις, ευαισθησίες και οράματα που ανήκουν σε όσους πραγματικά αγαπούν αυτόν τον τόπο. Κάναμε σχέδια, κάποια μικρά βήματα, και χαράξαμε προοπτικές προς μια αλλιώςτική Αθήνα. Πολλά εκ των πραγμάτων θα αλλάξουν. Από μας εξαρτάται προς ποια κατεύθυνση. Το πρόβλημα δεν είναι μόνον αισθητικής· έχουμε να αντιμετωπίσουμε σοβαρά προβλήματα περιβάλλοντος – φυσικού και κοινωνικού.

Ένα από τα πιο κρίσιμα και επίκαιρα στοιχεία πολιτικής γι' αυτόν τον τόπο είναι να απορροφήσει ομαλά τους ξένους του, προσφέροντας δουλειά, στέγη και αξιοπρέπεια.

Η Αθήνα είναι φιλόξενη, η Αθήνα είναι ανοικτή και ευκολότερα προσπελάσιμη στον κόσμο. Η Αθήνα με τους ξένους της θα γίνει πιο πολύχρωμη και πιο ζωντανή. Αλλιώς, το ζήτημα θα εξελιχθεί σε μεγάλο πρόβλημα.

Το 2004 βρίσκεται κοντά μας· περισσότερο κοντά μας απ' ό,τι μερικοί νομίζουν. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες δίνουν μια μεγάλη ευκαιρία για την υλοποίηση έργων μεγάλης κλίμακας που θα επουλώσουν πληγές του πολεοδομικού ιστού (τουλάχιστον, πιστεύουμε ότι θα το κάνουν), θα αποκαταστήσουν συνέχειες και θα δώσουν λύσεις για την Αθήνα· λύσεις, που θα διαρκέσουν την επόμενη μέρα· λύσεις, που θα διαρκέσουν, ξεπερνώντας τις σημειακές χρονικά ανάγκες των αγώνων.

Αυτό φαίνεται ότι δεν έχει γίνει ακόμα κατανοητό. Δεν έχει ξεκινήσει ακόμα, ενώ πλησιάζει η μέρα εκείνη, μια πραγματική και σε βάρος συζήτηση για το ποια Αθήνα θα φτιάξουμε για τον 21ο αιώνα, ποια θα είναι δηλαδή η Αθήνα της επόμενης μέρας.

Οι Αγώνες, επιτρέψτε μου να το σημειώσω αυτό, τουλάχιστον από τα όσα μέχρι στιγμής γνωρίζουμε, δεν αντιμετωπίζονται με τη μεγαλοπρέπεια που τους αναλογεί· θα 'λεγα μίζερα, όπως και ένα μεγάλο μέρος των έργων που αναπτύσσονται.

Κι όμως, αυτή η πόλη έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα και ποιότητες που, αν αναδειχθούν, θα την καταστήσουν ξανά έναν από τους πλέον ελκυστικούς πόλους της Ευρώπης. Χρειάζονται

γενναίες αποφάσεις και γενναίες επενδύσεις. Έχει ανάγκη άραγε η Αθήνα από μεγάλα έργα; Η απάντηση είναι κατηγορηματικά θετική, γιατί είναι και μεγάλα τα προβλήματα. Τα σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με μικρή κλίμακα επεμβάσεις. Άλλο όμως είναι μεγάλα έργα και άλλο παραμορφωτικές διογκώσεις απ' τις οποίες, τελικά, απειλείται η Αθήνα.

Πράγματι, η Αθήνα μεγαλώνει επικίνδυνα, αποξενώνοντας τους κατοίκους της και υποτιμώντας την αξία της δόμησης που υπάρχει, κι αυτό το γνωρίζετε καλύτερα εσείς, οι Αρχιτέκτονες. Ό,τι διασώθηκε από τη νεοκλασική αρχιτεκτονική, είναι πολύτιμο στολίδι πια για την Αθήνα. Πρέπει να κρατηθεί και να ξαναζωντανέψει. Αλλά η Αθήνα θέλει και τους ζωτικούς της χώρους.

Άκουσα πριν από λίγο με ιδιαίτερη προσοχή τα όσα είπε ο κύριος Υφυπουργός. Θα έλεγα ότι σας προς τις γενικές γραμμές δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι συμφωνούμε. Θα μου επιτρέψει, όμως, να καταθέσω μια άποψη την οποία από καιρού τώρα διατυπώνω, αλλά φαίνεται ότι δεν στέργει να ακουστεί, και δεν είναι μόνο δική μου· είναι πολλών.

Παίρνοντας ως παράδειγμα το πρότυπο της Βαρκελώνης, το τόσο επιτυχές, για το οποίο τόσο συζήτηση έχει γίνει, και είμαι βέβαιος ότι όλες και όλοι το γνωρίζετε, θα έπρεπε να έχουμε αποφύγει λανθασμένες επιλογές.

Αναρωτιέται κανείς γιατί πρέπει να θυσιαστεί ένας εκ των ζωτικών χώρων της Αθήνας, ένας εκ των πνευμόνων της, για το Ολυμπιακό Χωριό. Στη Βαρκελώνη πήραν τις πιο υποβαθμισμένες ζώνες και τις αναμόρφωσαν, τις μεταμόρφωσαν.

Αναρωτιέται κανείς τι μυαλά κυριάρχησαν για να ληφθούν αυτές οι αποφάσεις. Έχουν γίνει λάθη σε αυτήν εδώ την πόλη. Δεν είναι καιρός να διορθωθούν; Πότε στο μέλλον θα υπάρξει σπουδαιότερη ευκαιρία για να το κάνουμε; Κυρίες και κύριοι, δεν είναι όμως αυτός ο δικός μου λόγος παρουσίας εδώ. Εκλήθη να χαιρετήσω το Συνέδριο απλώς από σεβασμό προς το αντικείμενό του και προς εσάς, και έκρινα σκόπιμο να διατυπώσω και μερικές σκέψεις πέραν του παραδοσιακού χαιρετισμού και του καλωσορίσματος.

Τα ερωτήματα για τις πολιτικές που ακολουθήθηκαν, είναι πολλά, όμως αυτός ο αιώνας κλείνει και αυτή η εποχή τελειώνει. Βλέπουμε μπροστά και αισιοδοξούμε. Εκείνα τα προβλήματα που δυνάστευαν τον τόπο μας, ξεπερνιούνται σιγά σιγά. Το πολιτικό κλίμα χωρίς απαρχειωμένους διαχωρισμούς και αγκυλώσεις γίνεται ευγενέστερο και πιο πολιτισμένο. Και όσοι δεν το έχουν αντιληφθεί, σύντομα θα βρεθούν εκτός εποχής.

Η γεωγραφική περιοχή απαλλάσσεται από φράγματα και αποκοπές. Με τους γείτονες πλέον συζητάμε και συνεργαζόμαστε. Η οικονομική μηχανή έχει πάρει μπρος και πάει καλά. Το επιστημονικό δυναμικό έχει πια συνείδηση των λαθών που έγιναν τις προηγούμενες δεκαετίες, ενημερώνεται για τις εμπειρίες της Ευρώπης, μοιράζεται τις ανάγκες και τις ευαισθησίες της κοινωνίας.

Το Συνέδριό σας, πράγματι θα είναι, κύριε Πρόεδρε, ένας σταθμός και μια αφετηρία όπως είπατε, όπως εξ άλλου όλα τα προηγούμενα Συνέδρια του Συλλόγου σας, έχετε πολλά να πείτε για την εικόνα της Ελλάδας στον αιώνα που έρ-

χεται, κι εμείς έχουμε πολλά να μάθουμε από σας.

Ευχαριστώ.

Χαιρετισμός της εκπροσώπου της Νέας Δημοκρατίας και συναδέλφισσας ΕΛΣΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Θα ξεκινήσω με το ότι μου αρέσει πολύ περισσότερο όταν με αποκαλούν συνάδελφο οι Αρχιτέκτονες, παρά το όταν με αποκαλούν έτσι οι Βουλευτές.

Κύριε Υπουργέ, κύριε Δήμαρχε, κύριε Γενικέ, κύριε Πρόεδρε της ΕΝΑΕ, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κύριος Κώστας Καραμανλής, όλοι οι συνάδελφοί μου και εγώ ευχαριστούμε για την τιμητική πρόσκληση συμμετοχής μας και άρθρωσης χαιρετισμού στο 10ο Συνέδριο του ΣΑ-ΔΑΣ ΠΕΑ.

Ευχόμαστε και ελπίζουμε ότι τα συμπεράσματά σας θα εισακουστούν, θα προβληματίσουν και, ανοίγοντας έναν ουσιαστικό και συστηματικό δημόσιο διάλογο, θα ζυμωθούν στο δημοκρατικό εργαστήριο που είναι ή θα έπρεπε να είναι η ελληνική κοινωνία, και θα καταφέρουν να ενσωματωθούν επιτέλους στις προτάσεις των κέντρων λήψης αποφάσεων για το χτίσιμο του υπόβαθρου του αιώνα που γεννιέται.

Δηλώνουμε απερίφραστα, όπως το έχει ήδη κάνει ο Κώστας Καραμανλής μιλώντας με τον ΣΑ-ΔΑΣ, ότι στηρίζουμε τις προσπάθειές σας και αναμένουμε από σας ανάληψη ηγετικού ρόλου στη χάραξη των δικών μας πολιτικών και στρατηγικών για την Ελλάδα και τη θέση που μπορεί και πρέπει να διεκδικεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην παγκοσμιοποιημένη πλέον Γη μας.

Συναδέλφισσες και συνάδελφοι, τούτη την ώρα της εθνικής κρίσης για την παιδεία, σήμερα το πρωί μου ήρθε, όπως κατέβαινα στο κέντρο, ένας επιπλέον προβληματισμός για τη γενιά των μαθητών και σπουδαστών.

Ο προβληματισμός αυτός αφορά στην ευθύνη μας για την υποβάθμιση της σημασίας και των αναξιοποίητων δυστυχώς δυνατοτήτων της ελληνικής γλώσσας, της γλώσσας μας· της ετυμολογίας της ελληνικής γλώσσας όχι ως επι-

Η εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας και συναδέλφισσα Ε. Παπαδημητρίου

στήμης μόνον, αλλά και ως εργαλείου σκέψης, κοινής για όλους μας, σκέψης και σύνθεσης ιδεών.

Βρίσκεται άραγε αυτή σήμερα στη διάθεση των νέων παιδιών; Τα Ελληνόπουλα που σήμερα διαδελώνουν απέναντι στην Πολιτεία, αντιλαμβάνονται πόσο τυχερά είναι να διαλογίζονται στο νοηματικό μονοπάτι που ανοίγουν λέξεις όπως: πόλις, πολίτης, πολιτική, πολιτισμός, σε αντίθεση με τον γάλλο και τον άγγλο φίλο τους που δεν μπορούν να πάρουν το ίδιο μονοπάτι, μιλώντας και σκεπτόμενοι με λέξεις όπως *citoyen, politiq, culture*, λέξεις ασύνδετες ετυμολογικά.

Ίδου, λοιπόν, πεδίο δόξης λαμπρόν για όλους μας: να αναδείξουμε αυτές τις συνιστώσες μιας αυτόματης διαδρομής και, κυρίως, στην εμπέδωσή τους στα παιδιά ως πεδίο σκέψης ζωής, αλλά και συμμετοχής στα κοινά.

Κυρίες και κύριοι, όταν άνοιξε στην Ευρώπη ο σύγχρονος για το τελευταίο μισό του αιώνα διάλογος για την πόλη του εικοστού αιώνα, κάπου στη γενιά που σπούδαζε το '60, όπως εγώ, ο μεγάλος Λούις Μάμφορντ έγραψε στον άγγλο Γουίτσαρ Λη, επίσης διάσημο πολεοδόμο που είχε έρθει στην Αθήνα και με Αρχαιολόγους και με Πολεοδόμους προσπαθούσαν να ανακαλύψουν πίσω από την αγορά της Αρχαίας Αθήνας τα μυστικά της πόλης.

Έγγραφε λοιπόν ο Μάμφορντ: «Μελετώντας και βιώνοντας το δομημένο περιβάλλον μπορεί κανείς εύκολα να διαβάσει τις ιδεολογίες και τις πολιτικές των κατοίκων τους».

Είχα τότε ως φοιτήτρια πολλές φορές τολμήσει αυτό το ταξίδι. Το τολμά ο ΦΕΦ και την τελευταία πενταετία. Το ταξίδι που άλλοτε με γοήτευε, σήμερα με τρομάζει. Μάθαμε όλοι, μελετώντας Ιστορία, ότι οι δύο τελευταίοι αιώνες της χλιετίας σηματοδεύτηκαν από τρεις μεγάλες επαναστάσεις που με πολύ ανθρώπινο αίμα γέννησαν το τρίδυμο του ρασιοναλισμού, της ελευθερίας και της ισότητας.

Τα εγγόνια αυτών των τριδύμων ήταν δίδυμα, *ανόμοια* δίδυμα· τα δεχθήκαμε, στοιχηθήκαμε πίσω από το ιδεολογικό τους περιεχόμενο και προσπαθήσαμε να χτίσουμε την κοινωνία που έρχεται και είναι αυτή των παιδιών μας με το φιλελευθερισμό και το σοσιαλισμό.

Αν κάνουμε σήμερα αυτό το ταξίδι, συναδέλφισσες και συνάδελφοι, το χωρικό ιδεολογικό ταξίδι στο φλοιό της Γης και αναζητήσουμε τα αποτυπώματα του φιλελευθερισμού και του σοσιαλισμού, φοβάμαι ότι θα απογοητευτούμε.

Αυτό που διαβάζεται στο χάρτη της Γης, από το Μπανγκλαντές μέχρι τη Νέα Υόρκη και από το Πεκίνο μέχρι την Αθήνα, αρχιτεκτονικά και πολεοδομικά, είναι ιμπεριαλισμός. Δεν είναι ούτε φιλελευθερισμός, ούτε σοσιαλισμός.

Και αυτό ίσως πρέπει να πει ότι αποχαιρετούμε πολιτικά τον αιώνα μας ατενίζοντας και ψάχνοντας για κάτι καινούργιο, θεωρώντας ότι, ως Αρχιτέκτονες και ως Πολεοδόμοι, τουλάχιστον η Ιστορία μάς ξεγέλασε.

Σκεπτόμενη έτσι, αισιοδοξώ κιόλας, αλλά ζηλεύω τη γενιά των Αρχιτεκτόνων παιδιών μας. Πιστεύω ότι αυτά τα παιδιά καλούνται σήμερα να θαυματοουργήσουν σ' έναν κόσμο που πρέπει να βρει την ταυτότητά του, απαντώντας σε μερικές απλές ερωτήσεις.

Πρέπει η ανάπτυξη να παραμένει ποσοτικός στόχος; Δεν πρέπει να γίνει ποιοτικός κυρίως, δομικός, διαρθρωτικός; Δε θα έπρεπε η διαχείριση των ανθρώπινων πόρων να σημαίνει άλλα

πράγματα απ' αυτά που βιώνουμε ως Πολιτεία; Δε θα έπρεπε η κοινωνική ανάπτυξη να σημαίνει κυρίως επαναανάκαμψη χαμένων προτύπων και άδικα γκριζαρισμένων αρχών; Δε θα έπρεπε η βιομηχανική ανάπτυξη να στοχεύει σε πολιτικές και στρατηγικές πολύ πέρα από το ιερό δικαίωμα στην εργασία;

Δε θα έπρεπε η τεχνολογική ανάπτυξη να δίνει δικαιώματα κυρίως στην απάλειψη του ρατσισμού και της μη δυνατότητας να εισέρχονται σε αυτήν οι αδύναμοι, να μην είναι σε όλους προσβάσιμη η λεωφόρος της γνώσης;

Δε θα έπρεπε αστική ανάπτυξη κυρίως να σημαίνει αναδόμηση παρά επέκταση; Δε θα έπρεπε η χωρική ή περιβαλλοντική ανάπτυξη να αντικατοπτρίζει χώρους και χρόνους εξυπηρέτησης ανδρών και γυναικών που πρέπει να μεταπηδήσουν στην κλίμακα του μέτρου από το εγώ στο εμείς, από το ιδιωτικό στο δημόσιο και στο κοινό, από τον πελάτη στον πολίτη για μας; Δε θα έπρεπε τελικά η ανάπτυξη να απευθύνεται σε όλον τον κόσμο και δε θα έπρεπε η αστική ανάπτυξη να απαντάει σ' ένα τελευταίο μεγάλο ερώτημα: «Ποια είναι η σχέση της αστικής ανάπτυξης και της δημοκρατίας»;

Φίλες και φίλοι, πιστεύω, και το λέω συχνά στη Βουλή (λυπάμαι που λείπει ο κύριος Λαλιώτης) ότι ο προκάτοχός του χωροτάκτης Αριστοτέλης καθόρισε ένα μέτρο και ένα κριτήριο για το μέτρο, και είπε: «εστίν γαρ μέτρο πόλεως». Πιστεύω ότι είναι το βασικότερο εργαλείο για να προχωρήσουμε.

Αλλά για να προχωρήσουμε, επειδή άκουσα τις σημαντικές παρεμβάσεις των προλαλησάντων, θα πρέπει να αντιληφθούμε ότι δεν είναι στην ποσότητα και στην επαναλαμβανόμενη αλλαγή των θεσμικών μέτρων που θα βρούμε λύσεις.

Αναζήτησα, μετά από τριάντα χρόνια απουσίας μου από τις Ηνωμένες Πολιτείες, να πάρω τον καινούργιο οικοδομικό κανονισμό στην Καλιφόρνια, και μου είπαν: «Είναι ο ίδιος» – ένα βιβλιαράκι εκατό κάτι σελίδων που υπήρχε και το 1960.

Έχω, στα χρόνια που δούλεψα στην Ελλάδα, έναν τοίχο εγκυκλίων, νόμων, αποφάσεων, και τελικά, πολεοδομική κατεύθυνση στην τόπο μας δεν υπάρχει. Δεν φτάνει να έχουμε θεσμικό πλαίσιο για την προστασία της Αθήνας.

Είδαμε ότι μία υπογραφή είναι σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Οργανισμού της Αθήνας για το Ολυμπιακό Χωριό, ψευδέστατη βεβαίως κατά τα άλλα. Έθεσε την διαφοροποίηση μεταξύ της εισήγησης του Υφυπουργού και του Δημάρχου, δεν είχε καμία θέση θεσμική το Ολυμπιακό Χωριό εκεί που χωροθετήθηκε και εκεί που υλοποιήθηκε.

Συναδέλφισσες και συνάδελφοι, η Νέα Δημοκρατία σας καλεί να σπάσετε τη σιωπή. Πιστεύουμε ότι οι περισσότερες από τις παρατηρήσεις σας στα σημερινά δεδομένα υπήρξαν σωστές, και ίσως θα είχαν σωθεί πολλά από τα πράγματα που θα πληρώσουμε τις ερχόμενες δεκαετίες.

Πιστεύουμε ότι πολλοί από σας (το ακούμε, το συζητάμε) έχουν την εντύπωση ότι οι πολιτικοί είναι σκοταδιστές στα θέματα που σας αφορούν και ότι, τελικά, ζούμε στο σκοτάδι. Να θυμηθείτε εδώ τους φίλους μου τους Κινέζους, που λένε «Όταν είσαι στο σκοτάδι, μη φοβάσαι είναι καλή αρχή. Άναψε ένα κερί».

Θα ευχηθώ από την καρδιά μου το σημερινό Συνέδριο να αποδειχθεί μια μεγάλη λαμπάδα και με τη βοήθειά σας να γίνει φωτιά που θα φωτί-

σει και μας και το δρόμο του αιώνα που γεννιέται για την πόλη, για την Αθήνα, για τους Αρχιτέκτονες. Ευχαριστώ πολύ.

Χαιρετισμός του Προέδρου της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ΘΟΔΩΡΟΥ ΚΑΤΡΙΒΑΝΟΥ

Δεν είχα σκοπό να μιλήσω παραπάνω, παρά απλώς να απευθύνω έναν ζεστό χαιρετισμό για την επιτυχία του Συνεδρίου σας. Όμως, ο κύριος Υφυπουργός του ΠΕΧΩΔΕ με υποχρεώνει να επεκτείνω λιγάκι την ομιλία μου.

Κατ' αρχάς, είναι φανερό ότι εσείς έχετε στα χέρια σας τις δυνατότητες και έχετε και προοπτική έργου πολύ μεγάλου για τον τόπο μας. Ειδικότερα για την Αθήνα, ο σεισμός μαζί με τα έργα που προορίζονται για τη Διοίκηση των Ολυμπιακών Αγώνων, παρέχουν την ευκαιρία να γίνουν σοβαρές παρεμβολές και παρεμβάσεις, ούτως ώστε να βελτιωθεί αυτή η πόλη η οποία έχει ένδοξη ιστορία, έχει ένδοξο όνομα, έχει ωραίο περιβάλλον, έχει χιλίων ειδών πράγματα, αλλά είναι βάσανο η ζωή για τους κατοίκους της.

Θα περάσω τώρα σ' αυτό το οποίο είπα ότι με ερέθισε –ερέθισε ευγενικά και όχι αγωνιστικά και επιθετικά– από τα όσα είπε ο κύριος Υφυπουργός για το θέμα της Αυτοδιοίκησης και του ρόλου της και των επιτευγμάτων της.

Κύριε Υφυπουργέ, να γίνει συνείδηση: Αυτοδιοίκηση δεν μπορεί να υπάρξει όταν η Αυτοδιοίκηση είναι ψευδεπίγραφο. Δεν μπορεί να υπάρξει Αυτοδιοίκηση όταν δεν έχει οικονομικά μέσα. Δεν μπορεί να υπάρχει η Αυτοδιοίκηση όταν τη μία μέρα δίδονται αρμοδιότητες και την άλλη αφαιρούνται.

Θίξατε το θέμα του σχεδιασμού. Είναι επείγον και χαρακτηριστικό θέμα. Επί τέσσερα χρόνια ο σχεδιασμός ανήκε στην Νομαρχιακή και στην Αυτοδιοίκηση του πρώτου βαθμού. Πριν από πέντε-έξι μήνες, έγινε νόμος, και η αρμοδιότητα αυτή του σχεδιασμού αφαιρέθηκε.

Επικαλεστήκατε, μάλιστα, για να ενισχύσετε την άποψή σας, ότι υπάρχει και μια σειρά αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας, η

οποία ενίσχυσε την εντύπωση αυτή. Πράγματι, υπάρχουν δυο-τρεις αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας – και μάλιστα, ενός τμήματος, το οποίο, ανεξάρτητα από την ακαμψία που το διακρίνει, είχε πολλές φορές επιτυχίες παρεμβάσεις για να αποσοβήσει ορισμένα κακά.

Όμως, αυτές οι αποφάσεις, κύριε Υφυπουργέ, ίσχυαν και υπήρχαν από το 1995, υπήρχαν από το 1996. Μετά τέσσερα χρόνια θυμηθήκαμε ότι πρέπει να εφαρμόσουμε τις αποφάσεις αυτές; Το δεύτερο θέμα είναι το εξής και είναι ουσιαστικό: Γνωρίζει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων το ΥΠΕΧΩΔΕ πώς πρέπει να αντιμετωπίσει τον σχεδιασμό μιας μικρής πόλης ή ενός χωριού καλύτερα από όσο το γνωρίζουν οι κάτοικοί του;

Είναι ορισμένα πράγματα τα οποία οδήγησαν σ' αυτό που λέω: ότι σε μια περίοδο κατά την οποία είχε επικρατήσει η άποψη ότι μία λύση του ζητήματος των προβλημάτων, των οποιωνδήποτε προβλημάτων και πολύ περισσότερο των προβλημάτων της λειτουργίας των πόλεων, είναι ανάγκη να επέλθει αποκέντρωση, να υπάρξει παραχώρηση εξουσιών.

Και είχαν παραχωρηθεί ορισμένες εξουσίες και υπήρξε μια περίοδος με άνθιση αυτών των παραχωρήσεων. Αυτή η περίοδος σταμάτησε και ήρθαμε σε μια καινούργια περίοδο, την περίοδο του νεοσυγκεντρωτισμού.

Το τονίζω αυτό ιδιαίτερα. Χαρακτηριστική περίπτωση νεοσυγκεντρωτισμού, κύριε Υφυπουργέ, είναι η δημιουργία όχι τόσο στην πρωτεύουσα, όσο στην επαρχία, όπου ο νεοσυγκεντρωτισμός εκφράζεται μέσω των Γενικών Γραμματειών.

Και προσπαθείτε να δημιουργήσετε την εντύπωση ότι μέσω αυτής της χαρακτηριστικής αποσυγκέντρωσης που είναι η Γενική Γραμματεία, δημιουργείτε ουσιαστική αποκέντρωση. Είναι λάθος μεγάλο.

Πρόκειται απλώς για μια μεταμφίεση, ένα νεοσυγκεντρωτισμό του οποίου μάλιστα δεν έχετε και το προνόμιο να είστε και πρωτότυποι, διότι Γενικούς Γραμματείς είχε δημιουργήσει και η δικτατορία – μην το ξεχνάτε. Τότε υπήρχαν οκτώ Γενικές Γραμματείες· τώρα είναι δεκατρείς και έχουν περίπου τις ίδιες αρμοδιότητες, οι οποίες διαρκώς ενισχύονται.

Τώρα, θα μου πείτε, σ' ένα Συνέδριο όπως το δικό σας, τι θέση έχουν αυτά τα ζητήματα... Συμφωνώ, αλλά και πιστεύω ότι, για να λειτουργήσει οποιοσδήποτε θεσμός, οποιαδήποτε ομάδα εργασίας, οποιαδήποτε τάξη, εάν δεν έχει την ευχέρεια να είναι αποκεντρωμένη, να είναι απαλλαγμένη κρατικής παρεμβάσεως, δεν είναι δυνατόν παρά να αποτυγχάνει σε οτιδήποτε θα αναλαμβάνει.

Άκουσα τις εισηγήσεις σας. Η ηλικία μου μου επιτρέπει να σας πω ότι έχω παρακολουθήσει αρκετά Συνέδρια – και δικά σας και άλλα. Σχεδόν επαναλαμβάνονται τα ίδια, οι ίδιες επικρίσεις, χωρίς να διορθώνονται πολλά πράγματα. Δεν σημαίνει ότι δεν πήγαμε μπροστά. Πήγαμε, αλλά εξακολουθούμε να είμαστε πολύ πίσω, και τούτο διότι υπάρχει μια κεντρική αντίληψη, η οποία κυριαρχεί πάνω στις ομάδες, στις ενώσεις στους συλλόγους και ούτω καθεξής.

Θα τελειώσω με αυτή την παρατήρηση την οποία έκανε στην ωραία και εμπνευσμένη ομιλία της η κυρία εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας, όπως και την επισήμανση που έκανε από άλλη πλευρά ο κύριος Δήμαρχος Αθηναίων.

Έχουμε το πρόβλημα το μεγάλο των έργων στην περιοχή της Αθήνας. Αυτό το πρόβλημα

συνδέεται κατά βασικό τρόπο με το Ολυμπιακό Χωριό.

Ερωτάται, ύστερα από το σεισμό ο οποίος έγινε στην περιοχή των Θρακομακεδόνων κυρίως: Είναι δυνατόν να μιλάμε ακόμα ότι πρέπει να γίνει εκεί πέρα το Ολυμπιακό Χωριό, χωρίς προηγουμένως να γίνει μια λεπτομερής έρευνα του υποστρώματος;

Αλλά, πέρα απ' αυτό, γιατί θα πρέπει να καταφύγουμε στις ωραίες περιοχές του βορείου χώρου του Λεκανοπεδίου μας και να μην αναζητήσουμε λύσεις θαυμάσιες οι οποίες θα είναι και λυτρωτικές προς την περιοχή που αποτελεί την... κουζίνα, τις αποθήκες της Αθήνας;

Εάν ρίξουμε μια ματιά στην Αθήνα και ιδιαίτερα το κομμάτι από τον σιδηρόδρομο και κάτω θα δούμε πόσο προσφέρεται να γίνει μια αναγέννηση, μια καινούργια πόλη και ταυτόχρονα να γίνει και κάτι όμορφο για την περιοχή μας.

Σας ευχαριστώ γιατί σας ταλαιπώρησα, εύχομαι επιτυχία στο έργο σας και να βοηθήσει ο θεός, η κυβέρνηση, η Αυτοδιοίκηση, εσείς όλοι, εμείς όλοι, για να βελτιώσουμε τη ζωή μας η οποία εδώ στην πόλη της Αθήνας, δεν είναι και τόσο ευχάριστη.

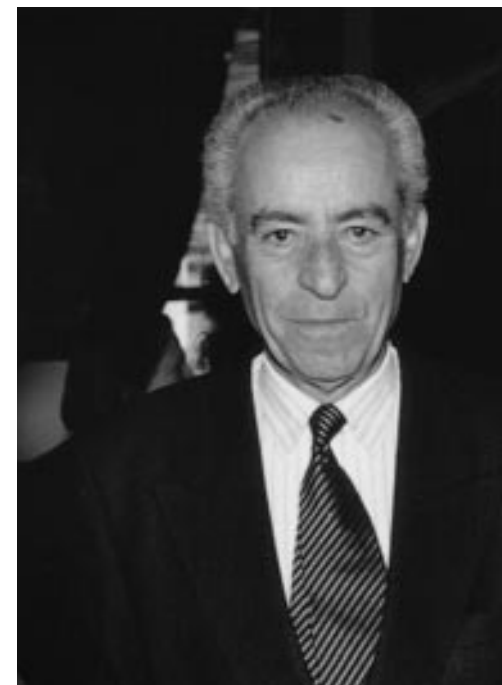
Ευχαριστώ.

Χαιρετισμός του Αντινομάρχη Αθηνών ΗΛΙΑ ΣΚΑΛΑΙΟΥ

Κυρίες και κύριοι, από τη Νομαρχία Αθηνών, ως εκπρόσωπος της Νομαρχίας κυρίας Μπεσμπέα, μεταφέρω τον θερμό χαιρετισμό και τις ευχές όλων μας για την επιτυχία του Συνεδρίου σας.

Όπως και ο προλαλήσας πατέρας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κύριος Κατριβάνος, θα κάνω κατάρχηση της ευκαιρίας που μου δίνεται, για να πω κι εγώ κάποιες απόψεις προσωπικές.

Είχα την εμπειρία να γνωρίσω την Τοπική Αυτοδιοίκηση από κοντά επί πολλά χρόνια· επίσης, την εμπειρία να υπηρετήσω από το χώρο του συνδικαλισμού τον τομέα των τεχνικών, και με μεγάλη συγκίνηση, θα έλεγα, είδα σήμερα ανθρώπους που έχουμε προσφέρει επί δεκαετίες την παρουσία μας στο χώρο αυτόν. Είναι παρήγορο ότι αυτές οι δυνάμεις του τόπου συνεχίζουν να υπάρχουν και να βοηθάνε.

Αυτή η εμπειρία μου, με κάνει να πω ότι η αρμοδιότητα που έχουν οι Δήμοι, όποιο βαθμό κι αν έχουν, Πρόεδρε Κατριβάνε, για να ασκηθεί, απαιτεί πρόσωπα, απαιτεί υπηρεσίες.

Αυτές οι υπηρεσίες, καλώς ή κακώς, δεν μπορεί να είναι στο επίπεδο που όφειλαν να είναι. Δεν είναι θέμα οικονομικό, δεν είναι θέμα πολιτικό· είναι, θα έλεγα, ένας ρόλος, ένας θεσμός· υπάρχει το μοντέλο στη Γαλλία με το Ινστιτούτο Πολεοδομίας, όπου συνεργάζονται όλοι οι Αρχιτέκτονες. Θα έπρεπε, λοιπόν, και ζητάω προσωπικά τη βοήθεια και τη στήριξη του Συλλόγου των Αρχιτεκτόνων και των Αρχιτεκτόνων της χώρας μας σ' αυτή την προσπάθεια που θα αργήσει λιγάκι, αλλά φαίνεται στα σκαριά, ότι οι Δήμοι, οι Κοινότητες, ο δεύτερος βαθμός, θα μπορούν να σχεδιάζουν και να αποφασίζουν για τη μοίρα της πόλης.

Έχουμε ανάγκη βοήθειας. Είμαστε αδύναμοι για να ανταποκριθούμε σε ένα τόσο μεγάλο έργο. Γνώρισα στη θητεία μου και Διευθυντές και συναδέλφους Μηχανικούς και Αρχιτέκτονες στο χώρο του Δήμου Αθηναίων και στη Νομαρχία σήμερα. Μερικοί απ' αυτούς, το λέω εν πλήρη γνώσει τού τι λέω, μερικοί απ' αυτούς θέλουν να προσφέρουν. Όχι όλοι. Έχουν ανάγκη, όμως, στήριξης.

Θα έλεγα κάποιες πρόχειρες ιδέες: Οργανώστε σεμινάρια. Πάρτε μια πρωτοβουλία, άσχετα από Υπουργεία, άσχετα από πιστώσεις. Πάρτε μια πρωτοβουλία να εκπαιδεύσουμε αυτούς τους ανθρώπους· υπάρχουν νέα παιδιά τα οποία από το Πολυτεχνείο μπήκαν σε ένα γραφείο για να κάνουν δουλειά Αρχιτέκτονα. Δεν μπορούν να την κάνουν αν δεν βοηθηθούν. Είναι ένα μεγάλο θέμα αυτό.

Ένα δεύτερο σημαντικό που αφορά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, είναι η εμφάνιση της πόλης, οι λύσεις που δίνονται στην πόλη. Έχουν ανάγκη και οι Δήμαρχοι, θα έλεγα, ιδίως σε μικρές πόλεις, αυτής της βοήθειας.

Βοηθήστε την ΚΕΔΚΕ, την ΕΝΑΕ, με Συμβούλους, με κάποια ολιγομελή Συμβούλια να φτιάξουμε κάτι. Πάμε για Ολυμπιάδα, και θα έλεγα ένα παράδειγμα μόνο για την εικόνα της πόλης: τις πινακίδες σήμανσης των οδών... Δεν ξέρω τι δαπάνη είναι. Κάποτε έγινε μια προσπάθεια από τον Δήμο Αθηναίων, και θυμάμαι ότι μιλούσαμε τότε για εξήντα δισεκατομμύρια, ένα ποσό που θα έλεγα ότι, σήμερα, δεν είναι αστρονομικό. Χρειαζόμαστε, λοιπόν, βοήθεια.

Τελειώνοντας, εύχομαι κάθε επιτυχία, και εύχομαι, η παρουσία και η επιτυχία των Αρχιτεκτόνων στη χώρα μας να γίνει πολύ έντονη, να γίνει πλέον προσφορά. Μόνον έτσι θα μπορούμε να πάμε μπροστά.

Το επαναλαμβάνω και το τονίζω: έχουν ανάγκη οι Δήμοι και οι Κοινότητες, έχουν ανάγκη οι Νομαρχίες τη βοήθεια της αφρόκρεμας των Αρχιτεκτόνων, της ηγεσίας των Αρχιτεκτόνων· δεν μπορούν μόνοι τους. Ας ελπίσουμε ότι ένα από τα θέματα του Συνεδρίου σας μπορεί να είναι και αυτό. Θα περιμένουμε τα αποτελέσματα. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Χαιρετισμός του εκπροσώπου του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας ΣΩΚΡΑΤΗ ΑΛΕΞΙΔΗ

Κύριε Υπουργέ, κύριε Πρόεδρε της ΕΝΑΕ, κύριε Δήμαρχε, κύριοι εκπρόσωποι κομμάτων.

Θα μου επιτρέψετε στο χαιρετισμό μου να επικεντρωθώ στο θέμα που αφορά στο Συνέδριο των Αρχιτεκτόνων και όχι στις σχέσεις της Το-

πικής Αυτοδιοίκησης και της Πολιτείας και τις κριτικές αυτές που ακούστηκαν προηγουμένως. Η σύγχρονη ελληνική πόλη δεν αντιμετωπίζει μόνο τον κίνδυνο της αιφνίδιας καταστροφής από το σεισμό, αλλά και, ίσως πιο σημαντικό, τον κίνδυνο της συνεχούς και αδιόρατης αποσύνθεσης της λειτουργίας της.

Έτσι, πέρα από την αντισεισμική θωράκιση, το ζητούμενο είναι και η αρχιτεκτονική θωράκιση της πόλης. Το θέμα του Συνεδρίου «Η Αρχιτεκτονική και η Ελληνική Πόλη στον 21ο αιώνα» είναι συνεχώς επίκαιρο και επιβεβαιώνει την αποστολή του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων να αποτιμήσει τα όσα έχουν διαπραχθεί στους τομείς του αστικού σχεδιασμού των δημοσίων χώρων και κτιρίων, αλλά και να καταστήσει επίκαιρη την αρχιτεκτονική και τη διάχυση των ιδεών στην ελληνική κοινωνία.

Παράλληλα, το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας πρωτοστατεί τα τελευταία χρόνια στον προβληματισμό για την ελληνική πόλη ιδιαίτερα της Αθήνας, και αναφέρομαι στα δύο Συνέδρια που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια με θέμα «Ένα όραμα για την Αθήνα», συμβάλλοντας στην αναγκαιότητα να υπάρχει συνεχής ενημέρωση σε ό,τι αφορά στα αρχιτεκτονικά δρώμενα, την ποιότητα της αρχιτεκτονικής παρουσίας και τη σημασία της στην καθημερινή ζωή και τον πολιτισμό, γιατί η ανάγκη να συνδέσουμε την ποιότητα της αρχιτεκτονικής με αυτήν της ίδιας της ζωής μας, τώρα είναι περισσότερο επιτακτική.

Πιστεύω, λοιπόν, ότι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να γίνει αυτό, είναι να περάσουμε από την αρχιτεκτονική στα ζητήματα που ενδιαφέρουν και συγκινούν σήμερα τα ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού· να την κατατάξουμε στα σημαντικά θέματα της ζωής, αντικείμενο συζήτησης και προβληματισμού· γιατί το πολιτισμικό status της αρχιτεκτονικής ενός τόπου είναι αντανάκλαση του πολιτισμικού status της κοινωνίας του. Είναι συνέπεια των προτύπων που θέτει η κοινωνία για τη δημόσια εικόνα της, κάτι που, στην Ελλάδα, δυστυχώς, δεν αποτελεί ζητούμενο του δημόσιου βίου, διότι δεν υπάρχει δημόσια αντίληψη για το τι σημαί-

Ο Πρόεδρος της UIA Β. Σγούτας

νει αρχιτεκτονική ποιότητα.

Παρ' όλη τη ρητορική των πολιτικών μας, είναι γεγονός ότι το κράτος δεν επενδύει στην πόλη με την ευρύτερη έννοια της επένδυσης στην ποιότητα ζωής, φαινόμενο που έχει άμεσο αντίκτυπο στο πολιτισμικό status της ελληνικής κοινωνίας.

Αυτό συμβαίνει, γιατί δεν υπάρχει στη χώρα μας η παρουσία συντεταγμένης αρχιτεκτονικής και ποιότητας στα έργα που πραγματοποιούνται, κυρίως γιατί η επαγγελματική παρουσία των Αρχιτεκτόνων είναι περιορισμένη συγκρινόμενη με άλλες ευρωπαϊκές χώρες· χώρες, δηλαδή, όπου το αστικό τοπίο είναι σταθερότερο, όπου τα δημόσια και γενικότερα τα σημαντικά και επώνυμα κτίρια συνιστούν αιτήματα προς δημόσια συζήτηση και, κυρίως, όπου η αισθητική παιδεία είναι πληρέστερη σε ευρύτερα στρώματα της κοινωνίας.

Η ελληνική πόλη δεν έχει αναπτυχθεί με βασικές αρχές σχεδιασμού. Οι ελάχιστοι ελεύθεροι χώροι δεν επηρεάζουν την δομή και τη σημειολογία των αστικών συμπλεγμάτων. Το δομημένο περιβάλλον είναι απρόσωπο, αισθητικά υποβαθμισμένο, ποιοτικά χαμηλό.

Οι ελλείψεις, βέβαια, σε στοιχειώδεις τεχνικές υποδομές στην ελληνική πόλη είναι τόσο σημαντικές, ώστε οι επενδύσεις που αφορούν στην ποιότητα του δημόσιου χώρου, να θεωρούνται περιθωριακές ή δεύτερης προτεραιότητας.

Στη χώρα μας, σε αντίθεση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η αρχιτεκτονική μεγάλης κλίμακας δεν αποτελεί βασικό στοιχείο του σχεδιασμού των πόλεων. Η έλλειψη ενδιαφέροντος για τις αναπλάσεις και τις αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας συνοδεύεται από τη διαπιστωμένη αδιαφορία για τον δημόσιο χώρο της πόλης, που φτάνει μέχρι και την εχθρότητα και, πάντως, την προσπάθεια ιδιοποίησής του παρατηρούμε καθημερινά.

Πιστεύω ότι το κύριο πρόβλημα για την ποιοτική αναβάθμιση των ελληνικών πόλεων είναι ο τρόπος διαχείρισης ή, μάλλον, μεταχείρισης του δημόσιου χώρου, τόσο κατά το μέτρο που καθορίζεται από τους εν τη ευρεία έννοια δημόσιους φορείς, όσο και από τους ιδιώτες· γιατί ασφαλώς και οι ιδιώτες συμμετέχουν στη διαμόρφωση του δημόσιου χώρου, τουλάχιστον με τις ιδιωτικές κατασκευές που τον περιβάλλουν.

Πρέπει κάποια στιγμή να συνειδητοποιήσουμε όλοι μας ότι είναι προτιμότερο να κάνουμε λιγότερα έργα και δράσεις με υψηλή ποιότητα και σημασία, παρά πλήθος μέτρων έργων· πολύ περισσότερο όταν πρόκειται για τους δημόσιους χώρους οι οποίοι με την αισθητική και τη λειτουργία τους διαπαιδαγωγούν και εκπαιδεύουν πολλές γενιές κατοίκων και επισκεπτών. Μέχρι όμως να περάσουν οι γενιές αυτές, μέχρι να συνειδητοποιήσει η κοινωνία μας ότι ο δημόσιος χώρος είναι τόσο σημαντικός όσο και ο ιδιωτικός, και μέχρι να αποκτήσουμε ως κοινωνία και άλλα αισθητικά πρότυπα πέραν της πολυκατοικίας, θα αναζητούμε διά μέσου της αρχιτεκτονικής νέους τρόπους δράσης και παρέμβασης, διεισδύοντας σε μια πραγματικότητα, τη σημερινή ελληνική πόλη.

Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, χρειάζεται αλλαγή πλεύσης και νοοτροπίας· μια αλλαγή πλεύσης που, μετά τον καταστροφικό σεισμό της 7ης Σεπτεμβρίου, είναι περισσότερο επιτακτική, καθόσον οι μεγάλες καταστροφές που προκλήθηκαν με τον σεισμό αυτό, ανοίγουν το δρόμο για μια πλατιά αντιμετώπιση του μεγάλου ζη-

τήματος της θωράκισης του οικιστικού περιβάλλοντος των πόλεών μας· γιατί οι πόλεις, τα οικιστικά συγκροτήματα που μας περιβάλλουν, είναι συλλογική υπόθεση. Και η αντισεισμική θωράκιση δεν εξαντλείται μόνο στην πιστή εφαρμογή του αντισεισμικού κανονισμού, αλλά αφορά μεταφορικά και στη δημιουργία μιας διευρυμένης αστικής συνειδησης του πολίτη, που, όπως ανέφερα, εστιάζει στον σωστό σχεδιασμό και τη διαχείριση του δημόσιου χώρου.

Κλείνοντας, επιθυμώ εκ μέρους του Προέδρου του Τεχνικού Επιμελητηρίου Κώστα Λιάσκα να σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση και να ευχηθώ οι εργασίες του Συνεδρίου να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας καθημερινής ζωής σε μια πολυφωνική ελληνική πόλη που θα αλλάζει μορφή στη ροή του χρόνου, με δυνατότητες διαρκούς αναγέννησης κατά τις αξίες της εποχής.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Χαιρετισμός του Προέδρου της UIA ΒΑΣΙΛΗ ΣΓΟΥΤΑ

Κύριε Γενικό Γραμματέα του ΥΠΕΧΩΔΕ, κύριε Πρόεδρε της ΕΝΑ, κύριοι Βουλευτές και εκπρόσωποι των κομμάτων, κύριοι εκπρόσωποι του Προέδρου του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας, κύριε Πρόεδρε του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ.

Με μεγάλη χαρά χαιρετώ το 10ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο εκ μέρους της Διεθνούς Ένωσης Αρχιτεκτόνων της UIA. Η παρουσία τόσοσων διακεκριμένων συναδέλφων και άλλων προσωπικοτήτων στην αίθουσα αυτή αποτελεί απόδειξη της σημασίας που έχει η πρωτοβουλία του ΣΑΔΑΣ να οργανώσει το Συνέδριο, ένα Συνέδριο που έχει ειδικό βάρος και σε διεθνή κλίμακα.

Όσο και αν μπορεί να φαίνεται περίεργο, δεν είναι πολλά τα Συνέδρια που αναλύουν σε βάθος ένα και μόνο θέμα. Γι' αυτό και η Διεθνής Αρχιτεκτονική Κοινότητα θα περιμένει με ενδιαφέρον τα συμπεράσματά του.

Από αυτό το Συνέδριο θα υπάρξει και προβολή του έργου των Ελλήνων Αρχιτεκτόνων· έργου, το οποίο δικαιούται πολύ μεγάλης και διεθνούς αναγνώρισης. Ήδη το Τεχνικό Επιμελητήριο της

Ελλάδας με τον Πρόεδρό του, Κώστα Λιάσκα, και το ελληνικό τμήμα της UIA έχουν κάνει σημαντικά βήματα για να ανοίξει μια πόρτα επικοινωνίας για τους έλληνες Αρχιτέκτονες με τα δρώμενα της παγκόσμιας αρχιτεκτονικής.

Στο κείμενο που δημοσίευσε ο ΣΑΔΑΣ, προσδιορίζοντας τη φιλοσοφία του Συνεδρίου, μιλάει για την ανάκτηση της αρχιτεκτονικής ταυτότητας των πόλεων. Αντιμετωπίζει δηλαδή την πόλη με αισιοδοξία. Είναι μια διαμετρικά αντίθετη αντιμετώπιση από θεωρήσεις σαν του Πολ Βιρίλιο: «Οι πόλεις είναι η αποτυχία του αιώνα» ας μην την επαναλάβουμε».

Νομίζω ότι αυτό που δεν θα πρέπει να επαναλάβουμε, είναι τέτοιες απαισιόδοξες τοποθετήσεις. Σε τελευταία ανάλυση, πίστη στο μέλλον της πόλης είναι η πίστη και στο ίδιο μας το επάγγελμα.

Δεν είναι τυχαίο ότι το θέμα του Συνεδρίου αναφέρεται στην πόλη. Τα προβλήματα της αρχιτεκτονικής, αλλά και η πρόκληση για ένα καλύτερα δομημένο περιβάλλον, εστιάζονται αυτή τη χρονική στιγμή στην πόλη.

Και το Συνέδριο της UIA στο Βερολίνο το 2002 αναφέρεται στην πόλη. Το θέμα του είναι: «Η ανάπτυξη και η αναδιοργάνωση της πόλης στην κοινωνία της γνώσης»· δηλαδή, ότι έχουμε πια τη γνώση να κάνουμε καλύτερη διαχείριση του χώρου και καλύτερη διαχείριση των πόρων.

Για παράδειγμα, καλύτερη διαχείριση του χώρου σημαίνει και αγώνας ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό, γιατί ο κοινωνικός αποκλεισμός οδηγεί, όπως σωστά έχει διατυπωθεί από την ΟΥΝΕΣΚΟ, σε κοινωνικό διαχωρισμό του χώρου· δηλαδή γκέτο, περιθωριοποίηση και τα λοιπά. Καλύτερη διαχείριση των πόρων σημαίνει ότι ανάπτυξη και αειφορία δεν είναι έννοιες ασυμβίβαστες.

Πιστεύω ότι η παρουσία των Ελλήνων Αρχιτεκτόνων στο Συνέδριο του Βερολίνου θα είναι ουσιαστική, και η συμβολή της Πανελληνίας Ένωσης Αρχιτεκτόνων στην προσπάθεια αυτή, καθοριστική.

Αγαπητοί συνάδελφοι, δε θα ήθελα να κατέβω από το βήμα αυτό χωρίς να κάνω μια συγκεκριμένη πρόταση. Στο Συνέδριο της UIA στο Πεκίνο ξεκίνησε ένα πρόγραμμα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Μάλιστα, η συνάδελφος Αργυρώ Λεβέντη είχε σημαντική συμβολή στο ξεκίνημα αυτό.

Μέσα από αυτό το γενικό πρόγραμμα της UIA θα υπάρξουν εξειδικευμένες μελέτες. Θέλω να αναφερθώ σε μία απ' αυτές: στην κυκλοφορία των ατόμων με ειδικές ανάγκες σ' αυτό που ονομάζουμε δημόσιο υπαίθριο χώρο.

Ξέρουμε ότι οι πόλεις μας έχουν γίνει απροσπέλαστες. Το ότι η Αθήνα είναι μια απροσπέλαστη πόλη, νομίζω δεν το αμφισβητεί κανείς. Το έδειξε εξ άλλου και η έρευνα που είχε κάνει η Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών με συντονιστή τον Παναγή Ψωμόπουλο που είναι εδώ μέσα στην αίθουσα, με τίτλο «Αθήνα, μια απροσπέλαστη πόλη».

Προτείνω στον ΣΑΔΑΣ μια συνεργασία με την UIA, με θέμα: «Προβλήματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες στη σύγχρονη πόλη» και με ειδικότερη αναφορά στις ελληνικές πόλεις.

Στόχος θα είναι να γίνουν οι πόλεις μας πιο προσπελάσιμες και πιο ανθρώπινες για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, αλλά και πιο προσπελάσιμες και πιο ανθρώπινες για όλους τους πολίτες: τρίτη ηλικία, παιδιά και τα λοιπά. Αυτό το θέμα, νομίζω ότι εντάσσεται και στη δεύτερη

ενότητα της θεματολογίας του Συνεδρίου αυτού, που είναι «δημόσιοι υπαίθριοι χώροι».

Κύριε Γενικό Γραμματέα του ΥΠΕΧΩΔΕ, στο Υπουργείο σας έχετε μια μοναδικά τεκμηριωμένη υπηρεσία για τα ΑΜΕΑ. Οι προδιαγραφές που διαθέτει, θα είναι η καλύτερη αφετηρία για την προτεινόμενη κοινή δουλειά.

Κύριοι εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι πόλεις της Ελλάδας είναι πόλεις για όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες. Είμαι σίγουρος ότι θα βοηθήσατε σε μια τέτοια πρωτοβουλία της UIA και του ΣΑΔΑΣ.

Η UIA, από τη μεριά της, θα κάνει ό,τι μπορεί για την επιτυχία της ιδέας αυτής. Είναι προφανές ότι θα υπάρχει και η δική μου αμέριστη συμπαράσταση.

Αγαπητοί συνάδελφοι, αγαπητοί φίλοι, το Συνέδριο αυτό του ΣΑΔΑΣ έχει για μας, τους Αρχιτέκτονες, κι έναν ειδικό συμβολικό χαρακτήρα. Είναι το τελευταίο Συνέδριο της χιλιετίας. Εύχομαι και ελπίζω, οι εργασίες του και τα συμπεράσματά του να είναι καθοριστικά και να επηρεάσουν τον αρχιτεκτονικό προβληματισμό στο ξεκίνημα της επόμενης χιλιετίας.

Σας ευχαριστώ.

Χαιρετισμός της εκπροσώπου του Συνασπισμού και συναδέλφισσας ΑΝΝΑΣ ΦΙΛΙΝΗ

Κυρίες και κύριοι, Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, ευχαριστούμε για την πρόσκληση που κάνατε στο Συνασπισμό για τη συμμετοχή μας σ' αυτό το Συνέδριο και ευχόμαστε ολόψυχα να πάνε καλά οι εργασίες του.

Το 10ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο συνέρχεται μετά από δέκα χρόνια, εικοσί τρεις μόλις μέρες πριν το κλείσιμο της χιλιετίας και του ανήσυχου αιώνα μας· του αιώνα αυτού που υπήρξε γεμάτος ρεύματα με ενθουσιασμό, πάθη, προσδοκίες για μια επαναστατική πόλη και αρχιτεκτονική μέσα σε μια νέα, δίκαιη και ελπιδοφόρα κοινωνία.

Δεν είναι τυχαίο σήμερα ότι οι απογοητεύσεις από την επιβολή σε πάρα πολλούς τομείς του φιλελευθερισμού και οι μηδενισμοί κοινωνικών οραμάτων ήρθαν παράλληλα με την κατάρρευση

Η εκπρόσωπος του Συνασπισμού και συναδέλφισσα Α. Φιλίνη

της πίστης για μια άλλη αρχιτεκτονική και μια άλλη πόλη στραμμένη στον άνθρωπο, στο επάγγελμα τόσο της επιστήμης όσο και της τέχνης. Κι όμως, τούτο εδώ το Συνέδριο καλείται όχι μόνο να συζητήσει με τρόπο επιστημονικής και τεχνικής επάρκειας τα προβλήματα των σύγχρονων ελληνικών πόλεων, αλλά και να θέσει το δάχτυλο εις τον τύπον τον ήλων, και μπορεί να αποτελέσει σταθμό για μια πιο βαθιά σκέψη και φιλοσοφική ακόμα απάντηση πάνω στα πολυπλοκά μέχρι και υπαρξιακά προβλήματα των σημερινών ανθρώπων μέσα στο αστικό περιβάλλον· να απαντήσει όσο μπορεί στο ποια είναι η σχέση της πόλης με την ιστορία της και τα μνημεία της, ποια η σχέση με τη φύση και με την ομορφιά της (δηλαδή το πράσινο), αλλά και με το φόβο της φύσης όπως οι σεισμοί και οι πλημμύρες, ποια η σχέση με την εξουσία και ποια με τη δημοκρατία, με το συμφέρον των πολλών και των πιο αδύναμων μέσα στην πόλη, ποια η σχέση με την αισθητική και ποια με την αλόγιστη ανάπτυξη.

Κι όμως, θέλω εδώ να καταθέσω ότι θεωρώ πως είναι πραγματικά αισιόδοξο το μήνυμα ότι οι πολίτες σήμερα (γυναίκες, άντρες, νέοι) έχουν απόψεις για την πόλη, κινητοποιούνται για την πόλη. Κι αυτό το τονίζω, όσο και αν τα κινήματα αυτά των πολιτών συχνά δεν προβάλλονται ή και πνίγονται τα αιτήματά τους.

Και εδώ θέλω να πω πριν προχωρήσω ότι σήμερα είναι αναγκαίο, σε αντίθεση με ορισμένες απόψεις που ακούστηκαν προηγουμένως, όχι μόνο η Αυτοδιοίκηση να παίρνει ενεργά μέρος στον αστικό σχεδιασμό, αλλά και οι πολίτες μέσω των κινημάτων των πολιτών τους, οι Σύλλογοι κατοίκων.

Όμως, πολύ σημαντικό στοιχείο στο σχεδιασμό πρέπει να είναι και οι επιστημονικοί Σύλλογοι όπως τούτος εδώ, που έχει παίξει μέσα στην ιστορία των πόλεων της χώρας μας σημαντικό ρόλο.

Σήμερα, η ελληνική πόλη βρίσκεται σε σημείο καμπίης. Γίνονται μεγάλοι σχεδιασμοί και μεγάλα έργα, την ίδια ώρα που οι τελευταίοι σεισμοί έδειξαν πόσο ευάλωτη είναι ακόμα και η Αθήνα, πράγμα που πολλοί, όπως είπαν, δεν το περίμεναν.

Η ελληνική πόλη βρίσκεται σε σημείο καμπίης, γιατί απειλούνται βασικές τους αρχές που την έκαναν μέχρι τώρα, παρά τα προβλήματα, βιώσιμη.

Απειλούνται ιστορικοί χώροι και μνημεία, και απαιτείται συχνά σκληρή και επίμονη μάχη για τη σωτηρία τους. Είδαμε τη μάχη για τον Κεραμεικό, για το Ολυμπείο, για βιομηχανικά κτίρια, για μνημεία της μοντέρνας αρχιτεκτονικής και τη διάσωσή τους, όπως του Φιξ.

Απειλούνται οι εναπομείναντες ελεύθεροι χώροι και το αστικό πράσινο· όχι μόνο τα δάση και οι ορεινοί όγκοι, απειλούνται οι ελεύθεροι χώροι μέσα στο κέντρο των πόλεων.

Εδώ το Πάρκο Ελευθερίας, το Γουδί, το Πεδίο του Άρεως, χώροι πίσω από την Αμερικανική Πρεσβεία, οι καταπατήσεις και οι αλλαγές μέσα σε μια νύχτα των ρυμοτομικών σχεδίων γίνονται κάτω από τεράστιες πολιτικές πιέσεις, και εδώ είναι που κυρίως βλέπουμε –και βλέπουν όλοι οι πολίτες– τα διαπλεκόμενα.

Απειλείται η κοινωνικότητα της πόλης, έναντι της ιδιωτέυσης. Ο δημόσιος χώρος καταπατάται. Μετανάστες και νέοι άνθρωποι στο όριο της φτώχειας ζουν στο περιθώριο και κάτω από άθλιες συνθήκες. Απειλούνται ακόμα με εξαφάνιση

ιστορικές συνοικίες των πόλεων, και δεν αρκεί μόνο να λέμε ότι διατηρούνται και παραμένουν τα κελύφη των κτιρίων· χάνονται οι χρήσεις και, άρα, χάνεται ο χαρακτήρας της πόλης. Εμείς εδώ σήμερα οφείλουμε να διατυπώσουμε τις ελπίδες και τις προσδοκίες μας που καταθέτουμε εδώ, περιμένοντας από το Συνέδριο να προωθήσει ορισμένες βασικές θέσεις. Θεωρούμε ότι και οι θεσμοί έχουν τη σημασία τους, και χρειάζεται και σ' αυτούς να υπάρξει ιδιαίτερη φροντίδα.

Στο επίπεδο του αστικού σχεδιασμού, να προωθηθούν θεσμοί διαφάνειας στις διαδικασίες των διαγωνισμών· τέτοιοι ώστε να δώσουν εμπιστοσύνη και στους νέους Αρχιτέκτονες και Πολεοδόμους, που με ενθουσιασμό να αισθάνονται ότι δεν είναι στο περιθώριο και κάτι μπορούν να ελπίζουν απ' τη συμμετοχή τους σ' αυτούς.

Να απαιτήσουμε τη δημοκρατική συμμετοχή των πολιτών, καθώς και να υπάρξει αποκέντρωση στο σχεδιασμό, απαιτώντας να υπάρξουν οι πολεοδομικές αρμοδιότητες στην Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, και να πάψει το διαρκές ροκάνισμα αυτών των αρμοδιοτήτων και η ολοένα μεγαλύτερη συγκέντρωση των πολεοδομικών εξουσιών στα Υπουργεία.

Να προωθηθούν με διαγωνισμούς νέα δημόσια κτίρια για βασικές λειτουργίες που προωθούν τον πολιτισμό και τη παιδεία. Να πω ότι ο Δήμος της Αθήνας δεν έχει Βιβλιοθήκη, ενώ, δεν έχουμε ακόμα μουσείο μοντέρνας τέχνης. Πρέπει, λοιπόν, να προωθήσουμε τις βασικές αρχές και συγκεκριμένα μέτρα για το σχεδιασμό των πόλεών μας, με σεβασμό σε όλα αυτά που για χρόνια λέγονται και που πρέπει να μπουν σε εφαρμογή.

Να διατηρηθούν τα θετικά της πολυλειτουργικότητας της ελληνικής πόλης. Να ενισχυθεί η μετακίνηση μέσα από τα μέσα μαζικής μεταφοράς και να περιοριστεί το ΙΧ, να προωθηθούν πρακτικά μέτρα για το σπάσιμο της γκετοποιήσης στις γειτονιές απέναντι στους οικονομικούς μετανάστες και σε ομάδες νέων ιδιαίτερα ανθρώπων που τείνουν στην περιθωριοποίηση.

Ιδιαίτερα να προωθηθεί ο σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον και η σωτηρία των τελευταίων εναπομεινάντων ελεύθερων χώρων στο κέντρο των μεγάλων πόλεων. Να διατηρηθεί η ιστορία της πόλης, τα μνημεία της, ο χαρακτήρας τους. Και, τέλος, να φροντίσουμε για το διάλογο γύρω απ' τη μορφολογία της πόλης, ξαναζωντανεύοντας σημαντικούς διαλόγους που έγιναν στη διάρκεια αυτού του αιώνα μας· μάχες-πνευματικές αντιπαραθέσεις, που βοήθησαν στην ανάπτυξη της αρχιτεκτονικής και δίνουν ελπίδες στις νέες γενιές για το μέλλον.

Ευχαριστώ.

Χαιρετισμός του εκπροσώπου του ΚΚΕ και συναδέλφου ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΥ

Κυρίες και κύριοι, εκ μέρους της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ, χαιρετίζουμε το Συνέδριό σας που, όπως γράφετε και στην πρόσκλησή σας, θα επανεξετάσει δημιουργικά τη σχέση αρχιτεκτονικής και πόλης.

Στη σημερινή κρίση των πόλεων του περιβάλλοντος συμφωνούν όλοι· άλλοι περισσότερο, άλλοι λιγότερο. Η αντιστροφή, όμως, αυτής της κατάστασης απαιτεί όχι απλώς την καταγραφή των προβλημάτων, αλλά και την αντιμετώπιση των αιτίων που τα δημιούργησαν, τα οποία, κατά τη γνώμη μας, είναι:

1. Η εμπορευματοποίηση των κοινωνικών λειτουργιών,
2. Η επικυριαρχία του ιδιωτικού συμφέροντος πάνω στο συλλογικό συμφέρον.

Αυτά δημιούργησαν και τις πόλεις-τέρατα, θα μου επιτρέψετε να πω. Μ' άλλα λόγια, η διατήρηση και η ενίσχυση του καπιταλιστικού τρόπου ανάπτυξης της χώρας μας στα πλαίσια της εκάστοτε εξάρτησής της, όπως σήμερα γίνεται με την εξάρτηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση όπου, βέβαια, το εμπόρευμα είναι ιερό και η ελευθερία του είναι μία από τις τέσσερις ελευθερίες και του συντάγματός του του Μάαστριχτ.

Τα σχέδια επί χάρτου έχουν πολλά ρόδινα χρώματα για μια σύγχρονη πόλη, αλλά για ποια πόλη μιλάμε; Πόλη είναι το Πέραμα με τα αυθαίρετα στα βράχια πλάι στις δεξαμενές πετρελαίων με έναν δρόμο πρόσβασης και χωρίς διαφυγή; Πόλη είναι η Φιλοθέη, είναι η Κηφισιά, η Εκάλη. Είμαστε αντίθετοι με την άποψη ότι ο υφιστάμενος σχεδιασμός έγινε χωρίς μελέτη και πρόγραμμα ή με πολλά λάθη. Αντίθετα, αυτός εκφράζει συγκεκριμένες επιλογές και συμφέροντα.

Είναι η κατεύθυνση που επιτρέπει από τη μια να λες ότι ονειρεύεσαι υψηλόφωνα, αλλά να πράττεις άθλια που επιβάλλει λύσεις μακριά και σε βάρος των χρηστών της πόλης, που υποτάσσει, περιορίζει τη συμμετοχή και την αντιπροσωπευτικότητα στη λεγόμενη αποτελεσματικότητα εφαρμογής της εγκεκριμένης αντιλαϊκής πολιτικής.

Επιβάλλει την ανταγωνιστικότητα, εφαρμογή των νόμων της αγοράς στη λειτουργία και την ανάπτυξη της πόλης, τη θέλει επιχειρηματία που θα πουλά τις υπηρεσίες, τη γη, το περιβάλλον. Και αυτές οι κύριες κατευθύνσεις επιβάλλονται με αναγκαστικά δημοκρατικά μέτρα, με πράξεις βίας νομοθετικού περιεχομένου, με γκλομπ και ΜΑΤ.

Αυτή η πολιτική δεν ανταποκρίνεται στα συμφέροντα και τις ανάγκες των εργαζομένων του λαού μας, αλλά προσπαθεί δήθεν να συμβιβάσει τα συμφέροντα εργασίας και κεφαλαίου, και γι' αυτό δεν μπορεί παρά να δημιουργεί και να αναπαράγει στο πολλαπλάσιο και πιο οξυμένο

τα ίδια προβλήματα.

Κυρίες και κύριοι, το Συνέδριό σας γίνεται σε μια εποχή που ο διεθνής ιμπεριαλισμός επιχειρεί να παγιώσει τη λεγόμενη νέα τάξη πραγμάτων. Για να επιτευχθεί αυτό, χρησιμοποιείται ο πόλεμος, η καταστροφή λαών, η αλλαγή των συνόρων σε ευρύτερες περιοχές και σε κάθε χώρα, η καταπίεση, ο αυταρχισμός, οι δράσεις φασιστικής έμπνευσης σε βάρος πλατιών λαϊκών στρωμάτων.

Στη χώρα μας, όλα υποτάσσονται στην ΟΝΕ. Όλα έγιναν ποσοστά, αριθμοί, limit up και limit down. Η υγεία, η παιδεία, ο πολιτισμός, ο ελεύθερος χρόνος, η πρόνοια και η κοινωνική ασφάλεια, η ζωή, η κατοικία, το περιβάλλον, γίνονται εμπορεύματα, πεδία κερδοσκοπίας, και επιχειρούν να κάνουν εμπόρευμα τη συνείδηση και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Σ' ένα τέτοιο περιβάλλον, πώς ο Αρχιτέκτονας, ο Πολεοδόμος, ο Χωροτάκτης θα μπορούσε να δώσει την επιστημονική του γνώση και έμπνευση, αφού:

- 1) Η επιστημονική δουλειά, η καλλιτεχνική έμπνευση εμποδίζονται, υποτάσσονται στους νόμους της αγοράς;
- 2) Η ετεροασχόληση και η υποαπασχόληση έχουν πλήξει τον κλάδο με παράλληλη είσοδο μελετητών και επιβλεπόντων από ξένες χώρες για όλα τα μεγάλα έργα;
- 3) Η απασχόληση έχει γίνει τμήμα της συναλλαγής ανάθεσης έργων και προγραμμάτων;
- 4) Οι σπουδές υποβαθμίζονται;

Κυρίες και κύριοι, από ένα Συνέδριο Αρχιτεκτόνων εμείς περιμένουμε να βγουν όχι ανώδυνες έννοιες που θα χαϊδεύουν αφτιά και δεν θίγουν τα μεγαλοσυμφέροντα.

Πιστεύουμε ότι θα προταθούν συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις ενάντια στις αποφάσεις που καταργούν τα τελευταία μέτρα άμυνας των πόλεων, όπως το ρυθμιστικό της Αθήνας με τους Ολυμπιακούς, που τσιμεντοποιούν κάθε ελεύθερο χώρο που αφήνουν τη λαϊκή στέγη έρμαιο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και έξω από ένα συνολικό πρόγραμμα στέγης, όπως έντονα αναδεικνύεται και από τους τελευταίους σεισμούς. Πιστεύουμε ότι οι Αρχιτέκτονες έχουν και μπορούν να προσφέρουν πολλά σε ένα μέτωπο δράσης ενάντια στην εμπορευματοποίηση των κοινωνικών αγαθών, του πρασίνου, του αέρα, στη μετατροπή των πόλεων σε επιχειρήσεις.

Η ειδική ευαισθησία σας θα δώσει δύναμη σε ένα μέτωπο για μια άλλη πολιτική ενάντια στην εμπορευματοποίηση της ζωής, της συνείδησης, της αξιοπρέπειας των εργαζομένων. Με αυτές τις σκέψεις, ευχόμαστε καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου σας.

Χαιρετισμός του Προέδρου Αρχιτεκτόνων Κύπρου ΖΗΝΩΝΑ ΖΗΝΩΝΟΣ

Αγαπητοί Εκπρόσωποι κομμάτων και οργανώσεων, φίλε Πρόεδρε του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, φίλε Πρόεδρε της ΟΙΑ, αγαπητοί συνάδελφοι, κατ' αρχάς θέλω να εκφράσω τις ευχαριστίες του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων της Κύπρου για την πρόσκληση που του έχει απευθύνει ο ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ να συμμετάσχει στο 10ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο και να χαιρετίσει την εκδήλωση.

Η παρουσία μας σ' αυτόν τον χώρο, όπως και η παρουσία όλων των φορέων και των αρχιτεκτονικών οργανώσεων, υπογραμμίζει τη σημασία που όλοι δίνουμε στην αρχιτεκτονική.

Την αρχιτεκτονική την αντιλαμβανόμαστε ως

θέμα δημοσίου συμφέροντος, ενσωματωμένο στην ποιότητα του δομημένου περιβάλλοντος και ως θέμα πρωταρχικής σημασίας για την ανθρωπότητα.

Η αρχιτεκτονική αφορά στο χρόνο και τον τόπο· η αρχιτεκτονική δημιουργείται μεταξύ άλλων μέσα από την κλίμακα, τις μορφές, τις χωρικές σχέσεις, τη δόμηση, την επιλογή των υλικών, τη λεπτομέρεια και την προσεγγμένη εκτέλεση. Η αρχιτεκτονική είναι πολύ σημαντική, επειδή το δομημένο περιβάλλον διαμορφώνει το υλικό πλαίσιο για τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Επιπρόσθετα, μεταφέρει δυνατές έννοιες, δημιουργώντας έτσι τις τοπικές και εθνικές ταυτότητες.

Τα κτίρια έχουν πάντοτε μακροπρόθεσμες επιδράσεις, και για το λόγο αυτόν η αρχιτεκτονική δημιουργεί μόνιμες αξίες. Η αρχιτεκτονική κτίζει για την ύλη, αλλά και για την ψυχή. Κτίζει για το σώμα, αλλά και για το πνεύμα.

Το επάγγελμα του Αρχιτέκτονα, κυρίες και κύριοι, είναι πολύ μοναδικό. Σήμερα, σε μια εποχή όπου η τεχνολογική εξέλιξη προχωρεί με ταχύτατους ρυθμούς και τα κοινωνικά προβλήματα των πόλεων μας αυξάνονται, καλούμαστε να βρούμε τις απαντήσεις και να δώσουμε τις λύσεις για να αντιμετωπίσουμε έτσι τον 21ο αιώνα. Αγαπητοί συνάδελφοι, ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων της Κύπρου συμμετέχει στο 10ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο με τρεις εισηγητές και μία έκθεση μελετών στο Ζάππειο. Η έκθεση αυτή περιλαμβάνει σχέδια και μακέτες βραβευμένων μελετών σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς τα τελευταία δέκα χρόνια στην Κύπρο. Τα περισσότερα από αυτά τα έργα έχουν υλοποιηθεί ή υλοποιούνται τώρα.

Πιστεύουμε ότι οι εκδηλώσεις αυτού του είδους συντείνουν όχι μόνο στην ενημέρωση και την ανάδειξη της κυπριακής αρχιτεκτονικής πραγματικότητας, αλλά, συγχρόνως, συμβάλλουν στην περαιτέρω σύσφιξη των σχέσεων των κυπρίων και ελλαδικών συναδέλφων, καθώς και των πολιτισμικών δεσμών μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας. Για το λόγο αυτόν επιθυμία του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων της Κύπρου είναι, η επαφή αυτή συνεχιστεί και στο μέλλον.

Ο Πρόεδρος Αρχιτεκτόνων Κύπρου Ζ. Ζήνωνος

Δεν θα μπορούσα να κλείσω την ομιλία αυτή χωρίς να δώσω ιδιαίτερες ευχαριστίες στον ΣΑΔΑΣ για την πρόσκληση, όπως και τις πολιτιστικές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου για τη στήριξη τους και για το ότι μας έδωσαν την ευκαιρία να είμαστε εδώ κοντά σας.

Ευχόμαστε καλή επιτυχία στο Συνέδριό σας. Όμως, προτού αφήσω το βήμα, θέλω με αυτή την ευκαιρία να προσφέρω το έμβλημα του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων της Κύπρου στο Σύλλογο Αρχιτεκτόνων ΣΑΔΑΣ. Είναι ένα πιστό αντίγραφο ενός χάλκινου νομίσματος που βρέθηκε στην παλιά Πάφο, στην Κύπρο, ως ένδειξη της καλής συνεργασίας που έχουμε.

Παρακαλώ τον Πρόεδρο του ΣΑΔΑΣ να το παραλάβει.

Χαιρετισμός της εκπροσώπου του ΣΕΠΟΧ και συναδέλφισσας ΜΑΡΩΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Αγαπητοί συνάδελφοι και φίλοι, θέλω να ευχαριστήσω κι εγώ τον ΣΑΔΑΣ που μας κάλεσε να χαιρετίσουμε αυτό το Συνέδριο, και να ευχηθώ καλή επιτυχία.

Χθες που, κατά σύμπτωση, είχαμε Διοικητικό Συμβούλιο και συζητήσαμε το θέμα της παρουσίας μας και του χαιρετισμού μας εδώ, έπεσαν στο τραπέζι σωρεία προτάσεις για τα θέματα που θα μπορούσαμε να θέσουμε ώστε να εμπλουτίσουμε τον προβληματισμό του Συνεδρίου. Εξ άλλου είμαστε αδελφοί σύλλογοι: πολλά από τα μέλη μας είναι και Αρχιτέκτονες, πολλά από τα μέλη του ΣΑΔΑΣ είναι και Πολεοδόμοι· έχουμε, άρα, κοινά θέματα, κοινό προβληματισμό.

Σκεφτήκαμε να μιλήσουμε για τις δράσεις μας, είτε στο επίπεδο του 3ου ΚΠΣ, τις προσπάθειες που κάνουμε να παρέμβουμε σ' αυτά τα πεδία, είτε για τον σχεδιασμό της Αθήνας, για την προστασία των ελεύθερων χώρων με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες, αλλά όχι μόνο, είτε για τις απόψεις που προσπαθούμε να διαμορφώσουμε πάνω στα θέματα των αναπλάσεων.

Καταλήξαμε να επικεντρώσουμε την παρέμβασή μας στο θέμα του ρόλου του Πολεοδόμου – του Αρχιτέκτονα Πολεοδόμου, μάλιστα, μια και είμαστε κυρίως Αρχιτέκτονες. Μπορεί να ακούγεται λίγο ρετρό, ίσως και παράδοξο, να μιλήσει κανείς γι' αυτό το θέμα της δεκαετίας του '60 σε ένα Συνέδριο που έχει στον τίτλο του τον 21ο αιώνα.

Θα προσπαθήσουμε, λοιπόν, να δούμε το πρόβλημα αυτό του ρόλου του Πολεοδόμου μέσα στην Ελλάδα του 21ου αιώνα. Η Πολεοδομία στην Ελλάδα έχει διανύσει πλέον την εφηβική φάση της ΕΠΑ, αν θεωρήσουμε σαν παιδική αυτή των ΚΕΠΑ και σαν εμβρυακή αυτή της ανασυγκρότησης. Ενδεχομένως άλλη ιστορική προσέγγιση να έκανε άλλη κατάταξη· παρ' όλα αυτά, το δεδομένο είναι ένα, και η διαπίστωση ότι αρνείται να ωριμάσει.

Θέλουμε, λοιπόν, με μια προσπάθεια εποικοδομητικής προσέγγισης, να δούμε γιατί η Πολεοδομία στην Ελλάδα δεν ωριμάζει· γιατί δε μας δίνει την ευκαιρία να την υπηρετήσουμε με νέους όρους τώρα που έχουμε μετεξελίξει το μεράκι και τον πατριωτισμό που καταθέσαμε όλοι στην ΕΠΑ σε εμπειρία, τώρα που υπάρχουν τα κονδύλια λόγω της ΕΟΚ, τώρα που φαίνεται να υπάρχει αυτή η περιφημη πολιτική βούληση, στην έλλειψη της οποίας αποδίδαμε κάθε κακοδαιμονία σε παλιότερες εποχές.

Ο ΣΕΠΟΧ έχει να καταθέσει σ' αυτό το ερώτημα μια πρώτη απάντηση. Είναι βέβαιο ότι σ' αυτό το Συνέδριο θα προκύψουν και άλλες απαντήσεις, αλλά το σημείο στο οποίο εμείς θέλουμε να εστιάσουμε –σ' αυτή τη φάση, τουλάχιστον– είναι το εξής. Ο βασικός λόγος είναι ότι δεν χαράζεται κεντρική... εθνική, αν θέλετε... πολεοδομική πολιτική.

Μας μίλησε ο Υπουργός προ ολίγου, και πραγματικά ήταν πολύ θετικά τα θέματα που έθεσε: υπάρχει, όμως, ένα ζήτημα. Υπάρχει μια αποσπασματικότητα στο να θέτεις τα σύγχρονα θέματα και υπάρχει ένα βασικό πρόβλημα: κατά πόσον οι Κεντρικές Διευθύνσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ, που θα έπρεπε να ασκήσουν αυτόν τον επιτελικό ρόλο επεξεργασίας πολιτικής, τον ασκούν, τον προωθούν ή, ενδεχομένως, αναλίσκονται σε θέματα καθημερινής τριβής και δεν μπορούν να συμβάλουν στην οργάνωση αυτής της αποκέντρωσης, της ομολογουμένης δύσκολης και επικίνδυνης για την ελληνική πραγματικότητα, που κατά κάποιο τρόπο χρειάζεται, είχε προδιαγραφεί στα πλαίσια της ΕΠΑ και την έχει θέσει και ο καινούργιος οικιστικός νόμος.

Θέλω να πάρουμε το παράδειγμα του καινούργιου οικιστικού νόμου. Νομίζω ότι κανείς εδώ στην αίθουσα δεν θα έχει αντίρρηση για την εισηγητική του έκθεση. Υπάρχει ενδεχομένως πρόβλημα για το ποιοι έχουν αντίρρηση για τον ίδιο το νόμο, και υπάρχει και μια ανησυχία, μια φοβία.

Μήπως και το ίδιο το ΥΠΕΧΩΔΕ τον φοβάται; Μήπως, δηλαδή, αυτή η καθυστέρηση να τον βάλει σε εφαρμογή, έχει να κάνει με το ότι δεν συνέβαλε πολύ βαθιά στην επεξεργασία του και, όταν είδε την έλλειψη συγκρότησης που τον διακρίνει και που την είχε θέσει και ο ΣΑΔΑΣ, όταν είδε λοιπόν αυτό το πρόβλημα, κάπως πανικοβλήθηκε και δεν μπορεί να τη βάλει σε εφαρμογή;

Είχε τεθεί τότε από το ΣΑΔΑΣ (αναφέρω θέση του από 12/2/96 που έχει δημοσιευτεί στο δελτίο του ΤΕΕ) η ανάγκη μεγαλύτερης σαφήνειας του νόμου στα επίπεδα των μελετών, στις διοικητικές δομές υποστήριξης και υλοποίησης του σχεδιασμού, και στο επίπεδο της νομοτεχνικής

επεξεργασίας. Αντίστοιχες και πιο συγκεκριμένες προτάσεις είναι και οι θέσεις του ΣΕΠΟΧ για τον οικιστικό νόμο που κατατέθηκαν αργότερα στη Βουλή.

Αυτή η αναφορά, θα μου πείτε, συνδέεται με το θέμα που ήθελες να θέσεις: το ρόλο του Πολεοδόμου και τις δυνατότητες αναβάθμισής του; Βεβαίως συνδέεται.

Μια πρώτη προϋπόθεση αυτής της αναβάθμισης πατάει σ' αυτό που ονομάζουμε επιστημονικό επίπεδο: στη δυνατότητα, δηλαδή, να μπορούμε να επεξεργαστούμε προτάσεις όσο γίνεται πιο ολοκληρωμένες, όσο γίνεται πιο βιώσιμες ή αειφόρες, όπως τις προτιμάτε, όσο γίνεται πιο αποτελεσματικές ή επιχειρησιακές με την πιο σύγχρονη ορολογία.

Η δεύτερη προϋπόθεση είναι σε ποιον απευθύνεις αυτές τις προτάσεις, ποιο είναι το πολιτικό πρόσωπο, η βούληση που λέγαμε παλιότερα, που θα τις στηρίξει, θα τις προωθήσει, θα κάνει το όραμά σου όραμα της κοινωνίας που εκπροσωπεί και θα συνεργαστεί μ' εσένα στο περίφημο αυτό θέμα του σχεδιασμού της πόλης.

Ποιος μπορεί να είναι αυτό το πολιτικό πρόσωπο στην Ελλάδα του '99; Ο Δήμαρχος που είναι παροπλισμένος και ασχολείται εκ των πραγμάτων μόνο με τις πλακοστρώσεις και τα πεζοδρόμια; Ο Νομάρχης που ανέλαβε σε ένα πρώτο στάδιο την αρμοδιότητα τουλάχιστον της αναθεώρησης του σχεδίου και αμέσως μετά του αφαιρέθηκαν τα μισά οικοδομικά τετράγωνα και τον άφησαν να κάνει τεχνικές μόνο τροποποιήσεις;

Ο Περιφερειάρχης που οι υπηρεσίες του μέχρι προ τινος έδιναν μόνο απαντήσεις ΓΟΚ και εκδίκαιζαν προσφυγές, ή ο Υπουργός που έχει να ασχοληθεί με τις άλλες μισές τροποποιήσεις, αλλά, ταυτοχρόνως, και με τα μεγάλα έργα και τη διαχείρισή τους;

Αυτός ο κατακερματισμός έχει μια πρώτη συνέπεια πολύ σημαντική, που είναι η αποσπασματικότητα του μελετητικού μας αντικειμένου. Δεν μπορούμε να μην το συνδυάσουμε, να μην το καταθέσουμε, να μην ασχοληθούμε μ' αυτό το θέμα.

Έχουμε ένα κρίσιμο ζήτημα σ' αυτή τη φάση: την επεξεργασία και την ανάθεση ολοκληρωμένων πολεοδομικών μελετών, έτσι όπως τις οραματιζόμαστε, που θα ξεκινούν απ' τη στρατηγική για τις πόλεις μας και θα συμπεριλαμβάνουν την προστασία του περιβάλλοντος, τη βιώσιμη ανάπτυξη, αλλά και την αρχιτεκτονική.

Αυτή η αγωνία μας και αυτή η ανάγκη μας, αυτή η, αν θέλετε, υπαρξιακή μας ανησυχία είναι που μας ώθησε να εστιάσουμε σ' αυτό το θέμα και να προσπαθούμε σ' αυτό το στάδιο να έχουμε μια παρέμβαση και συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ πάνω στο θέμα της επεξεργασίας των προδιαγραφών του 2508.

Γι' αυτό και καλέσαμε και τον ΣΑΔΑΣ και το ΤΕΕ σε συνεργασία: αναφέρομαι στη συνάντηση που έχουμε προγραμματίσει για την άλλη Τρίτη το απόγευμα στο Τεχνικό Επιμελητήριο και στην οποία κάθε ενδιαφερόμενος είναι δεκτός.

Και παρακαλώ επί τη ευκαιρία και τον κύριο Γενικό, που είναι εδώ, να έχουμε μια συνεργασία, αλλά και τον Πρόεδρο του ΣΑΔΑΣ, γιατί πιστεύουμε ότι το θέμα αυτό που έχουμε ανοίξει σ' αυτή τη συγκυρία, είναι εξαιρετικά καθοριστικό για την πορεία του ρόλου μας, της δουλειάς μας, της προσωπικής μας αναβάθμισης, αλλά και της αναβάθμισης των πόλεων μέσα από έναν σωστό πολεοδομικό σχεδιασμό. Ευχαριστώ πολύ.

Χαιρετισμός του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ ΚΩΣΤΑ ΛΑΛΙΩΤΗ (9.12.99)

Κύριε Πρόεδρε, φίλες και φίλοι, Η πρωτοβουλία του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων έχει μεγάλη σημασία και αξία, γιατί θέτει επί τάπητος το πώς σχεδιάζουμε, πώς δρούμε και πώς παρεμβαίνουμε στην πόλη.

Το ίδιο το θέμα του Συνεδρίου («Η Αρχιτεκτονική και η πόλη του 21ου αιώνα») αποτελεί μια πρόκληση.

Είμαι σίγουρος ότι ο Υφυπουργός, ο κύριος Κολιοπάνος, που με αναπλήρωσε χθές, διατύπωσε ορισμένες σκέψεις, ορισμένους προβληματισμούς και ορισμένες πρωτοβουλίες που το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, σε συνεργασία με όλους τους επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς, προωθεί τα τελευταία χρόνια.

Η παρουσία μου σήμερα είναι και πάλι συμβολική από την άποψη του χρόνου, γιατί είναι ελάχιστη η δυνατότητά μου να είμαι μαζί σας, και ήρθα μόνο να κηρύξω την έναρξη του Συνεδρίου. Και είναι ελάχιστη η δυνατότητα, διότι, όπως ξέρετε, το Κοινοβουλευτικό σύστημα είναι ιδιαίτερα αυστηρό: όταν καταθέτουν επίκαιρες ερωτήσεις οι βουλευτές, πρέπει να είσαι στην Βουλή, ό,τι κι αν έχει προγραμματιστεί πριν από μήνες.

Η παρουσία μου στη Βουλή έχει και μια πρόσθετη συμβολική αξία, γιατί θ' απαντήσω σε επίκαιρη ερώτηση ενός συναδέλφου, του Σπύρου Δανέλη, ο οποίος είναι και συναδέλφός σας υπό την ευρεία έννοια: είναι Μηχανικός.

Η ερώτησή του αφορά στα αυθαίρετα του Ηρακλείου. Και επειδή με ανακαλεί στην τάξη η ίδια η ερώτηση, θέλω να σας πω ότι άκουσα τον σεβαστό Καθηγητή, τον κύριο Δεκαβάλλα, που περιέγραψε τα δεινά της πόλης έχοντας φωτογραφικά αποτυπώσει το τι συμβαίνει σήμερα στην πόλη της Αθήνας.

Πιστεύω, όμως, ότι έχει μεγάλη σημασία και η ευθύνη των πολιτικών, αλλά και η ευθύνη των επιστημόνων για το πώς έχει χαραχθεί και πώς έχει σχεδιαστεί η πολεοδομική, οικιστική και χωροταξική ανασυγκρότηση της Ελλάδας μετά τον πόλεμο.

Το μεγάλο μερίδιο της ευθύνης το έχουν οι πολιτικοί. Αλλά δεν είναι άμοιροι ευθυνών και οι ειδικοί, οι επιστήμονες. Αν ανατρέξουμε στο παρελθόν, θα δούμε ότι υπάρχει ένας κύκλος χαμένων ευκαιριών και, βεβαίως, δεδομένων δυνατοτήτων.

Αυτή τη στιγμή, μπορούμε να δούμε ότι, παρ' όλη την καταστροφή που έχει υπάρξει στα τελευταία 50 χρόνια υπάρχει η αόρατη Ελλάδα, η αόρατη Αθήνα, που έχει και ομορφιά και συμβολισμό και, βεβαίως, αποτελεί μια διαρκή πρόκληση μέσα από σχεδιασμούς και παρεμβάσεις να αναδειχθεί, να προβληθεί, να αποτελέσει νέο πρότυπο.

Για να γίνει αυτό, χρειάζεται σχεδιασμός. Ένας συνάδελφός σας, ο αιώνιος Αντώνης Τρίτοσης, το 1981, άρχισε την επιχείρηση πολεοδομικής ανασυγκρότησης με οραματισμό, με σχέδιο. Βεβαίως, οι στόχοι ήταν φιλόδοξοι και οι ρυθμοί δεν ήταν αντίστοιχοι με εκείνους που είχαν υπολογιστεί με το αρχικό χρονοδιάγραμμα. Αρκεί να σας πω ότι ακόμα δεν έχουν ολοκληρωθεί με πράξεις εφαρμογής τα αρχικά σχέδια για την πρώτη κατοικία, είχαν αναπτυχθεί χωρίς υποδομές, χωρίς σχέδιο, άναρχα και αυθαίρετα.

Απο τότε, προσπαθήσαμε να βάλουμε μια τάξη, με βάση τον χωροταξικό σχεδιασμό και τον πολεοδομικό σχεδιασμό.

Η προσπάθεια αυτή συνεχίζεται, και πιστεύουμε ότι και με τις νέες μελέτες που έχουν προωθηθεί για την πολεοδομική ανασυγκρότηση, θα μπει τάξη, γιατί, πια, για την πρώτη και τη δεύτερη κατοικία των Ελλήνων, θα είναι ορθοεπιπέδω 600.000 περίπου στρέμματα πολεοδομημένης γης, και να κλείσει εκεί το θέμα... αν μπορεί να κλείσει.

Να σας πω τώρα την περιπέτεια με το Ηράκλειο, γιατί απαντώ σήμερα σ' αυτή την ερώτηση στον κύριο Δανέλη. Νομίζω ότι όλοι έχετε την εικόνα της πόλης του Ηρακλείου που δεν αποτελούσε και δεν αποτελεί εξαίρεση, αλλά είναι ένα κακό παράδειγμα.

Υπάρχουν χιλιάδες αυθαίρετα τα οποία έχουν οικοδομηθεί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, υπάρχει μια κοινωνική παρέμβαση, μια πολιτική

Η εκπρόσωπος του ΣΕΠΟΧ και συναδέλφισσα Μ. Ευαγγελίδου

Από αριστερά προς τα δεξιά οι: Θ. Γαλιύρη, Γ. Φακίρης, Θ. Παπάς, Α. Κωτσιάπουλος και ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ Κ. ΛαλιώτηςΠ

παρέμβαση πολλών εκπροσώπων της πόλης και, βεβαίως, υπάρχει ένα κείμενο που, όταν πας να πεις την αλήθεια και δεν θέλεις να χαιδέψεις αφτιά, σου σηκώνουν τις μούρες σημαίες και σου τις ρίχνουν στην μούρη.

Αυτό έπαθα κι εγώ προχθές, γιατί ήθελα να υπερασπίσω ορισμένους κανόνες, ορισμένες αρχές, ορισμένες προϋποθέσεις για το πότε και πώς μπορούν να ενταχθούν αυτές οι περιοχές μέσα από μελέτες για την οικιστική καταλληλότητα, μέσα από την έκδοση οικοδομικών αδειών που θα κατοχυρώνουν και την ασφάλεια των πολιτών, και, βεβαίως, μέσα από την έκδοση οικοδομικής άδειας βασισμένης σε ρυμοτομικά σχέδια, έτσι ώστε να υπάρχουν και οι υποδομές και οι απαραίτητοι κοινόχρηστοι χώροι.

Αυτό είναι πάρα πολύ δύσκολο, κι όταν συγκρούεσαι, νιώθεις και τη μοναξιά: γιατί και οι κοινωνικοί φορείς που παρεμβαίνουν, και οι τοπικοί φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε μια πόλη, αλλά και πολιτικοί φορείς αρχίζουν και λένε λόγια, υποσχέσεις, και για όλα φταίει η Πολιτεία. Από την εποχή που συστάθηκε το ελληνικό κράτος, δε φταίει μόνο η Πολιτεία: φταίνε και άλλοι, αλλά κανείς δεν αναλαμβάνει την ευθύνη, το μερίδιο της ευθύνης.

Κλείνω αυτή την παρένθεση και, τελειώνοντας, θέλω να πω ότι το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, το σχεδιασμό που προωθεί τα τελευταία χρόνια, τον προωθεί με βάση μελέτες, προτάσεις, σχέδια που καταθέτουν Αρχιτέκτονες, Πολεοδόμοι, Χωροτάκτες: δεν προωθεί κανένα σχέδιο στην βάση προσέγγισης και στη βάση λαθμενών πολιτικών προσεγγίσεων ή στο όνομα της πολιτικής βούλησης ή του πολιτικού και του εκλογικού κόστους.

Αυτή την πορεία θα τη συνεχίσουμε, γιατί πιστεύουμε ότι υπάρχουν περιθώρια και για τις δύο μητροπολιτικές περιοχές: της Αττικής και

της Θεσσαλονίκης, αλλά και για τα άλλα αστικά κέντρα, να αποκτήσουν την κοινωνική και την παραγωγική τους συνοχή, και να αναδείξουν την πολιτισμική και την περιβαλλοντική ταυτότητά τους.

Υπάρχουν πολλά κακώς κείμενα, πρέπει όμως να στρέψουμε την προσοχή μας και να ρίξουμε το φως και σε πρωτοβουλίες οι οποίες αποτελούν λυτρωτικές λύσεις και δίνουν μια προοπτική για την ανάδειξη των πόλεων που οφείλουμε εμείς να διαχειριστούμε ως δεύτερη και τρίτη γενιά μετά τον πόλεμο, έτσι ώστε, αυτό που θα αφήσουμε, να είναι καλύτερο από αυτό που βρήκαμε. Και μιλώ για μια γενιά η οποία είναι ενδιάμεση αυτή την εποχή: γενιά των 40-50.

Πιστεύω ότι αυτό που θ' αφήσουμε, θα είναι καλύτερο από αυτό που διαμορφώθηκε με την αντιπαροχή και με τη γρήγορη και άγρια οικιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα. Όσο γι' αυτό είμαι σίγουρος.

Πρέπει, όμως, με μια κοινή προσπάθεια να φέρουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, γιατί θα πρέπει να είμαστε ρεαλιστές, για να κάνουμε βήματα σημαντικά που θα αφήσουν τα ίχνη τους σε μια καλύτερη πόλη, γιατί οι πόλεις αντιμετωπίζουν προκλήσεις, και, βεβαίως, απαιτούνται θετικές απαντήσεις.

Το Συνέδριό σας, πιστεύω ότι δεν θα μείνει μόνο στις καταγραφές των αρνητικών πτυχών της ζωής μας μέσα στις πόλεις, αλλά θα περάσει και στις προτάσεις, γιατί οι πόλεις του μέλλοντος απαιτούν προτάσεις επιστημονικά τεκμηριωμένες και απαιτούν παρεμβάσεις, όχι μόνο κορυφής, από την Πολιτεία και την Κυβέρνηση, αλλά και παρεμβάσεις των κοινωνικών και επιστημονικών φορέων: κυρίως, απαιτούν πρωτοβουλίες των ευαίσθητων πολιτών όλων των πόλεων στην Ελλάδα.

Σας ευχαριστώ.

Ο Δήμαρχος Αθηνών Δ. Αβραμόπουλος με τα μέλη του Δ.Σ. του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ: Α. Γαβαλά (Πρόεδρος), Δ. Μαραβέα (Αντιπρόεδρος), Ν. Μπαλαμπάνη (Γεν. Γραμματέας) και Α. Δημητριάδη (Ταμίας)

Συμπεράσματα του 10ου Πανελληνίου Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου

ΑΣΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ Κ. Γεράρδη

Σχετικά με τον αστικό σχεδιασμό, στην ενδιάμεση κλίμακα στο σημείο όπου συναντώνται η πολεοδομία με την αρχιτεκτονική (urban design σε κλίμακα 1: 2000 - 1200), υπήρξε κοινή διαπίστωση στα επόμενα:

- Ο πρώτος ενιαίος σχεδιασμός των πόλεων εμφανίζεται με τον 1337/83 και την ΕΠΑ.
- Παρ' όλο που έχει συντελεστεί ένας τύπος καθολικού σχεδιασμού με τα ΓΠΣ και της Π.Μ. επέκτασης, ο αστικός σχεδιασμός στο επίπεδο αυτό παρουσιάζει σημαντική υστέρηση.
- Αυτό διαπιστώθηκε ότι οφείλεται μεταξύ άλλων και στον μεγάλο κατακερματισμό της ιδιοκτησίας και την πρωτοδότηση της μικροϊδιοκτησίας και του μικρού οικοπέδου, στην ανοικοδόμηση μέσω της αντιπαροχής πάνω στον ίδιο πολεοδομικό ιστό από μικρές επιχειρήσεις, στην έλλειψη μεγάλων κατασκευαστικών επιχειρήσεων που προωθούν προγράμματα οργανωμένης δόμησης, καθώς και σε κοινωνικούς παράγοντες σε σχέση με τις αντιλήψεις των πολιτών για τον δημόσιο χώρο και τη σύγκρουση της συλλογικότητας με την ατομικότητα.
- Σήμερα, πολύ περισσότερο από ποτέ άλλοτε, είναι επίκαιρη η προώθηση του αστικού σχεδιασμού, στο πλαίσιο σύζευξης πολεοδομικού-αρχιτεκτονικού σχεδιασμού.
- Ο αστικός αυτός σχεδιασμός είναι απαραίτητος για την αναβάθμιση της ποιότητας του πε-

ριβάλλοντος και της λειτουργίας της πόλης, και συμβάλλει στην αναβάθμιση της φυσιογνωμίας της.

- Ο αστικός αυτός σχεδιασμός είναι αναγκαίο να αναπτυχθεί με τη μορφή «αναπλάσεων» αστικών περιοχών (κεντρικές περιοχές, πυκνοδομημένες περιοχές κατοικίας, ιστορικά κέντρα, ευαίσθητες αστικές περιοχές), ενώ η ανάπτυξη του σε νέες «κενές» περιοχές αναφέρθηκε από καθόλου έως ελάχιστα.

- Ως προς το περιεχόμενό του και τις κατευθύνσεις πάνω στις οποίες θα μπορούσε να στηριχθεί, κοινή ήταν η διαπίστωση για την ανάγκη εφαρμογής κατά το δυνατόν των αρχών της αειφορίας, της διατήρησης της «αστικότητας» των περιοχών ανάπλασης και της «πολυλειτουργικότητας» τους, που είναι ήδη σαφή χαρακτηριστικά τους, και του ελέγχου της «μονολειτουργικότητας», που εκδηλώνεται τα τελευταία χρόνια σε ορισμένες κεντρικές περιοχές.

- Ειδικότερα τονίζεται η ανάγκη «πολυκεντρισμού» στις μεγαλοπόλεις, η ανάγκη στήριξης της κυκλοφορίας στα ΜΜΜ και η ενίσχυση αυτών της σταθερής τροχιάς, με παράλληλο έλεγχο στην κυκλοφορία των ΙΧ και εξεύρεση χώρων στάθμευσης.

Επίσης σημαντική κατεύθυνση για το σχεδιασμό αναπλάσεων θεωρήθηκε η ανάκτηση (και αύξηση) και ο ειδικός σχεδιασμός του δημόσιου χώρου, παράλληλα με τη μείωση της πυκνότητας δόμησης (Σ.Δ.)

Όσον αφορά στο θεσμικό πλαίσιο για τις αναπλάσεις, διαπιστώθηκε ότι, ενώ υπάρχει ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο για τις αναπλάσεις, προϋπόθεση συλλογικής προσέγγισης, αυτό δεν έχει ενεργοποιηθεί κατά συνέπεια, διατυπώνεται αίτημα για τη λήψη μέτρων για την ενεργοποίησή του προς όλες τις πλευρές που προβλέπονται: δηλαδή τη μελέτη (προδιαγραφές), τα προγράμματα, τους οικονομικούς φορείς για την υλοποίησή του.

Έμφαση δόθηκε στη διατύπωση, παράλληλα με τις μελέτες αναπλάσεων, «ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπλασης» ή «προγραμμάτων δράσης».

Η ανάγκη ύπαρξης φορέων διαχείρισης των προγραμμάτων αυτών διατυπώθηκε χωρίς να προχωρήσει σε περισσότερη ανάλυση ή βάθος.

Προτάθηκε επίσης να ενεργοποιηθεί ο ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ για τον αστικό σχεδιασμό, αναλαμβάνοντας την πρωτοβουλία διεξαγωγής Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών σε ευαίσθητες/προβληματικές περιοχές των ελληνικών πόλεων ή σε εκτάσεις δημόσιου συμφέροντος, ή ακόμα και αναλαμβάνοντας την υλοποίηση προγράμματος δράσης για την ανάπτυξη 3-4 Ο.Τ.

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ Θ. Γιαλύρη

Πολύπλευρα προσεγγίστηκε το θέμα από το σύνολο των εισηγητών και των συναδέλφων που έκαναν παρεμβάσεις στην ενότητα για τους δημόσιους υπαίθριους χώρους στην ελληνική πόλη, και εκφράστηκαν απόψεις σχετικές τόσο με τη διασύνδεση και την ενσωμάτωση του δημόσιου χώρου στον αστικό ιστό σε ενιαίο δίκτυο όσο και με τα κριτήρια σχεδιασμού και διαχείρισης των υπαίθριων χώρων αυτών καθαυτούς.

Αναδείχθηκε το εύρος των κατηγοριών και της τυπολογίας των υπαίθριων χώρων, πέραν των πλατειών, των δρόμων, των πεζοδρόμων και των αστικών πάρκων, στο σύνολο των ελεύθερων χώρων, των ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων, των στοιχείων της φύσης μέσα στις πόλεις, όπως είναι τα ποτάμια, τα ρέματα, τα άλση, οι παράκτιες ζώνες, και τονίστηκε η ανάγκη δημιουργίας ενιαίου δικτύου που θα διασυνδέει το αστικό δίκτυο υπαίθριων χώρων με το σύστημα των κέντρων, αλλά και με τον περιαστικό χώρο και τους ορεινούς όγκους.

Ιδιαίτερα επισημάνθηκε η ανάγκη αναγνώρισης και σταδιακής απελευθέρωσης των εναπομεινόντων στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος μέσα στον αστικό χώρο και η ενσωμάτωσή τους στο δίκτυο των δημόσιων υπαίθριων χώρων· επίσης, η ανάγκη συστηματικής αναζήτησης και ανάδειξης του συνόλου των αρχαιολογικών και ιστορικών στοιχείων που παραμένουν κρυμμένα και υποβαθμισμένα μέσα στον αστικό ιστό, ενώ εκφράζουν τη συνέχεια του πολιτισμού της κοινωνίας των πολιτών και συμβάλλουν στη συλλογική μνήμη των πόλεων.

Κοινή διαπίστωση αποτέλεσε το υπαρκτό έλλειμμα σε υπαίθριους χώρους που συχνά τροφοδοτεί τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά κινήματα τα οποία εναντιώνονται σε κάθε μορφής τσιμεντοποίηση, η ελλιπής συντήρηση και διαχείριση όσων σήμερα υπάρχουν, καθώς και η ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης μηχανι-

φωτογραφία Γιαλύρη

σμών, όπως η μεταφορά ΣΔ, που θα διευκολύνουν την απόκτηση της αναγκαίας γης η οποία θα καλύψει τις διευρυνόμενες ανάγκες.

Ως κεντρικό πρόβλημα τέθηκε η επικρατούσα ανισορροπία των χρήσεων στους εναπομεινόντες δημόσιους χώρους, σε αντιδιαστολή με τις παραδοσιακές λειτουργίες τις οποίες επιτελούσαν, όπως η συναναστροφή των πολιτών, η επικοινωνία, το εμπόριο, η προσπέλαση. Η κατάληψη των πόλεων από το ΙΧ, σε συνδυασμό με τις τάσεις κατακερματισμού και εξατομίκευσης των κοινωνικών και παραγωγικών σχέσεων, έχει προκαλέσει μονοδιαρθρώσεις στον δημόσιο χώρο, που λειτουργούν εχθρικά για τους πολίτες ως κοινωνικό σύνολο, οδηγώντας το άτομο αποκλειστικά σχεδόν στον ιδιωτικό χώρο και στην απομόνωση. Μεγάλο ζητούμενο είναι ο σχεδιασμός μιας επιθυμητής ισορροπίας στη χρήση του δημόσιου χώρου, η επαναπροσέγγιση της κοινωνικότητας και η επαναφορά της χαμένης ταυτότητας των πόλεων.

Η πίεση που ασκείται στους εναπομεινοντες ελεύθερους και αδόμητους χώρους για εμπορευματοποίηση έρχεται σε αντίφαση με την ταυτόχρονη ανάγκη αναβάθμισης του δημόσιου χώρου, που συνδέεται με επιδιώξεις για μεγέθυνση της αίγλης των πόλεων, ως μέσο προσέλκυσης δραστηριοτήτων τουρισμού και λειτουργιών αναψυχής, πολιτισμού και εν γένει συλλογικών μέσων κατανάλωσης.

Η συντελούμενη διαδικασία τριτογενοποίησης εντείνει τη ζήτηση χώρου για τη διοχέτευση κεντρικών λειτουργιών και υπηρεσιών. Συνέπεια των αναγκών αυτών είναι αφ' ενός μεν να αυξάνει η πίεση στους εναπομεινοντες ελεύθερους χώρους μέσα στις πόλεις, αφ' ετέρου δε να δημιουργείται αντικειμενική ανάγκη επαύξησης και αναβάθμισης του υπαίθριου δημόσιου χώρου, που συμβάλλουν στη βελτίωση της εξειδίκευσης των πόλεων και στη δημιουργία δικτύων συνεργασίας.

Οι προσπάθειες μέσα από τον αστικό σχεδιασμό για αύξηση των αποθεμάτων δημόσιων υπαίθριων χώρων αφορούν περισσότερο στις κεντρικές περιοχές των πόλεων και λιγότερο στις περιοχές κατοικίας –κυρίως των χαμηλών εισοδημάτων–, με αποτέλεσμα οι ανάγκες των κατοίκων στην τοπική κλίμακα να παραμένουν ανικανοποίητες και να τίθεται ένα γενικότερο ζήτημα δημοκρατίας για ίση πρόσβαση των πολιτών στον δημόσιο χώρο.

Η κοινή διαπίστωση για την ανάγκη σχεδιασμού του υπαίθριου δημόσιου χώρου μέσα στις πόλεις, με σταδιακό περιορισμό της χρήσης του ΙΧ και ενθάρρυνση των μαζικών μέσων μεταφοράς, της πεζοκίνησης και της χρήσης του ποδηλάτου, συνοδεύτηκε και από διαφοροποιήσεις απόψεων ως προς το βαθμό χρήσης των ελεύθερων χώρων και το με ποιες λειτουργίες.

Εκφράστηκαν απόψεις για απελευθέρωση των υπαίθριων δημόσιων χώρων από μια μεγάλη ποικιλία χρήσεων με μερική ιδιόχρηση από ομάδες χρηστών και στροφή των αρχών σχεδιασμού τους περισσότερο προς τις πολιτιστικές λειτουργίες και το πράσινο. Παράλληλα, όμως, επισημάνθηκε ο κίνδυνος για υποχρησιμοποίηση του δημόσιου χώρου με τον τρόπο αυτόν, αντιτάχθηκε δε η ανάγκη μεγαλύτερης πολυλει-

Η αρχ. Α. Καρύδη

τουργικότητας χρήσεων που ευνοούνται από το μεσογειακό κλίμα και ενθαρρύνουν την προσέλευση των πολιτών.

Η επιθυμητή ισορροπία δεν μπορεί παρά να είναι αντικείμενο συγκεκριμένου σχεδιασμού, και ο ρόλος του αρχιτέκτονα πρέπει να είναι ευδιάκριτος στην προσπάθεια αυτή, στην κατεύθυνση σχεδιασμού λειτουργιών κοινής χρήσης, σύμφωνα με τις παραδοσιακές αρχές λειτουργίας του δημόσιου χώρου που είναι η συνεύρεση και η επικοινωνία των πολιτών, η έκθεση έργων τέχνης και πολιτιστικής δημιουργίας, η πεζοκίνηση, η κυκλοφορία και το εμπόριο, αναζητώντας τη χαμένη ισορροπία των χρήσεων και αποδίδοντας τον δημόσιο χώρο στους πολίτες, εισάγοντας παράλληλα τη χρήση σύγχρονων μέσων επικοινωνίας και καινοτόμων ιδεών στην οργάνωση των υπαίθριων χώρων, ενσωματώνοντας τα προοδευτικά χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού πολιτισμού για την τόνωση της συλλογικής συνείδησης και της επικοινωνίας των πολιτών.

Αξιοπρόσεκτος ήταν ο προβληματισμός αναφορικά με τα κριτήρια ειδικού αστικού σχεδιασμού των δημόσιων υπαίθριων χώρων που συναρτώνται με τη μορφολογία, την αισθητική και την αρχιτεκτονική σύνθεση με βάση τις ανάγκες του μεσογειακού κλίματος το οποίο ευνοεί τις λειτουργίες ανοιχτού χώρου και τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες που απορρέουν από τη βιωματική σχέση του ανθρώπου με τη φύση και το οικοσύστημα, χρησιμοποιώντας στοιχεία της φύσης, όπως είναι το νερό και η βλάστηση, και λαμβάνοντας υπόψη αρχές σχεδιασμού που διασφαλίζουν την ικανοποίηση βασικών ενστίκτων και βιοαναγκών του ανθρώπου, προκειμένου να αισθάνεται ασφάλεια και ευφορία στη χρήση του χώρου.

Παρά τα προβλήματα, είναι δυνατόν να αναζητηθεί και να αναδειχθεί η αόρατη ταυτότητα των ελληνικών πόλεων. Το δίκτυο των δημόσιων υπαίθριων χώρων πρέπει να αυξηθεί και να ενοποιηθεί, ως εργαλείο αναβάθμισης της ποιότητας ζωής, για την αποκατάσταση του κατακερματισμένου αστικού ιστού και την άρση της απομόνωσης, την ενδυνάμωση της κοινωνικής και παραγωγικής συνοχής, την αναζωογόνηση της πολιτισμικής δημιουργίας και την καλλιέργεια μιας νέας αστικής συνείδησης των πολιτών. Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση κατάλληλων μηχανισμών και η συγκρότηση φορέων που θα κινήσουν τη διαδικασία απόδοσης των δημόσιων υπαίθριων χώρων στους πολίτες και θα συμβάλουν σ' έναν συμμετοχικό σχεδιασμό, βασισμένο σε συναινέσεις, συνιστούν εργαλεία επίτευξης των παραπάνω στόχων.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ Α. Καρύδη

Κυρίως η αρχιτεκτονική ποιότητα και το κατάλληλο ύψος, σε συνδυασμό με την έκταση και τη δυνατότητα ολοκληρωμένης συμμετοχής του αρχιτέκτονα (ως θεωρητικού, ως μελετητή-δημιουργού και ως επιβλέποντα στη διαδικασία υλοποίησης, που παρέχει και τις δυνατότητες για ανάδραση), σε μια περιορισμένη και περιφερειακή αγορά σαν την ελληνική, έδειξαν να απασχολούν τους ομιλητές, και λιγότερο ο προγραμματισμός των δημόσιων κτιρίων και η

συνάρθρωσή τους στην κοινωνική παραγωγή της πόλης.

Εξαιρέσεις σ' αυτό, οι εισηγήσεις των δύο φιλοξενουμένων:

Ο ομιλητής από την Ιρλανδία έθιξε το ζήτημα στο πλαίσιο της πολιτικής για διαχείριση της αστικής ανάπτυξης με συναίσθηση για ευελιξία στην ανταπόκριση αιτημάτων της κοινωνίας και των καιρών που συνοψίζονται στον όρο «κοινωνική βιωσιμότητα», η οποία φαίνεται να διέπει την προσπάθεια αναβάθμισης του αστικού χώρου σ' εκείνη την –επίσης περιφερειακή και βάνουσα αποικιοκρατημένη ως πρόσφατα– άκρη της Ευρώπης.

Ο ομιλητής από την Κύπρο ζήτησε την ενσωμάτωση της αρχιτεκτονικής δημόσιων κτιρίων στην αστική διαδικασία παραγωγής της πόλης, με επισήμανση για το θεσμό των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών να παρέχει κρίσεις που αντιμετωπίζουν προγράμματα και προτάσεις στο πλαίσιο της συγκεκριμένης γεωγραφίας-κοινωνίας-δυναμικής σύνθεσης τοπικού και παγκόσμιου (δηλαδή in context).

Οι ελλαδικές εισηγήσεις εκφράζουν την ελληνική ιδιομορφία, όπου οι υπάρχοντες θεσμοί σε οριακές περιπτώσεις και σε τελείως αποσπασματική βάση επιτρέπουν τη διασύνδεση κοινωνικής στοχοθεσίας και αρχιτεκτονικής παραγωγής στον τομέα των κτιρίων και του αστικού εξοπλισμού που απευθύνεται στον τομέα τον οποίο τα δημόσια οικονομικά ονομάζουν κοινωνική κατανάλωση.

Η τελευταία θεωρείται από καιρό δραστηριότητα μη παραγωγική και άσχετη με πιθανές ποιοτικές ωφέλειες στην προσπάθεια ποσοτικής σύγκλισης της χώρας στον ευρωπαϊκό χώρο. Στο πλαίσιο αυτό, τα λίγα δημόσια κτίρια που προσφέρονται για αρχιτεκτονική μελέτη, αποτελούν σπάνιες ευκαιρίες επαγγελματικής δραστηριοποίησης και αρχιτεκτονικού προβληματισμού, περίπου ως πειράματα. Η συνεπαγόμενη περιθωριοποίηση των ελληνικών αρχιτεκτόνων συνδέθηκε, από δύο ομιλητές: α) με τον επαγγελματικό ανταγωνισμό άλλων κλάδων, και β)

με την προϊούσα και συντριπτική παρουσία της ένωσης μεγάλων κατασκευαστικών, κτηματομεσιτικών και χρηματοπιστωτικών εταιρειών, η οποία, σε βραχυγραφία, αναφέρθηκε ως το «θηρίο».

Στην ολοκληρωμένη αυτή μορφή που παίρνει ο ανταγωνισμός, αντιτάχθηκε ως υπαρξιακή υπόθεση η προσπάθεια αναβάθμισης της παρουσίας των αρχιτεκτόνων, είτε μέσα από μηχανισμούς καλλιέργειας αυτογνωσίας, αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης, είτε μέσα από επίκληση του κοινωνικού ελέγχου με το θεσμό των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών, είτε, όπως πολύ αισιόδοξα μας μνηύθηκε από την Κύπρο, μέσα από τη δημιουργία ολοκληρωμένων δικτύων διανοομένων και συνεργαζόμενων παραγωγών, σ' ένα κοσμοπολίτικο περιβάλλον. Μέσα στα στενά όρια άσκησης του αρχιτεκτονικού επαγγέλματος στην Ελλάδα στις παραμονές του 2000 και πριν η αρχιτεκτονική παραγωγή κατακτήσει το ελάχιστο απαιτούμενο κοινωνικό κύρος, οι αρχιτέκτονες ατενίζουν το μέλλον με σκεπτικισμό, για το λόγο της επαπειλούμενης περαιτέρω περιθωριοποίησής τους ως εν δυνάμει δημιουργών. (Ένα ιστορικό ανάλογο στην εικόνα που περιγράφηκε, είναι αυτό του ταπεινού ρόλου των μαϊστόρων της πολυεθνικής βυζαντινής κοινωνίας, οι οποίοι για δογματικούς λόγους δεν επρόκειτο ποτέ να υποκαταστήσουν το ρόλο του Μεγάλου Δημιουργού, του αόρατου χεριού που διαχειρίζεται τα ανθρώπινα πάνω από την πόλη. Η διαφορά όμως με τη σημερινή πολυεθνική πραγματικότητα εντοπίζεται στη δυνατότητα συλλογικής αντίστασης.)

Διατυπώθηκαν προτάσεις-άξονες για όλα τα πεδία όπου η αρχιτεκτονική αντίσταση σε ό,τι αφορά στη δημόσια αρχιτεκτονική μπορεί να δρομολογηθεί – και μάλιστα, ανάλογα με την ξεχωριστή ιδιοσυγκρασία και πολιτική αφετηρία κάθε ομάδας αρχιτεκτόνων.

Υπό το κράτος της αναμονής του «θηρίου», ως δρόμοι αντίστασης αναφέρθηκαν:

– η αξιολόγηση της αλλαγής της θέσης των αρχιτεκτόνων στην παραγωγή και η διεκδίκηση σαφέστερου και δικαιότερου θεσμικού πλαισίου για την άσκηση του επαγγέλματος και για τα πνευματικά δικαιώματα των αρχιτεκτόνων,

– άμεσες δράσεις χειραφέτησης (πχ. από την κηδεμονία των πολιτικών μηχανικών στο ΤΕΕ) και οροθέτηση των επαγγελματικών και συμβουλευτικών αρμοδιοτήτων,

– η στράτευση για εξασφάλιση αξιοκρατίας μέσα από το θεσμό των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών, η διάδοση της επαγγελματικής μνήμης και αυτογνωσίας, και η δημόσια προβολή και ερμηνεία, για το κοινό, του παραγόμενου αρχιτεκτονικού έργου, με τη δημιουργία ενός μουσείου αρχιτεκτονικής,

– η ενδεδειγμένη ανανέωση της κριτικής εκ μέρους των νέων δημιουργών πάνω στις μορφές που μπορεί να λάβει η δημόσια αρχιτεκτονική σύμφωνα με τις απαιτήσεις των καιρών και της κοινότητας, αλλά και η συντονισμένη διεκδικησή τους να περάσουν τη δουλειά τους σε υλοποιημένα έργα σε εύλογους χρόνους,

– κριτική καυτερή, που θα μπορούσε να λάβει ακόμα και τη μορφή της σάτιρας, του τύπου I am Pei - You will pay,

– η συγκρότηση ολοκληρωμένων (= οργανικά συσχετισμένων) διεπιστημονικών επαγγελματικών δικτύων συνεργαζομένων συμβούλων και παραγωγών με διεθνή διάσταση και με διάρκεια στο χρόνο, που ενισχύει την ανταγωνιστικότητα, τουλάχιστον στο επίπεδο της μόρφωσης νέων ιδεών για το νέο περιεχόμενο των κτιρίων και των χώρων που υπηρετούν ανάγκες της κοινότητας.

Αναφέρθηκαν και άλλα πολλά, που περιέχονται στις εισηγήσεις και τις παρεμβάσεις αναλυτικότερα. Θέλω να προσθέσω, για ένα συνέδριο σαν αυτό, αρχιτεκτόνων-δημιουργών με διεκδικήσεις για άποψη ολιστικής απέναντι στα πράγματα, το αίτημα για ένα διάλογο που θα αποκαθιστούσε την τάξη στον καταμερισμό της εργασίας ανάμεσα σε ειδικότητες και επαγγελματικούς ρόλους, ανάμεσα σε:

- αρχιτέκτονες και πολεοδόμους,
- αρχιτέκτονες και λοιπές ειδικότητες,
- αρχιτέκτονες και εκπροσώπους της δημόσιας διοίκησης,
- αρχιτέκτονες και τον κόσμο γύρω.

Η τάξη αυτή περνά μόνο μέσα από την ουσιαστική συγκρότηση δημόσιων μηχανισμών αστικής διαχείρισης σε μια ιεραρχημένη αποκέντρωση που θα υπηρετεί με δημόσιο φρόνημα τους κοινωνικούς στόχους για τη δημόσια αρχιτεκτονική και πολεοδομία.

Το δίλημμα ανάμεσα στην πρόκληση του «θηρίου» και στην πρόκληση της κοινότητας βρίσκεται μπροστά μας για τα δημόσια κτίρια και όχι μόνο.

ΑΝΟΙΚΤΟ FORUM N. Φιντικάκης

Φυσικά, όπως αντιλαμβάνεστε, στα συμπεράσματα ενός ανοιχτού φόρουμ δεν υπάρχει κάποια ενότητα μέσα από την οποία μπορεί να

προκύψει κάποια ομαδοποίηση συμπερασμάτων, διότι οι ομιλητές, καλεσμένοι από το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων και από την οργανωτική επιτροπή, ανέπτυξαν διαφορετικά μεταξύ τους θέματα. Επομένως, είμαι υποχρεωμένος να επισημάνω με αναφορές αυτά τα οποία θεωρήθηκαν ότι αποτελούν τα πιο σημαντικά σημεία των παρεμβάσεων των συναδέλφων που είχαν κληθεί.

Η **κα Βαβίλη**, που ασχολήθηκε με το θέμα «**Σε-οντολογία και αρχιτεκτονική**», ανέπτυξε ό,τι έχει σχέση με αυτό που αποκάλεσε εκείνη «έφιξ» και «έθος» (δηλαδή ηθική και ήθος), και, μέσα σ' αυτή την αντίληψη, ζήτησε να υπάρχει μια υπόδειξη καθηκόντων. Φυσικά, έκανε και μια ερώτηση στην τοποθέτησή της, όσον αφορά στο τι είναι καλή αρχιτεκτονική, στα πλαίσια της δεοντολογίας, και ζήτησε οι αρχιτέκτονες να σχεδιάσουν μια κοινωνία με κέντρο τον άνθρωπο.

Ο επόμενος ομιλητής ήταν ο **Λουδοβίκος Βα-σενχόβεν**, με θέμα «**Υπάρχει ακόμα θεωρία του σχεδιασμού του χώρου;**» Έδωσε μια πολύ ενδιαφέρουσα διάσταση στο ότι ακόμα και το Πολυτεχνείο θα χρειαστεί να εντάξει μάθημα θεωρίας του σχεδιασμού. Στην άποψή του διατυπώνεται μια αναζήτηση αυτής της θεωρίας, η οποία, όπως ισχυρίστηκε, βρίσκεται ακόμα σε αφάνεια.

Έδωσε μια ειδική διάσταση πάνω στο θέμα παγκοσμιοποίηση, θεωρώντας ότι είναι δαιμονισμένη. Ανέφερε για δύο γλώσσες του αρχιτέκτονα και του πολεοδόμου. Η μία είναι ο ευχάριστος και ο ιδανικός κόσμος· η άλλη, η προσγειωμένη και νομική πραγματικότητα· μ' άλλα λόγια, οι αρχιτέκτονες εκφράζονται μέσα από έναν ιδεατό, ευχάριστο κόσμο, κι όταν φτάνουν στην υλοποίηση, αντιμετωπίζουν μια προσγειωμένη και νομική πραγματικότητα, τελείως διαφορετική ως γλώσσα από την πρώτη. Μίλησε για μια ιδεολογική κρίση μεγαλομανών αρχιτεκτόνων και κυβερνώντων δημάρχων, όταν η πόλη σηματοδοτείται από μεγαλομανή κτίρια. Τελικώς, μίλησε για έναν θεωρητικό λόγο, για ένα σχεδιασμό που κινείται σε περιβάλλον βίας.

Η **κα Γεράρδη**, η οποία μας παρουσίασε και τα συμπεράσματα της πρώτης ενότητας, στην ομιλία της με θέμα: «**Προοπτικές για τη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας**», έδωσε μεγάλη έμφαση σε ό,τι έχει σχέση με τις δράσεις της «Αττική SOS». Θεώρησε την Αθήνα ως περιφερειακό πόλο στη νότια Ευρώπη, και τις μεταφορές στην περιοχή της Αττικής ως ένα διαμετακομιστικό κέντρο εμπορίου, και χαρακτήρισε πολύ σημαντικό το ρόλο της Αττικής στον πολιτισμό, στην αναψυχή και στον τουρισμό, λέγοντας ότι πρέπει να παίξει αυτή η περιοχή διεθνή ρόλο σ' ό,τι αφορά στα μέτρα προστασίας του πολιτισμού, της αναψυχής και του τουρισμού.

Επίσης θεώρησε ότι πρέπει να οδηγηθούμε σε έναν στρατηγικό και όχι σε ένα καθολικό σχεδιασμό για την Αθήνα του μέλλοντος, και έδωσε έμφαση στη δυνατότητα υλοποίησης των προγραμμάτων σχεδιασμού. Τέλος, παρουσίασε μια πολύ ενδιαφέρουσα άποψη, ότι η εξουσία και οι περιφερειακές ομάδες παρουσιάζουν τα ίδια χαρακτηριστικά. Στο θέμα αυτό αναπτύχθηκε ένας σοβαρός διάλογος.

Ακολούθησε η παρουσίαση του κ. **Τάκη Γεωργακόπουλου**, ο οποίος είχε θέμα «**Περιπλάνηση των τελευταίων χρόνων, κοινωνική πολιτική, λογαριασμοί και αρχιτεκτονική**». Η ομιλία του απέπνεε, ομολογώ, μια εν αρχή αγωνία ως προς το δομημένο περιβάλλον που έχουμε δημιουργήσει· δεν έχουν λυθεί ζητήματα, υπάρχει ένας εκφυλισμός της πολεοδομικής ανασυγκρότησης, η κοινωνία δεν συμμετέχει στο συνέδριο, δεν μας ξέρει ως αρχιτέκτονες, το σημερινό δομημένο περιβάλλον εκφράζει την ήττα της αρχιτεκτονικής, ο κ. Γεωργακόπουλος αισθάνεται αηδία, η αρχιτεκτονική ξεπουλιέται στα πολεοδομικά γραφεία. Η Ελλάδα του 2000 είναι χωρίς σχεδιασμό.

Ο κ. Γεωργακόπουλος ζητά έναν χωρικό προγραμματισμό· ζητά να γίνει εθνική στρατηγική· ζητά να υπάρχει απαγόρευση της κυκλοφορίας στην πόλη· ζητά, οι χωροταξικές μελέτες να αποτελέσουν εργαλείο δράσης, που να εναρμονίζουν τα παραγωγικά Υπουργεία.

Η ομιλία του κ. **Γκάρτσου**, με θέμα: «**Αρχιτεκτονική και πόλη, όραμα, γνώση και συλλογικότητα**» ήταν μια πολύ ενδιαφέρουσα ομιλία, σε σχέση με τα κίνητρα της πολεοδομίας, που πρέπει να έχουν μια αρχιτεκτονική αφετηρία. Μίλησε για την παθογένεια της ελληνικής κοινωνίας, που είναι η μικροϊδιοκτησία και η αντιπαροχή, για την κατοικία, η οποία αφορά συγκεκριμένους χρήστες ή άγνωστους αγοραστές, για ένα ουτοπιστικό μελλοντικό σχήμα, που έχει σχέση με υγιείς παραγωγικές δραστηριότητες οι οποίες στοχεύουν στις ανάγκες και όχι στο κέρδος, που χωροθετούν και οργανώνουν την κατοικία, που φροντίζουν για ανθρώπινο περιβάλλον.

Στο τέλος της ομιλίας του κ. Γκάρτσου έγινε και ένα ωραίο γεγονός. Ανέβηκε ένας συνάδελφος στο βήμα, ο οποίος ήταν αγανακτισμένος με το κατεστημένο συνολικά και έτσι μας πέταξε ένα μπουκάλι νερό στα μέλη του Προεδρείου και στους περί το Προεδρείο παρευρισκόμενους, με σκοπό το νερό λείει, για να ξεπλυθούν τα μυαλά μας.

Και παρενέβην και μια νεαρή συνάδελφος, η οποία πραγματικά με μια αγωνία απευθύνθηκε στο ακροατήριο και είπε «Επιτέλους, τι κάνουμε; Αναμασάμε τα ίδια και τα ίδια; Θα μας πείτε επιτέλους εσείς οι μεγάλοι τι να κάνουμε;».

Ο κ. **Δεσούλλας** μίλησε με πολύ ενδιαφέρον για το πάθος του: τους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς. Έδωσε τρεις, θα έλεγα, ιδιαίτερα σημαντικές σκέψεις του: Η μία, ότι είναι ανοησία να δίνονται και να ζητούνται αναλυτικά στοιχεία σε κάθε διαγωνισμό· η δεύτερη, ότι στην κριτική επιτροπή πρέπει να υπάρχουν μόνο αρχιτέκτονες, και οι λοιπές ειδικότητες να είναι μόνο σύμβουλοι· η τρίτη, να μην προκύπτει με κλήρωση ο κριτής, αλλά μέσα από μια άλλη διαδικασία.

Σας μεταφέρω τι είπαν οι συνάδελφοι όσο μπορώ πιο συνοπτικά.

Η **κα Ευαγγελίδου** η οποία μίλησε με θέμα «**Το διοικητικό σύστημα, κατανομή αρμοδιοτήτων πολεοδομικού σχεδιασμού στην Ελλάδα**», μίλησε και εκείνη για μια σημαντική γραφειοκρατική αναλγησία. Σίπε ότι νοσεί το σύστημα του πολεοδομικού σχεδιασμού· δεν υπάρχει κριτική αξιολόγηση· δεν υπάρχει επιχειρησιακή προσέγγιση της μελέτης· δεν υπάρχουν διαδικα-

οίες συμμετοχής και γνωμοδότησης της κοινωνίας, αφού οι Δήμοι έχουν περιορισμένη δυνατότητα παρέμβασης.

Μετά μίλησε ο **κ. Κανάς**, με θέμα την **«Εξέλιξη της κατοικίας στην Αθήνα»**. Ο κ. Κανάς έδωσε πραγματικά μια πολύ ενδιαφέρουσα αναδρομή της κατοικίας στην Αθήνα, δείχνοντας μεγαλοαστικά κτίρια, νεοκλασικά κτίρια, θεώρησε και όπως είναι, ότι γύρω στο '20 γίνεται μια κοσμοπολίτικη αλλαγή στη δομή με την εισαγωγή του οπλισμένου σκυροδέματος και είπε ότι οι επιδιωκόμενες ποιότητες πρέπει να επιτυγχάνονται μέσα από αναπλάσεις και όχι μέσα από επεκτάσεις.

Η **κα Κλουτσινώτη**, αναφέρθηκε στο πολύ ενδιαφέρον θέμα: τι γίνεται στον ευρωπαϊκό χώρο. Με πολύ μεγάλη εμπειρία από τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση αρχιτεκτόνων, μας είπε τα συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν στο τελευταίο συμβούλιο των ευρωπαίων αρχιτεκτόνων στο Παρίσι, όπου διαπιστώθηκε ότι το 80% του πληθυσμού ζει σε αστικά κέντρα· ότι υπάρχουν προτεραιότητες για τη βελτίωση της ζωής, ότι τα ιστορικά κέντρα (κι αυτό είναι πολύ μεγάλης σημασίας) τείνουν να γίνονται Ντίσνεϊλαντ, ότι τα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι στραμμένα γενικώς στο εμπόριο και ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν υπάρχουν αρχιτέκτονας πολεοδόμος ή αρχιτέκτονας χωροτάκτης: αρχιτέκτονας είναι ένας.

ΑΝΟΙΚΤΟ FORUM Ο. Κλουτσινώτη

Υποχρεωτικά, μιας και το forum δεν είχε θέμα, θα επιχειρήσω να παρουσιάσω συνοπτικά τον προβληματισμό του κάθε συμμετέχοντα, με τη σειρά που μίλησαν. Υπήρξαν όλοι τους εντός θέματος.

Δημήτρης Κωτσάκης

- Το θέμα του είναι για την αρχιτεκτονική «παιδεία» σε διάκριση από την «εκπαίδευση».

Υποστηρίζει ότι η αρχιτεκτονική δεν είναι κατάρτιση· είναι αγωγή.

- Προτείνει ν' αρχίσουμε την προσέγγισή μας από «την αναζήτηση της κοινωνικής ελευθερίας στην αρχιτεκτονική δράση, δηλαδή την αναζήτηση της αρχιτεκτονικής πράξης», την οποία διακρίνει από την επιστήμη και την τέχνη.

- Συμφωνεί με τον Foucault στη διατύπωση ότι «η αρχιτεκτονική γίνεται πολιτική στο τέλος του 18ου αιώνα», δίχως άλλωστε αυτό να είναι συνειδητό στους στοχασμούς των αρχιτεκτόνων της εποχής. Επεκτείνοντας καθ' υπερβολή την παρατήρηση, λέει ότι, στο τέλος του 20ού αιώνα, η «αρχιτεκτονική δεν ολοκληρώνεται στους στοχασμούς των αρχιτεκτόνων για την αρχιτεκτονική, φαίνεται όμως ολοκάθαρα στους στοχασμούς των επιχειρηματιών».

- Η αρχιτεκτονική παιδεία είναι ενιαία και δεν υποτάσσεται στις επιμέρους ειδικότητες που εξυπηρετούν την αγορά, και οι διαφορές στις διαστάσεις προσέγγισης του χώρου δεν είναι διαφορές κλίμακας, αλλά διαφορές επιπέδων πράξης.

- Η ενότητα της αρχιτεκτονικής πρακτικής έχει τρεις διαστάσεις: Οίκημα - Οικισμός/Σχεδιασμός - Ανασχεδιασμός/Σχέδιο - Πρόγραμμα.

- Επισημαίνει ότι ο κύκλος της μάθησης, που οδηγεί στην ενιαία παιδεία, είναι: μάθηση του αντικειμένου/μάθηση της μάθησης/κριτική μάθηση.

- Καταλήγει ότι η κριτική μάθηση προϋποθέτει εκπαιδευτική ελευθερία, κι όταν συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις, τότε συντίθεται η αρχιτεκτονική πράξη με την ενιαία παιδεία.

Μπούκη Μπαμπάλου - Αντώνης Νουκάκης Θέμα: «Σχεδιάζοντας τον δημόσιο υπαίθριο χώρο – τρεις παρεμβάσεις στο Ρέθυμνο»

- Επιχειρηματολογούν για την αναγκαιότητα και τη σπουδαιότητα να ανατακτηθεί ο δημόσιος χώρος, και υποδεικνύουν ότι όπου αυτό έγινε, αποτέλεσε σημαντικό εργαλείο για την ανάκτηση της πόλης.

- Παρουσιάζοντας τις τρεις παρεμβάσεις, δίνουν έμφαση στα στοιχεία: ο δρόμος στην πόλη/οι είσοδοι της πόλης - το πράσινο στην πόλη, ως συμβολική μνήμη - η χρήση των αστικών κενών - τα διαγράμματα των αντιληπτικών σχέσεων (ύψη, κοινόχρηστοι χώροι, κοινωφελείς, φυγές, παρόδιες χρήσεις κ.ά.), καθώς και στην αναγκαιότητα για εξειδίκευση, με την απαιτούμενη ποικιλία, των χαρακτηριστικών τους.

Μαριάνθη Μηνιάτη

Θέμα: «Η σχέση αρχιτεκτονικής και κινηματογράφου»

- Παρουσίασε τις πόλεις του μέλλοντος, όπως τις έχουν φανταστεί οι μεγάλοι σκηνοθέτες του κινηματογράφου, οι οποίοι προσπάθησαν να κάνουν μελλοντολογικές παρατηρήσεις για την πόλη: από το *Metropolis* στο *Brasil*, από την *Alphaville* στο *Manhattan*, από την *Οδύσσεια* του Κιούμπρικ ως το Σαν Φρανσίσκο.

- Διατυπώνει τη θέση ότι οι σκηνοθέτες καθιερώθηκαν ως αρχιτέκτονες, και η πόλη του μέλλοντος γι' αυτούς είναι τρομακτική, είναι φουτουριστική, είναι φυλακή, είναι κλειστό και αδιαπέραστο σύστημα.

- Διαπιστώνει ότι οι σκηνοθέτες έδωσαν λύση για την πόλη του μέλλοντος, και αναρωτιέται αν

οι αρχιτέκτονες θα καταφέρουν να ξεφύγουν από αυτήν.

Μάνος Μπίρης

Θέμα: «Η αξία των εφαρμοσμένων τεχνών, ως σημαντικής παρακαταθήκης στην προσέγγιση της διατηρητέας νεότερης αρχιτεκτονικής»

Βρίσκεται στον αντίποδα των θέσεων του πρώτου ομιλητή: Δεν το πιστεύω, παρ' όλες τις φραστικές διατυπώσεις.

Διατείνεται ότι σήμερα δεν γνωρίζουμε τον τρόπο εφαρμογής των παρωχημένων υλικών και, άρα, δεν γνωρίζουμε να τα συντηρούμε. Λέει ότι οι παλιότεροι αρχιτέκτονες, όπως ο Καυταντζόγλου, ο Τσίλερ κ.ά., είχαν βαθύτατη γνώση των υλικών που χρησιμοποιούσαν, κι έστηναν εργαστήρια για να τα μάθουν καλύτερα. Διαπιστώνει ότι όλο και πιο πολύ απομακρυνόμαστε από την απαίτηση για έντεχνη επεξεργασία και εφαρμογή των υλικών, γι' αυτό και όλα έχουν καταντήσει «μπλάστρης» –οι ώχρες, τα λευκά, τα κικκλιδώματα–, κι ότι επιπλέον καταντήσαμε να τα απαξιούμε.

Σπύρος Παπαδόπουλος

Θέμα: «Μοντέρνο και μεταμοντέρνο κίνημα – τα μετέωρα βήματα της αρχιτεκτονικής στον αιώνα που πέρασε»

Προβληματίζεται σήμερα, με τον τρόπο που το έκανε ήδη την προηγούμενη δεκαετία, για τη σχέση «μεταλλαγής του δομημένου περιβάλλοντος» και «απαιτήσεων της κοινωνίας». Διαπιστώνει πως το μοντέρνο κίνημα στην αρχιτεκτονική κατέληξε να εφαρμόζεται με ακαμψία, και αναγκαστικά η τάση στράφηκε προς το μεταμοντέρνο, το μικρό, με τα φτιασιδία. Αναρωτιέται: Ήταν άραγε «το μοντέρνο κίνημα» που έφταιγε; Ήταν άραγε απάντηση στις αδυναμίες και τις παραλείψεις το «μεταμοντέρνο»; Παίρνει θέση και απαντάει: όχι. Το μεταμοντέρνο κίνημα είναι συμπτωματολογικό, και πρέπει να αναζητήσουμε με τόλμη και τιμότητα, μέσα στον φιλοσοφικό πυρήνα της φονξιοναλιστικής θεωρίας, τη νέα ιστορική πρόκληση για την αρχιτεκτονική και τους αρχιτέκτονες.

Δημήτρης Πολυχρονόπουλος

Θέμα: «Ο βιοκλιματικός σχεδιασμός στον αστικό χώρο»

Διατυπώνει την άποψη ότι υπάρχουν τεχνικά χαρακτηριστικά στο σχεδιασμό του αστικού χώρου, που οξύνουν ή υποβοηθούν τις συνθήκες περιβάλλοντος στην πόλη προς το χειρότερο ή προς το καλύτερο (ηλιασμός, σκιασμός, κίνηση του αέρα, σώρευση ρύπων, υλικά, χρωματισμοί, αθέατοι χώροι και λειτουργία τους κ.ά.) θεωρεί ότι δεν έχει ολοκληρωθεί η μεθοδολογία του αστικού σχεδιασμού ως προς την παράμετρο «περιβαλλοντικές επιπτώσεις» και, άρα, έχουμε πολύ δρόμο να διανύσουμε έως ότου γίνει κατορθωτό να ενσωματωθούν τέτοιες παράμετροι, θεσμικά και ουσιαστικά, στον αστικό σχεδιασμό.

Σοφία Αυγερινού

Θέμα: «Μετασχηματισμοί της σύγχρονης ελληνικής πόλης. Νέες χρήσεις και πολιτιστική κληρονομιά»

Διαπιστώνει ότι η αρχιτεκτονική κληρονομιά αποτελεί «μη ανανεώσιμο πολιτιστικό πόρο»

για τις επόμενες γενιές και ότι, στις ελληνικές πόλεις και όχι μόνον, οξύνεται καθημερινά η υποβάθμιση των περιοχών πολιτιστικής κληρονομιάς, διότι εκεί κατοικούσαν παλαιότερα οι ασθενέστερες οικονομικά τάξεις και σήμερα οι μετανάστες.

Είναι ο κυριότερος λόγος για τον οποίο όποιες παρεμβάσεις αναλαμβάνονται, πρέπει να είναι προσεκτικές και ολοκληρωμένες, με χρήση κριτηρίων εκ των προτέρων τεθειμένων και, ειδικότερα, με βάση την ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών.

Αναρωτιέται: Η σύγχρονη ανάπτυξη αποτελεί λοιπόν κίνδυνο για τον πολιτισμό; και απαντάει –εμμέσως, πλην σαφώς– ότι ο μόνος τρόπος να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος, είναι η μεγάλη προσπάθεια που πρέπει να ασκηθεί ώστε να ευαισθητοποιηθούν οι νέοι σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς.

Μιχάλης Φωτιάδης

Θέμα: «Προς το αύριο της Αθήνας»

Μας περιπλάνησε στα μικρά και σημαντικά της αρχιτεκτονικής πράξης και πρακτικής που συμβαίνουν στην πόλη μας την μεταπολεμική περίοδο, με άξονα αναφοράς ότι «το αύριο της επισημονικής φαντασίας ανήκει σε μια εκρηκτική τεχνολογία», απολύτως ασύνδετη με τη «Μαμά Ελλάς» του Μποστ ή την «Αθηνίτσα» μας.

Ό,τι φτιάχνεται στην πόλη μας, είναι διεθνοποιημένο και απρόσωπο, δίχως υπογραφή: από τις υπόγειες στάσεις του Μετρό έως το αεροδρόμιο των Σπάτων. Επισημαίνει, όμως, ότι εναντίον της παγκοσμιοποίησης υπάρχουν και οι αντιδράσεις του Σιάτλ.

Διαπιστώνει ότι, δυστυχώς, στις πόλεις μεγαλώνει το χάσμα στους «έχοντες» και τους «μη έχοντες», και ότι στη διεθνοποίηση η ανωνυμία είναι κρησφύγετο από το «κακό μάτι». Η μεσογειακή δημόσια στοά ή ο εξώστης θα κινδυνέψουν να εκλείψουν, με ταμπουρωμένους κατοίκους σε οικιστικά γκέτο, περιχαρακωμένα από ιδιωτικές εταιρίες ασφαλείας.

«Η Αγορά των πολιτών δεν θα είναι στην πλατεία, αλλά στην τηλεόραση» καταλήγει.

Κώστας Σεργιάς

Θέμα: «Συσχετίσεις θεσμοθετημένων αστικών χρήσεων και η επιρροή τους στη μορφή της πόλης»

Διατείνεται ότι, όσο και αν πιστεύουμε το αντίθετο γιατί δεν μας συμφέρει, τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και οι ρυθμίσεις τους (χρήσεις γης κ.λπ.) οδηγούν τελικά σε μορφολογία των χαρακτηριστικών της Πόλης – θέμα, το οποίο, όταν μελετάμε, δεν το προσεγγίζουμε.

Σε μεγάλο δείγμα της έρευνας που πραγματοποιήσε, σε θεσμοθετημένα ΓΠΣ, διαπίστωσε ότι οι αρχιτέκτονες μελετητές χρησιμοποιούν για τις προτάσεις τους αρκετά διαφορετικά κριτήρια και, επομένως, δίνουν διαφοροποιημένες λύσεις.

Καταλήγει ότι, αφού εκ των πραγμάτων προκύπτει η μορφή της πόλης, ίσως πρέπει να ασχοληθούμε σοβαρότερα και θεσμικά με το αντικείμενο.

Νίκος Σιαπκίδης

Θέμα: «Νέες μορφές οργάνωσης του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων»

Διαπιστώνει μια εσωστρέφεια του Συνεδρίου,

σε σχέση με τα «ιστορικά» προηγούμενα, ως προς την κοινωνία, αλλά διατυπώνει τη σκέψη ότι, σήμερα, την κοινωνία την αντικαθιστούν τα ΜΜΕ, κι ίσως είναι καλύτερα που απουσιάζουν. Κάνει μια ιστορική διαδρομή στις συνθήκες δημιουργίας του Συλλόγου μας, επτά χρόνια πριν το ΤΕΕ, καθώς και στα διαδοχικά συνέδριά του και την απήχηση που κάποια από αυτά, άλλες εποχές, είχαν στην κοινωνία. Να σχολιάσουμε ότι ο Νίκος αποτελεί το καταλληλότερο πρόσωπο για τέτοιου είδους αναφορές, μιας και αποτελεί ίσως τον μόνο συνάδελφο που ανελλιπώς έχει σταθεί μέσα και δίπλα στο Σύλλογο, όλα αυτά τα χρόνια.

Τελειώνει με την ελπίδα ότι θα βρούμε τον τρόπο να οργανωθούμε με αυτοτέλεια και αυτόνομα, ως αρχιτέκτονες, και ότι η τελευταία μέρα του Συνεδρίου θα αποδώσει καρπούς.

Βασίλης Φούρκας

Θέμα: «Αστική πολιτική και ανάπτυξη εικονικών πόλεων»

Αναπτύσσει το θέμα της σχέσης κυβερνοχώρου και πόλης, και θεωρεί ότι ο κυβερνοχώρος τελικά διαμορφώνει τη νέα αστική μορφή, χρησιμοποιώντας τους «ενεργητικούς» και τους «παθητικούς» χρήστες, και αγνοώντας τους off-line.

Διατείνεται ότι σήμερα αναπτύσσεται η «εικονική γεωγραφία» ως «η γεωγραφία της πραγματικής εικονικότητας» και ότι οι νέοι αποκλεισμένοι στις «πόλεις του μέλλοντος» θα είναι οι ίδιοι με τους σημερινούς, μόνο που, στο μέλλον, ο αποκλεισμός θ' ακούει στο όνομα «συμμετοχή στην πληροφορία και τη γνώση».

Μάγδα Φωτεινού

Θέμα: «Ανθρώπινες πόλεις μετά το 2000 – Διαχείριση της πυκνότητας»

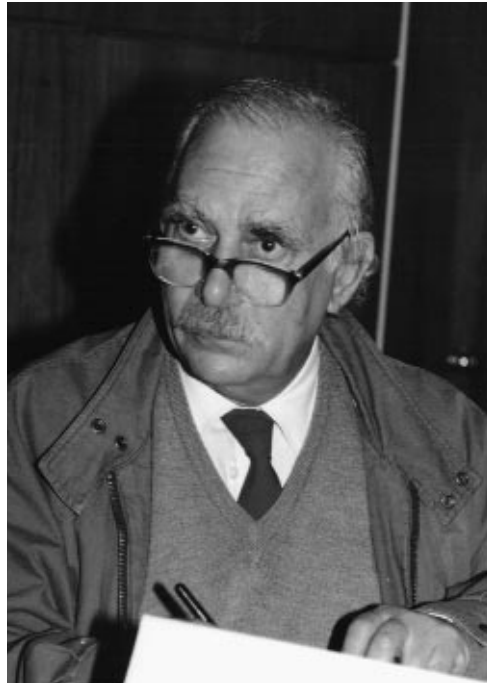
Διαπιστώνει ότι η κυριότερη αιτία αιχμής των προβλημάτων των ελληνικών πόλεων και, κυρίως, των κέντρων τους είναι η μεγάλη πυκνότητα (και διερευνά τις δυνατότητες της κατάλληλης διαχείρισής της μέσω διαφόρων πολεοδομικών εργαλείων, όπως ο Σ.Δ., για μείωση της μεγάλης κυκλοφορίας), η εξασφάλιση ελεύθερων χώρων και η αποτροπή ανέγερσης αυθαιρέτων κτισμάτων, για τη μείωση της έντασης των προβλημάτων που η ίδια προκαλεί. Αφού αναλύει τις δυνατότητες παρέμβασης διαμέσου των γνωστών σήμερα θεσμικών εργαλείων και, ιδιαίτερα, μέσω του εργαλείου «μεταφορά Σ.Δ.», οδηγείται στο συμπέρασμα ότι το θέμα χρειάζεται εμπειριστάτη και ενδελεχή μελέτη, από την οποία επιπροσθέτως θα αναδειχθούν και άλλα σημαντικά εργαλεία και ελπίζει ότι η μελέτη αυτή θα προωθηθεί τα αμέσως προσεχή χρόνια, .

ΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Σ. Κονταράτος

Θέλω πριν απ' όλα να ευχαριστήσω για την τιμή που μου έγινε να οριστώ υπεύθυνος για την εξαγωγή συμπερασμάτων από τη χθεσινή πρωινή συνεδρία που ήταν αφιερωμένη στην Αστική Κατοικία – μια συνεδρία, στην οποία η συμμετοχή στο προεδρείο του παλαιού συμφοιτητή μου και ισόβιου φίλου μου Παναγή Ψωμόπουλου προσέδωσε ιδιαίτερη ζωντάνια.

Ωστόσο, το έργο μου δεν είναι εύκολο, γιατί

ορισμένες εισηγήσεις, κατά τα άλλα πολύ ενδιαφέρουσες, είτε ξέφυγαν αρκετά από το κύριο θέμα είτε επικεντρώθηκαν κυρίως σε διαπιστώσεις και διαγραφόμενες γενικές προοπτικές, αποφεύγοντας να αναφερθούν σε συγκεκριμένους στόχους. Εννών, φυσικά, τις έξι προγραμματισμένες εισηγήσεις και όχι εκείνες που μπήκαν εμβόλιμα, μεταφρασμένες από προηγούμενες συνεδρίες, τις οποίες και απλώς μνημονεύω.

Ήταν η εισήγηση του συνάδελφου από την Κύπρο Χάρη Φεραίου για τις δυνατότητες που προσέφερε στην αρχιτεκτονική το οπλισμένο σκυρόδεμα –δυνατότητες, που δεν αξιοποιήθηκαν πάντα όσο θα έπρεπε– και η εισήγηση του Γιώργου Πανέτσου για τους δημόσιους υπαίθριους χώρους: εισήγηση εξαιρετικά συγκροτημένη, που υποθέτω ότι θα καταγραφεί στα συμπεράσματα της αντίστοιχης θεματικής ενότητας. Ουσιαστικά ζητήματα, πιστεύω πως έθεσαν οι σύντομες παρεμβάσεις που ακολούθησαν.

Δεν θα επιχειρήσω να συνοψίσω και να σχολιάσω μία μία τις εισηγήσεις που έγιναν . Και τούτο, γιατί θα είχα πρόβλημα και με εκείνην του εκλεκτού συνάδελφου Γιάννη Μιχαήλ, που έχει ένα ενδιαφέρον, αλλά πολύ εξειδικευμένο, θέμα: τις εμπειρίες του από τη συμμετοχή του στον νέο για τον τόπο μας θεσμό του «συνηγόρου του πολίτη», και με εκείνην της πολύ αγαπητής μου Βάνας Τεντοκάλη, που αφορούσε στην εισαγωγή μιας αποδομητικής μεθόδου στη διδασκαλία θεμάτων κατοικίας στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του ΑΠΘ. Ομολογώ ότι, παρά τη γενική εξοικείωσή μου με την προβληματική του Derrida και την αποδομιστών αρχιτεκτόνων που ανέφερε, δυσκολεύτηκα να παρακολουθήσω το σκεπτικό της, όπως αναπτύχθηκε προφορικά και πολύ πυκνά, κάτω από την πίεση του χρόνου. Επιφυλάσσομαι, όμως, να μελετήσω με πολλή προσοχή το κείμενό της όταν δημοσιευτεί στα πρακτικά του Συνεδρίου, γιατί πιστεύω πως έθεσε κάποια κρίσιμα ζητήματα.

Οι περισσότερο επικεντρωμένες στο θέμα ει-

σηγήσεις και παρεμβάσεις, ήταν φυσικό να ξανατονίσουν ορισμένες διαπιστώσεις που μας είναι αρκετά οικείες: πρώτον, ότι η κατοικία αποτελεί το βασικό στοιχείο στη συγκρότηση του δομημένου χώρου της πόλης, όχι μόνο γιατί υπερέρχει ποσοτικά έναντι όλων των άλλων χρήσεων, αλλά και γιατί αποτελεί το φόντο για την ανάδειξη των δημόσιων χώρων και κτιρίων. Αυτό αποτέλεσε και το κύριο θέμα της εισήγησης της συνάδελφου Ευφροσύνης Μαραγκού –και μάλιστα, τεκμηριωμένο μέσα από συνοπτική ιστορική επισκόπηση.

Δεύτερη βασική διαπίστωση ήταν ότι, στην Ελλάδα, μεταπολεμικά, ως τρόπος παραγωγής αστικής κατοικίας επικράτησε η ανέγερση πολυκατοικιών από ιδιώτες με το σύστημα της αντιπαροχής: ένα σύστημα, που επέτρεψε την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών, αλλά και δημιούργησε πολλά προβλήματα.

Ανάμεσα σ' αυτά επισημάνθηκε ιδιαίτερα η σχετική τυποποίηση της πολυκατοικίας ως εμπορεύματος που οδήγησε στην ομογενοποίηση του χαρακτήρα των αστικών μας κέντρων.

Ωστόσο, όπως επισημάνε ο συνάδελφος Γιώργος Χαϊδόπουλος, ήταν η πρώτη φορά που σε Συνέδριό μας αναγνωρίστηκαν και οι θετικές πλευρές του ελληνικού συστήματος παραγωγής κατοικίας.

Πράγματι, και ο συνάδελφος Νίκος Παπαμίχος στην εισήγησή του και ο ίδιος ο Χαϊδόπουλος στην παρέμβασή του τόνισαν ότι, στην Ελλάδα, μέσα από την κάπως άναρχη ανάπτυξη, κατορθώσαμε να διασώσουμε τη συνεκτικότητα του παραδοσιακού πολεοδομικού ιστού, στους δρόμους και τα πολεοδομικά τετράγωνα, καθώς και την πολυλειτουργικότητα των διαφόρων περιοχών της πόλης.

Μ' άλλα λόγια, επειδή δεν μπορέσαμε, ούτε στην μεσοπόλεμο ούτε μεταπολεμικά, να εφαρμόσουμε τις αρχές του μοντέρνου κινήματος στην πολεοδομική κλίμακα παρά ελάχιστα, αποφύγαμε τις τραυματικές εμπειρίες που γνώρισαν άλλες ευρωπαϊκές πόλεις με την οργανωμένη δόμηση νέων οικισμών και μεγάλων συγκροτημάτων κατοικίας, και με τους αυστηρούς διαχωρισμούς των χρήσεων γης.

Φυσικά, κανένας από τους εισηγητές δεν αγνόησε και τα προβλήματα που προέκυψαν από την ανεξέλεγκτη οικιστική ανάπτυξη.

Η σημασία της εισήγησης του συνάδελφου Νίκου Καλογήρου έγκειται, πιστεύω, στο ότι μέσα από ορισμένα επιλεγμένα παραδείγματα κατέδειξε ότι δεν έλειψαν και κάποιες εξαιρετικά ενδιαφέρουσες δοκιμές απαγκίστρωσης από την εμπορευματική τυποποίηση και προσαρμογή στις ιδιαίτερες συνθήκες του τόπου: δοκιμές, που αποκαλύπτουν την ύπαρξη πολλών δυνατοτήτων για την τυπολογική και μορφολογική ανανέωση της αστικής κατοικίας – και της πολυκατοικίας ειδικότερα.

Από την άλλη μεριά, ο συνάδελφος Μιχάλης Σουβατζίδης επιχείρησε να ξαναθέσει με πιο σύγχρονους όρους το ζήτημα της ιδιαιτερότητας της ελληνικής παράδοσης, επικαλούμενος και σχετικές θεωρητικές διερευνήσεις, όπως

εκείνη του «χωρικού μοντέλου της ελληνικής ανατολής» από τον Φίλιππο Ωραιόπουλο, και ορισμένα αρχιτεκτονικά επιτεύγματα. Ίσως το γνωστό του πάθος για την αρχιτεκτονική να τον οδήγησε, όπως επισημάνω χθες, σε κάποιες υπερβολές ή αντιφάσεις. Σπεύδω, όμως, να πω ότι συμμερίζομαι τους προβληματισμούς του, πιστεύοντας κι εγώ πως η δική μας παράδοση έχει να μας προσφέρει πολλές παραδειγματικές λύσεις κι ένα ιδιαίτερο ήθος που δεν έχουμε ακόμη αξιοποιήσει όσο θα έπρεπε.

Ός προς τις μελλοντικές προοπτικές στον τομέα της κατοικίας, ενδιαφέρουσες απόψεις ανέπτυξε ο συνάδελφος Παπαμίχος. Επισημάνε τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσει η αστική κατοικία στην ελληνική πόλη του 21ου αιώνα από ανταγωνιστικές και από αποδοτικές χρήσεις, αλλά και από την προσφορά εναλλακτικών λύσεων για κερδοφόρες επενδύσεις. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρώ την ανησυχία του για τις δυσκολίες που θα αντιμετωπίσει η ανανέωση του κτιριακού αποθέματος το οποίο συγκροτούν οι πολυκατοικίες με το καθεστώς της οριζόντιας ιδιοκτησίας, σε συνδυασμό και με τους περιορισμούς που διαφαίνεται ότι θα επιβληθούν σ' αυτή την ιδιοκτησία.

Το σενάριο στο οποίο αναφέρθηκε, για υποβάθμιση, εγκατάλειψη και αξιοποίηση με νέους όρους ορισμένων περιοχών της πόλης, ένα σενάριο γνωστό κυρίως από τις ΗΠΑ, δεν είναι πράγματι απίθανο να το δούμε εφαρμοζόμενο και στην Ελλάδα.

Όπως ήδη ανέφερα, οι εισηγητές απέφυγαν να προτείνουν συγκεκριμένους στόχους, αφήνοντας τις επιθυμίες και τα οράματά τους να διαφανούν κυρίως μέσα από όσα επισημάνω ως προβλήματα. Εξαιρέση αποτέλεσε η συνάδελφος Μιχαηλίδη, η οποία στην παρέμβασή της μας πρότεινε έναν σαφή στόχο: να φροντίσουμε ώστε οι κατοικίες που θα κτίσουμε στον επόμενο αιώνα, να είναι περισσότερο προσαρμοσμένες στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των μεταβαλλόμενων οικογενειών και, προπάντων, περισσότερο φιλική προς τα παιδιά, τους ηλικιωμένους και τα άτομα με αναπηρίες.

Γενική πάντως ήταν η ευχή όλων, η ελληνική πόλη στον 21ο αιώνα να μπορέσει να αξιοποιήσει επιτυχώς όλες τις δυνατότητες για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίσει και αντιμετωπίζει, διατηρώντας όμως παράλληλα και τις αναμφισβήτητες αξίες που διαθέτει.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Γ. Μιχαήλ

Οι δεκαετίες 1950-'60 και, κυρίως 1960-'70 συνδέθηκε δυστυχώς με τον αφανισμό μεγάλου αριθμού στοιχείων της παραδοσιακής μας κληρονομιάς.

Κι ακόμα: η εν λόγω καταστροφή σημαίνει μία βίαιη τρώση της εθνικής μας ταυτότητας και του πολιτιστικού μας πλούτου.

Στη συνέχεια, μετά το 1975, παρατηρείται μια συνειδητοποίηση περισσότερο παρά ποτέ αυτής της καταστροφής, η οποία πυροδοτεί τη συστηματική αντιμετώπιση του παραδοσιακού μας πλούτου, έστω και αν, στα κτίρια της Αθή-

φωτογραφία Μιχαήλ

νας ή της Θεσσαλονίκης, πρόκειται πλέον για «μεμονωμένα επεισόδια» στο πολεοδομικό γίγνεσθαι της κάθε πόλης.

Η υστέρηση όμως μεταξύ της συνειδητοποίησης και της λυσιτελούς αντιμετώπισης του προβλήματος ήταν πολύ μεγάλη και συνεχίζει να είναι σημαντική· κι αυτό, όταν η (δομική) δραστηριότητα στον τομέα του παραδοσιακού πλούτου βαίνει συνεχώς αυξανόμενη.

Κατ' αρχάς, η διατήρηση και η αποκατάσταση παραδοσιακών κτιρίων ή συνόλων ακολουθούν τους εφήμερους συρμούς με μουσειακό ή σκηνογραφικό τρόπο, έτσι ώστε τα κτίρια αυτά να μην μπορούν να ενταχτούν στη σημερινή ζωή.

Αντίθετα, τα κτίρια πρέπει να εντάσσονται ως ζωντανά κύτταρα στον οργανισμό κάθε οικισμού.

Τα κίνητρα και η χρηματοδότηση των σχετικών προσπαθειών παρουσιάζουν σοβαρή υστέρηση, κάτι που εντείνεται στην περίπτωση ιδιοκτητών με χαμηλά εισοδήματα. Εξ άλλου, αργεί ο θεσμός της μεταφοράς συντελεστή δόμησης.

Όπως συμβαίνει συχνά, δίπλα σε ιστορικά κτίρια ή σύνολα παραδοσιακού πλούτου ανεγείρονται νέα αρχιτεκτονήματα.

Επισημαίνεται ότι οι περιπτώσεις αυτές αντιμετωπίζονται εκ των ενόντων, χωρίς να εφαρμόζονται κανονιστικές διατάξεις αστικού σχεδιασμού. Εξ άλλου, είναι γνωστές οι αδυναμίες του νομοθετικού και του διοικητικού πλαισίου, παρά την αποδοχή των σχετικών διεθνών συμβάσεων από την Ελλάδα.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η έννοια «αρχιτεκτονική ή πολιτιστική κληρονομιά» δεν απαντάται στην ελληνική νομοθεσία, ενώ, αντίθετα, προβλέπεται η «αρχαιολογική κληρονομιά» (πρόσφατα.) Η συνειδητοποίηση της αξίας του παραδοσιακού πλούτου αποκτά μια σημαντική, νέα, μεγα-

λύτερη διάσταση. Γίνεται κοινή συνείδηση ότι η προστασία του παραδοσιακού πλούτου απαιτεί μεγαλύτερες κλίμακες: έτσι στην Αθήνα με την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων, το ίδιο στη Θεσσαλονίκη, το ίδιο στη Ρώμη στην περίπτωση των Αυτοκρατορικών Αγορών (Fori Imperiali). Ο καθηγητής του Πανεπιστημίου της Ρώμης Carlo Aymonino παρουσίασε μια νέα σφαιρική θεώρηση αυτών των αρχαιολογικών χώρων, οι οποίοι επί φασισμού υπέστησαν μια βάρβαρη επικάλυψη, για να δημιουργηθεί η Λεωφόρος των μουσολινικών παρελάσεων.

Εξ άλλου, ο καθηγητής Aymonino αποστασιοποιήθηκε από την πρακτική των παλαιών εποχών, κατά τις οποίες σημασία είχαν τα αρχαία ευρήματα, στην αποκάλυψη των οποίων θυσιάζονταν όλες οι στρώσεις των μετέπειτα αιώνων και χιλιετιών, αδιάψευστα και αυτά μνημεία της κάθε τοπικής ταυτότητας.

Εντύπωση έκαναν οι μορφολογικές και αισθητικές αναζητήσεις στην παλιά πόλη της Ρώμης, τόσο στον ευρύτερο κοινόχρηστο χώρο όσο και στα εσωτερικά, με κύριο γνώμονα την ένταξη του παραδοσιακού αυτού θησαυρού στη σύγχρονη ζωή της Ρώμης, κάτι που κατάφεραν να επιτυγχάνουν οι αρχιτέκτονες εκεί.

Η προστασία και η αξιοποίηση προϋποθέτει οικονομικές δυνατότητες, ενώ επισημαίνονται οι δυσλειτουργίες των ΕΠΑΕ, καθώς και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η Ελλάδα δεν διαθέτει αρχείο παραδοσιακής κληρονομιάς, ούτε μητρώο ειδικών μελετητών, ούτε, γενικότερα, την κατάλληλη οργανωτική και διοικητική δομή. Είναι αξιοσημείωτο το ότι το κράτος δεν δύναται να απορροφήσει τα –ως φαίνεται, υπερεπαρκή– κονδύλια, ενώ καταφεύγει σε διάφορα τεχνάσματα, όπως να βαπτίζει τις αναθέσεις μελετών «προμήθειες».

Αναγκαία κρίνεται η δημιουργία και ενός αρχείου δομικών υλικών. Προτείνεται η πρόσληψη αρχιτεκτόνων ως επιβλεπόντων σε κάθε κηρυγμένο παραδοσιακό οικισμό, καθώς και η σύσταση στο ΥΠΠΟ Γενικής Διεύθυνσης Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς, για να αποφευχθεί η πολυαρχία περί τη διαχείριση του παραδοσιακού πλούτου, αλλά και η παρατηρούμενη έξοδος των ικανών επιστημόνων από το ΥΠΠΟ.

Επισημαίνεται ότι ο όρος «πολιτιστική κληρονομιά» αρχίζει ν' αγγίζει την εποχή μας.

Προς τον 21ο αιώνα κερδίζει διεθνώς προτίμηση η έννοια όχι της αποκατάστασης των παραδοσιακών κτιρίων, αλλά της συντήρησής τους, δεδομένης της σύνθεσης επιστήμης και φιλοσοφίας στη συντήρηση των μνημείων, καθώς και της ανάπτυξης εκ νέου συστήματος αξιών, συστημάτων δομοστατικής κ.λπ.

Για τον 21ο, λοιπόν, αιώνα, προτείνονται διάφορες καινοτομίες, όπως ο επανενταφιασμός των αρχαιοτήτων. Ακόμη, κερδίζει σε σημασία η βιομηχανική αρχαιολογία.

Αναμφισβήτητα, η μελλοντική αντιμετώπιση των αναγκών κατά τον 21ο αιώνα θα είναι πολύ πιο σύνθετη, αλλά και δαπανηρή, εφόσον είναι ανα-

γκαία η ολοκληρωμένη και η ποιοτική αντιμετώπιση των αναγκών της παραδοσιακής κληρονομιάς.

Η εν λόγω αντιμετώπιση δεν νοείται πλέον παρά πλήρως εντεταγμένη στον γενικότερο χωροταξικό, πολεοδομικό, κοινωνικό και οικονομικό σχεδιασμό.

ΧΩΡΟΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ Ε. Πορτάλιου

Αγαπητοί συνάδελφοι, έχω την τύχη να επιχειρήσω τη συνθετική προσέγγιση μιας ενότητας όπου οι εισηγήσεις εστιάζουν σε κοινά θέματα και συγκλίνουν στις διαπιστώσεις και τους επιδιωκόμενους σημερινούς στόχους.

Θα μπορούσα να συνοψίσω σε μια φράση την προβαλλόμενη οραματική και, ταυτόχρονα, ρεαλιστική, κάτω από συγκεκριμένες φυσικά πολιτικές και κοινωνικές προϋποθέσεις, κυκλοφοριακή πρόταση για τον 21ο αιώνα, ως εξής: το κυκλοφοριακό μέλλον των σημερινών πόλεων επικαλείται το παρελθόν της ιστορικής πόλης, επανανακαλύπτει τις αξίες που δημιούργησαν σχέσεις άνεσης και επικοινωνίας, και επαναφέρει τον απογειωμένο τεχνολογικά σχεδιασμό στις πηγές του ανθρώπινου μέτρου και των συμβατών με τη φύση επιλογών.

Η ιστορική πόλη μπορεί να είναι η Φλωρεντία της Αναγέννησης ή το Φάληρο του 19ου αιώνα. Πάντως, συγκεντρώνει στο δρόμο –κυρίαρχη τυπολογία της αστικότητας, δρόμο γέφυρα ή συνηθισμένο δρόμο της πόλης– πυκνότητα ζωής και λειτουργιών, που εξυπηρετούν τον άνθρωπο και τις συλλογικές ανάγκες της μετακίνησης του ίδιου και των μέσων για την κοινωνική αναπαραγωγή.

Η ταχύτητα, ως ιδεολογική σταθερά που συνδέεται με την ελευθερία του ατόμου, εισάγεται τον 19ο αιώνα και κορυφώνεται τον 20ό. Ξεκινά με το σιδηρόδρομο και το αεροπλάνο, και καταλήγει στην αποθέωση του Ι.Χ. αυτοκινήτου, ως μέσου διασφάλισης όλων των δυνατών προσωπικών επιλογών.

Το Ι.Χ., όμως, από προβαλλόμενο στοιχείο

Η αρχ. Ε. Πορτάλιου

ελευθερίας αποδεικνύεται δυνάστης των πόλεων, στοιχείο ανελευθερίας των πολλών. Καταστρέφει το δρόμο, ως χώρο συνύπαρξης και πολλαπλών ανταλλαγών, και τον μετατρέπει σε αγωγό διερχόμενων εγκλωβισμένων σωμάτων, μέσα σε θωρακισμένες λαμαρίνες.

Ο κάτοικος της σύγχρονης πόλης υποχρεώνεται, για να κυκλοφορήσει, να συγκεντρώνει πληροφορίες, να πειθαρχεί, να πληρώνει, ενώ στον παραδοσιακό δρόμο οι άνθρωποι περπατούσαν, στέκονταν, έπαιζαν, συνομιλούσαν ανεμπόδιστα.

Η διαρκής επέκταση των πόλεων και η ψευδής συνείδηση ότι τις γνωρίζουμε μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας, δηλαδή της πληροφορίας, ή διασχίζοντάς τες με γρήγορα μεταφορικά μέσα, δεν αποτελούν απάντηση για το μέλλον· αντίθετα, επιτείνουν τη διάσπαση και την αποξένωση, και καταργούν τις υλικές σταθερές της έννοιας του πολίτη. Ταυτόχρονα, γεννιούνται οι νέοι απόκληροι των πόλεων, ως τεχνολογικά αναλφάβητοι ή ως φτωχοί, που δεν διαθέτουν τη δυνατότητα χρήσης μεταφορικών μέσων.

Ο σχεδιασμός της κυκλοφορίας για σήμερα και για αύριο αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του πολεοδομικού σχεδιασμού και, σε τελική ανάλυση, του οράματος και του πολιτικού σχεδίου που πρέπει να διαμορφώσουν για τις πόλεις του 21ου αιώνα, θεραπεύοντας τα προβλήματα που μας κληρονόμησε ο 20ός.

Κοινό τόπο των ομιλητών αποτελεί η ανάγκη μεγιστοποίησης της χρήσης των μαζικών μέσων μεταφοράς, ενώ διατυπώνεται και η πρόταση γενικευμένης ανάκτησης της φυσικής, με τα πόδια ή το ποδήλατο μετακίνησης, ως ριζικής απάντησης στην κυκλοφοριακή και πολεοδομική κρίση των πόλεων, στη σημερινή σκληρή, μεταλλική, ξενόφοβη και κατακεραμιτισμένη πόλη. Στις φουτουριστικές λύσεις υπερκατασκευών κυκλοφορίας πάνω από τις πόλεις, όπως τη Ρώμη ή τη Γένοβα, που θα καταδειχτούν, αντιπαρατίθεται το παράδειγμα των Βρυξελλών, όπου το 80% των δρόμων τοπικής κυκλοφορίας θα ανακατασκευαστεί ως χώρος ήπιας κυκλοφορίας.

Η σημερινή πόλη αποτελεί ένα μεγάλο ρυπογόνο κουτί, που δεν το διατρέχουν ο ήλιος και ο αέρας, ενώ το κύριο βάρος της ρύπανσης προέρχεται από την κυκλοφορία.

Τα καθαρά αυτοκίνητα ή τα καθαρά κτίρια, μέσα στο ίδιο ρυπογόνο κουτί, δεν αποτελούν τη μόνη λύση. Η οικολογικά συμβατή και απλή φυσική λύση της διαχείρισης της γεωμετρίας των αστικών κενών, με την αξιοποίηση του προσανατολισμού και των φυσικών τους δυνατοτήτων, αποτελεί ήπια και απλή εναλλακτική επιλογή στη λογική του ανθρώπινου μέτρου, που θα πρέπει να αποκατασταθεί στον επόμενο αιώνα. Ο ρόλος της πολεοδομίας και της αρχιτεκτονικής επαναποθετείται σε νέα ουμανιστική βάση. Ούτως ή άλλως, η αρχιτεκτονική, τουλάχιστον στην Ελλάδα, δεν αποτελεί ούτε καν τη φτωχή θεραπευίδα των τεχνικών έργων. Τα έργα αυτά, που βίασαν και εξακολουθούν να βιάζουν το φυσικό και αστικό περιβάλλον, εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κατασκευαστών τους. Η αρχιτεκτονική, ως λόγος περί πόλεως, χρειάζεται να επέμβει και να ασκήσει έλεγχο για την αναγκαιότητα και το χαρακτήρα όλων ανεξαιρέτως των έργων που συνδέονται με την κυκλοφορία. Ταυτόχρονα, χρειάζεται να ασκηθεί με γνώση και ευαισθησία στις περιπτώσεις όπου είναι αναγκαία τα έργα,

επ' ωφελεία της ποιότητας των έργων, της διευκόλυνσης της καθημερινής ζωής και της ανύψωσης της αισθητικής σε πολιτισμική σταθερά, που ευχαριστεί και διαπαιδαγωγεί, προτρέποντας τη χρήση ήπιων μέσων για τις ανάγκες μετακίνησης των πολιτών.

Το θεσμικό πλαίσιο και οι πρακτικές που αφορούν στην πολεοδομική και περιβαλλοντική μελέτη των κυκλοφοριακών έργων, καθώς και την αρχιτεκτονική μελέτη και κατασκευή τους, δεν είναι απλώς ανεπαρκή, αλλά σχεδόν ανύπαρκτα. Γι' αυτό χρειάζεται δραστητική παρέμβαση των αρχιτεκτόνων και των φορέων τους, ώστε να ανακτήσουν έναν βασικό τομέα του σχεδιασμού και να τον διαχειριστούν στη βάση των αρχών υπέρβασης της σημερινής κρίσης των πόλεων.

Η σημερινή και αυριανή πόλη πρέπει να είναι ανοιχτή σε όλους ανεξαιρέτως τους κατοίκους της· στις πολλές και διαφορετικές εκείνες κα-

τηγορίες του πληθυσμού που, σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους ή περιστασιακά, αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα στην ανεμπόδιση κίνηση. Άλλωστε, μόνο το 18% των κατοίκων είναι υγιείς και δεξιόχειρες.

Ο αποκλεισμός από τη δυνατότητα μετακίνησης δεν είναι τυχαίο συμβάν, αλλά εγκληματική αδιαφορία που οδηγεί στον κοινωνικό αποκλεισμό. Για μια πόλη ανοιχτή σε όλους, απαιτούνται: κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο, ευαισθητοποίηση των φορέων που εμπλέκονται στο σχεδιασμό, και ενεργοποίηση των κλάδων εκείνων της παραγωγής που θα στηρίξουν την αναγκαία υποδομή της απρόσκοπτης μετακίνησης.

Γενική Συνέλευση Αντιπροσωπίας ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

Στις 15.1.2000 πραγματοποιήθηκε η 4η τακτική σύγκληση της Αντιπροσωπίας του ΣΑΔΑΣ-ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ, με τα παρακάτω θέματα Ημερήσιας Διάταξης:

1. Απολογισμός Πεπραγμένων Δ.Σ.
2. Οικονομικός Απολογισμός Δ.Σ. - Προϋπολογισμός
3. Εκλογή Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής
4. Επανεξέταση και καθορισμός κριτηρίων για τον κατάλογο των εκπροσώπων ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ στις κριτικές επιτροπές Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών και συναφών διαδικασιών κ.λπ.
5. Έκτακτα θέματα επικαιρότητας - Ψηφίσματα.

Στη Γεν. Συνέλευση της Αντιπροσωπίας εγκρίθηκε ο Απολογισμός Πεπραγμένων του Δ.Σ. και ο Οικονομικός Απολογισμός καθώς και ο Προϋπολογισμός.

Σχετικά με τις εκλογές για την ανάδειξη της νέας Αντιπροσωπίας, εγκρίθηκε η παρακάτω πρόταση του Δ.Σ.:

Οι εκλογές για την ανάδειξη της νέας Αντιπροσωπίας του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ θα πραγματοποιηθούν την Κυριακή 20 Φεβρουαρίου 2000 από τις 9.00 π.μ. έως τις 9 μ.μ. Στην Αθήνα, οι εκλογές θα γίνουν στα Γραφεία του Συλλόγου (Βρυσακίου 15, Μοναστηράκι), ενώ, στην Περιφέρεια, σε εκλογικά τμήματα που θα ανακοινωθούν έγκαιρα από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή.

Στην Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή συμμετέχει ένας συνάδελφος από κάθε συνδυασμό. Οι συνάδελφοι που θα συμμετέχουν στην Κ.Ε.Ε., πρέπει να οριστούν το αργότερο μέχρι την Τετάρτη 2.2.2000. Οι Τοπικές Εφορευτικές Επιτροπές ορίζονται από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή, σε συνεργασία με τα Τοπικά Τμήματα όπου υπάρχουν, το αργότερο μέχρι 9.2.2000.

Δικαίωμα ψήφου έχουν όλα τα μέλη του Συλλόγου που έχουν εξοφλήσει τις συνδρομές τους στο Σύλλογο για τα έτη 1998 και 1999.

Νέα μέλη, για να έχουν τη δυνατότητα να ψηφίσουν σ' αυτές τις εκλογές, πρέπει να γραφτούν στο Σύλλογο μέχρι την Τετάρτη 16.2.2000 και ώρα 2 μ.μ., και να καταβάλουν την εγγραφή τους, καθώς και τη συνδρομή του τρέχοντος έτους.

Τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών ή των μεμονωμένων υποψηφίων πρέπει να κατατεθούν στην Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή, το αργότερο μέχρι την Δευτέρα 7.2.2000 και ώρα 2 μ.μ.

Το θέμα της επανεξέτασης και του καθορισμού κριτηρίων για τον κατάλογο των εκπροσώπων ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ στις κριτικές επιτροπές Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών και συναφών διαδικασιών κ.λπ. αποφασίστηκε να συζητηθεί σε επόμενη Αντιπροσωπία, μετά από επεξεργασία και σχετική εισήγηση. Μέχρι τότε, εφαρμόζονται οι ισχύουσες διαδικασίες.

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΑΔΑΣ-ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ 20.2.2000

Α. Διαδικασία εκλογών - υποψήφιοι

Οι εκλογές για την ανάδειξη της νέας Αντιπροσωπίας του Συλλόγου θα γίνουν την **Κυριακή 20 Φεβρουαρίου 2000**.

Η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή παραλαμβάνει τα ψηφοδέλτια των υποψηφιοτήτων μέχρι τη **Δευτέρα 7 Φεβρουαρίου 2000 και ώρα 14.00** στα γραφεία του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ (Βρυσακίου 15, Αθήνα, τηλ. 3215.146, fax 3215.147).

Τα ψηφοδέλτια θα αποσταλούν στα τοπικά εκλογικά τμήματα το αργότερο μέχρι τις 16.2.2000. Εάν το αργότερο 20 μέρες πριν τις εκλογές, δηλαδή στις 1.2.2000, δεν έχουν προταθεί οι Τοπικές Εφορευτικές Επιτροπές από τα Τοπικά Τμήματα, αυτές ορίζονται από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή.

Β. Δικαίωμα συμμετοχής

Δικαίωμα συμμετοχής στις εκλογές έχουν μόνο τα ταμειακά εντάξει μέλη του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ (άρθρο 4, παράγρ. 2 του καταστατικού), δηλαδή, σύμφωνα με απόφαση της Αντιπροσωπίας, όσοι έχουν εξοφλήσει τουλάχιστον τη συνδρομή των ετών 1998 και 1999 (6000 δρχ. για τους έχοντες δίπλωμα πάνω από 5 χρόνια και 3000 δρχ. για τους συναδέλφους με κτήση διπλώματος κάτω της 5ετίας), και η τακτοποίηση γίνεται μέχρι και την ημέρα των εκλογών στις κατά τόπους Εφορευτικές Επιτροπές.

Όσοι αρχιτέκτονες δεν είναι γραμμένοι στον ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, μπορούν να εγγραφούν, για να ψηφίσουν στις εκλογές της 20.2.2000 μέχρι και την **Τετάρτη 16.2.2000 και ώρα 12 το μεσημέρι** στα γραφεία του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, συμπληρώνοντας τη συνημμένη αίτηση και καταβάλλοντας το δικαίωμα εγγραφής (1000 δραχμές).

Γ. Τόπος διενέργειας εκλογών

Οι εκλογές θα διεξαχθούν σε όλη τη χώρα την **Κυριακή 20.2.2000 και από ώρα 9.00 - 21.00** (άρθρο 11, παράγρ. 1).

- Οι συνάδελφοι της Αττικής θα ψηφίσουν στα γραφεία του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ (Βρυσακίου 15, τηλ. 3215.146, Αθήνα).

- Οι συνάδελφοι των περιφερειών θα ψηφίσουν στα εκλογικά τμήματα που θα ανακοινωθούν έγκαιρα από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή. Εάν σε κάποια περιφέρεια υπάρχουν περισσότερα από ένα εκλογικά τμήματα, τότε ψηφίζουν στο εκλογικό τμήμα του Νομού που ανήκουν.

Προσοχή: Οι συνάδελφοι ψηφίζουν μόνο στην περιφέρεια στην οποία ανήκουν.

Θα γίνει προσπάθεια από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή να στηθούν κάλπες σε όσο το δυνατόν περισσότερες πρωτεύουσες Νομών.

Δ. Κατανομή εδρών Αντιπροσωπίας και αριθμός σταυρών

Το Δ.Σ. αποφάσισε να ακολουθήσει την κατανομή των εδρών που ίσχυσε για τις προηγούμενες εκλογές:

1. ΠΕΡΙΦ. ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ
(5 ΝΟΜΟΙ) 5 ΕΔΡΕΣ
(Έβρου-Ροδόπης-Ξάνθης-Δράμας-Καβάλας)
2. ΠΕΡΙΦ. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
(7 ΝΟΜΟΙ) 23 ΕΔΡΕΣ
(Θεσ/κης-Σερρών-Χαλκιδικής-Κιλκίς-Πέλλας-Ημαθίας-Πιερίας)
3. ΠΕΡΙΦ. ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
(4 ΝΟΜΟΙ) 4 ΕΔΡΕΣ
(Φλώρινας-Κοζάνης-Καστοριάς-Γρεβενών)
4. ΠΕΡΙΦ. ΗΠΕΙΡΟΥ
(4 ΝΟΜΟΙ) 4 ΕΔΡΕΣ
(Ιωαννίνων-Άρτας-Θεσπρωτίας-Πρεβέζης)
5. ΠΕΡΙΦ. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
(4 ΝΟΜΟΙ) 8 ΕΔΡΕΣ
(Λάρισας-Μαγνησίας-Τρικάλων-Καρδίτσας)
6. ΠΕΡΙΦ. ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
(4 ΝΟΜΟΙ) 4 ΕΔΡΕΣ
(Κέρκυρας-Κεφαλληνίας-Ζακύνθου-Λευκάδος)
7. ΠΕΡΙΦ. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
(3 ΝΟΜΟΙ) 6 ΕΔΡΕΣ
(Αιτωλοακαρνανίας-Αχαΐας-Ηλείας)

8. ΠΕΡΙΦ. ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (5 ΝΟΜΟΙ) 5 ΕΔΡΕΣ (Φθιώτιδος-Φωκίδος-Ευρυτανίας-Βοιωτίας-Ευβοίας)
9. ΠΕΡΙΦ. ΑΤΤΙΚΗΣ (1 ΝΟΜΟΣ) 86 ΕΔΡΕΣ (Αττική)
10. ΠΕΡΙΦ. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (5 ΝΟΜΟΙ) 5 ΕΔΡΕΣ (Κορινθίας-Αργολίδος-Αρκαδίας-Μεσσηνίας-Λακωνίας)
11. ΠΕΡΙΦ. ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (3 ΝΟΜΟΙ) 3 ΕΔΡΕΣ (Λέσβου-Χίου-Σάμου)
12. ΠΕΡΙΦ. ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (2 ΝΟΜΟΙ) 4 ΕΔΡΕΣ (Κυκλάδων-Δωδεκανήσου)
13. ΠΕΡΙΦ. ΚΡΗΤΗΣ (4 ΝΟΜΟΙ) 8 ΕΔΡΕΣ (Ηρακλείου-Λασηθίου-Ρεθύμνης-Χανίων)

Ο μέγιστος αριθμός σταυρών στα ψηφοδέλτια ορίζεται στους 11 για την περιφέρεια Αττικής, στους 4 για την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και μονοσταυρία για τις υπόλοιπες περιφέρειες. Σύμφωνα με απόφαση της Αντιπροσωπίας, στα ψηφοδέλτια των συνδυασμών, εκτός από την περιφέρεια, όπως προβλέπει το άρθρο 11, θα αναγράφεται και ο νομός του κάθε υποψηφίου, ώστε ο ψηφοφόρος να γνωρίζει σε ποιο νομό ανήκει αυτός που θα επιλέξει μέσα στην περιφέρειά του. Όλα τα ψηφοδέλτια, ανεξάρτητα αν καλύπτουν ή όχι το σύνολο των περιφερειών, είναι πανελλαδικά.

- 72** Σταυρός προτίμησης, όμως, μπαίνει μόνο στους υποψηφίους της περιφέρειας στην οποία ανήκει ο ψηφοφόρος.

Εάν κάποιος ψηφίσει συνδυασμό χωρίς υποψηφίους στη συγκεκριμένη περιφέρεια, τότε δεν βάζει σταυρό προτίμησης. Τυχόν σταυροί σε υποψηφίους άλλων περιφερειών δεν ακυρώνουν το ψηφοδέλτιο, αλλά και δεν λαμβάνονται υπόψη.

Συνάδελφοι,
Η ανάγκη μαζικής συμμετοχής στις εκλογές της 20 Φεβρουαρίου 2000 κρίνεται επιτακτική, προκειμένου να ενισχυθεί η πανελλαδική έκφραση του κλάδου.

<div> <div>Προς</div> <div>Την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων Αθήνα 2004 Α.Ε.</div> <div>Ζάππειο Μέγαρο Αθήνα</div> </div>
<p>Θέμα: «Αρχιτεκτονικός Διαγωνισμός» για το Ολυμπιακό Χωριό</p>

1. Το ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ αποτελεί το σημαντικότερο από τα ολυμπιακά έργα και τη μεγαλύτερη ίσως πολεοδομική-οικιστική παρέμβαση που έγινε ποτέ στο Λεκανοπέδιο της Αττικής, καθώς πρόκειται για την ίδρυση μιας νέας πόλης 16.000 κατοίκων με διττή χρήση, ολυμπιακή και μεταολυμπιακή. (εργατικές κατοικίες).

Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων είχε ήδη εγκαίρως διατυπώσει τις αντιρρήσεις του για τη χωροθέτηση του έργου, για λόγους που σχετίζονται με την πολεοδομική και αρχιτεκτονική φυσιογνωμία, καθώς και τις χρήσεις και τις φορτίσεις του ευρύτερου χώρου του πολεοδομικού συγκροτήματος της πρωτεύουσας. Στους λόγους αυτούς, μετά το σεισμό του περασμένου Σε-

πτέμβρη, προστέθηκε δραματικά και η σεισμική ευπάθεια της περιοχής, η οποία βρίσκεται ακριβώς πάνω στο ρήγμα.
2. Σε ό,τι αφορά στη μελέτη και την κατασκευή του έργου, ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων είχε επίσης εγκαίρως διατυπώσει την πάγια θέση του ότι έργα τέτοιας σημασίας και κλίμακας δεν είναι δυνατόν να διεκπεραιώνονται παρά μόνο μέσα από τις διαδικασίες των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών.

Η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ 2004 Α.Ε., αγνοώντας τις απόψεις του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ και άλλων φορέων, και παρακάμπτοντας στοιχειώδεις αρχές δεοντολογίας, προχώρησε σε άλλες επιλογές.

Α. Προκήρυξε, τον Αύγουστο του 1999, **κλειστό** Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό με προεπιλογή σε πρώτη φάση έξι (6) υποψηφίων από το σύνολο των αρχικών συμμετοχών, οι οποίοι θα προχωρούσαν στη δεύτερη φάση. Από τις βραβευμένες μελέτες τής δεύτερης αυτής φάσης και την πιθανή σύνθεσή τους θα προέκυπταν οι προμελέτες του έργου σε πολεοδομικό και οικιστικό επίπεδο.

Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων, παρά τις επιφυλάξεις για το χαρακτήρα του Διαγωνισμού και με σκοπό την έγκαιρη κατασκευή του έργου ενόψει του 2004, έστειλε κατ’ ανοχήν εκπρόσωπό του στην 7μελή Κριτική Επιτροπή, η οποία συγκροτήθηκε από 3 ξένους καθηγητές και από εκπροσώπους του ΤΕΕ, του ΣΑΔΑΣ, του ΕΜΠ και του αγωνοθέτη.

Β. Τον Δεκέμβρη του 1999, ένα και πλέον μήνα μετά τη λήξη της πρώτης φάσης, το Δ.Σ. της ΑΘΗΝΑΣ 2004 ακύρωσε το διαγωνισμό με το αιτιολογικό ότι «δεν ήταν επαρκώς τεκμηριωμένη» η απόφαση της Κριτικής Επιτροπής (συνέντευξη Τύπου 2.12.99).

Από το πρακτικό της Κριτικής Επιτροπής και το 25σέλιδο υπόμνημα που τη συνόδευσε, προκύπτει ότι, αντιθέτως, αβάσιμος και ατεκμηρίωτος είναι ο παραπάνω ισχυρισμός.

Με την απόφαση αυτή του Δ.Σ., πέραν του ότι εκτέθηκε διεθνώς η αξιοπιστία της χώρας μας, δημιουργήθηκαν και σοβαρά προβλήματα δεοντολογίας και ηθικής τάξης, αλλά και προβλήματα υπέρβασης των εθνικών και κοινοτικών θεσμικών πλαισίων για τους διαγωνισμούς, με απρόβλεπτες ακόμα συνέπειες.

Γ. Στις 30.12.1999, η ΑΘΗΝΑ 2004 προκήρυξε νέο Διαγωνισμό Ιδεών για τη διατύπωση προτάσεων Σχεδίου Γενικής Διάταξης (Masterplan), σε συνδυασμό με την επίλυση των κτιριολογικών απαιτήσεων για την ολυμπιακή και την μεταολυμπιακή χρήση του οικισμού από τον ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ.

Το θετικό στη νέα προκήρυξη είναι ότι ο Διαγωνισμός είναι ανοικτός, χωρίς προεπιλογή.

Πέρα απ’ αυτό, όμως, και η νέα διαδικασία είναι θεσμικά και δεοντολογικά διάτρητη καθώς εισάγει νέες μεθοδεύσεις περί τους διαγωνισμούς, πρωτοφανείς και απαράδεκτες για τα ελληνικά δεδομένα:

- Η απόφαση της Κριτικής Επιτροπής *δεν είναι δεσμευτική* για την αναθέτουσα Αρχή.
- Οι βραβευμένοι μελετητές *δεν έχουν δικαιώματα* στην ανάθεση τυχόν συμπληρωματικών συμβάσεων.
- Η αναθέτουσα Αρχή *διατηρεί το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει κατά την κρίση της* εν όλω ή εν μέρει (ή και καθόλου) τις βραβευμένες μελέτες.
- Προμελέτη η οποία θα παραδοθεί από την ΑΘΗΝΑ 2004 στον ΟΕΚ για την εκτέλεση του έργου με το σύστημα της μελετοκατασκευής, είναι δυνατόν να ανατεθεί στους βραβευμένους ή άλλους μελετητές και, πάντως, ύστερα από *διαπραγμάτευση της αμοιβής*.

Και αναρωτιέται κανείς, τι είδους Διαγωνισμός είναι αυτός

όπου η αναθέτουσα Αρχή, χωρίς καμία δέσμευση, απονέμει τα βραβεία, αναθέτει τις προμελέτες, καθορίζει τις αμοιβές κ.λπ. και τι εχέγγυα παρέχει στους διαγωνιζομένους για τη συμμετοχή τους...

Τέλος, σημειώνουμε ότι από τη νέα 5μελή Κριτική Επιτροπή αποκλείστηκε η εκπροσώπηση του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ. Δε σχολιάζουμε το γεγονός: απλώς, επισημαίνουμε ότι η εκπροσώπηση αυτή είναι υποχρεωτική, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, και ότι ο αποκλεισμός του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων συμβαίνει για πρώτη φορά στην ιστορία των Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών στον τόπο μας.
Ύστερα από όλα αυτά, καλούμε την ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΑΘΗΝΑ 2004 να αναθεωρήσει ριζικά την απόφασή της και να προχωρήσει στη διενέργεια ενός ανοικτού Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού, σύμφωνα με τους ισχύοντες κοινοτικούς, αλλά και, κυρίως, τους ελληνικούς θεσμούς με γνώμονα:

- την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αρχιτεκτονικού αποτελέσματος,
- το σεβασμό προς το θεσμό των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών,
- την αποκατάσταση της διεθνούς εικόνας και της αξιοπιστίας της χώρας μας.

Σε αντίθετη περίπτωση, ο ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ επισημαίνει στα μέλη του ότι δεν διασφαλίζεται η φερεγγυότητα του διαγωνισμού, και με αυτή την έννοια θα πρέπει να εκτιμήσουν τη συμμετοχή τους ή την αποχή τους.

Κοινοποίηση:

- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Πατησίων 47, Αθήνα
- Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Καρ. Σερβίας 4, Αθήνα
- Κριτική Επιτροπή Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού
- Ενημερωτικό Δελτίο ΤΕΕ, Καρ. Σερβίας 4, Αθήνα
- MME - Ημερήσιος Τύπος

<div> <div></div> <div>Προς</div> <div>Τον Υφυπουργό Δημοσίων Έργων κ. Χρίστο Βερελή Χαρ. Τρικούπη 182, Αθήνα</div> </div>
<p>Θέμα: Διασφάλιση ποιότητας στις κατασκευές</p>
<p>Κύριε Υφυπουργέ,</p>

Ο ΣΑΔΑΣ-Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων πληροφορήθηκε από δημοσιεύματα ότι προωθούνται διαδικασίες από το Υπουργείο σας για τη διασφάλιση της ποιότητας στις κατασκευές. Επειδή, την τελευταία πενταετία, δεν είχαμε την ευκαιρία να προσκληθούμε να συμμετάσχουμε σε καμία δραστηριότητα του τομέα ευθύνη σας, ούτε καν ως αποδέκτες εγκυκλίων σας, θεωρούμε απαραίτητη τη συμμετοχή του Συλλόγου μας στις παραπάνω διαδικασίες, δεδομένου ότι εκπροσωπούμε το σύνολο των Ελλήνων Αρχιτεκτόνων.

<div> <div>Προς</div> <div>Το ΥΠΕΧΩΔΕ</div> <div>Γενική Γραμματεία Δημ. Έργων Γεν. Δ/νση Διοικ/σης και Προγράμματος Διεύθυνση (Δ11)</div> <div>Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Θεμάτων ΕΟΚ (Θ)</div> <div>Χαρ. Τρικούπη 182, 10178 Αθήνα</div> <div>Υπόψη: κ. Ν. Κατσιμπίνη</div> </div>
<p>Θέμα: Οδηγία 85/384/ΕΟΚ Ανακοίνωση νέου διπλώματος του Λιχτενστάιν (Dipl. Arch. FH)</p>

Ο ΣΑΔΑΣ-Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων προτείνει να ζητη-

σει η Ελληνική Αντιπροσωπία να προσβάλει τα πτυχία αυτά, επειδή:

1) σύμφωνα με το άρθρο 4 της Οδηγίας, η εκπαίδευση είναι 4ετούς φοίτησης (επειδή είναι FACHHOCHSCHULE) και η Οδηγία, όταν υπογράφηκε, αναφερόταν στις ήδη υπάρχουσες FACHHOCHSCHULE και όχι σε όσες δημιουργήθηκαν μετά την υπογραφή της Οδηγίας,
2) το εκπαιδευτικό πρόγραμμα δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 της Οδηγίας,
3) μετά από απόφαση της ολομέλειας της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Ε.Ε. και σύμφωνα με τη σύσταση των αρμοδίων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η διάρκεια της εκπαίδευσης των αρχιτεκτόνων, που αφορούν κυρίως στις νέες σχολές που ιδρύονται, προβλέπεται 5ετούς διάρκειας, με 2 χρόνια πρακτικής εξάσκησης.

Για τους παραπάνω λόγους, προτείνουμε την καταγγελία του πτυχίου και παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Δ.Σ. του ΣΑΔΑΣ-Πανελλήνιας Ένωσης Αρχιτεκτόνων διαμαρτύρεται έντονα για τη σύλληψη, την Παρασκευή 14.1.2000, δύο φοιτητών της Αρχιτεκτονικής Σχολής του ΕΜΠ, οι οποίοι, σύμφωνα με τις μαρτυρίες των καθηγητών τους, συνελήφθησαν αναίτια ενώ έβγαιναν από το Πολυτεχνείο μετά την αναγκαστική διακοπή του μαθήματός τους λόγω της ρίψης δακρυγόνων από την αστυνομία εντός του χώρου του Πολυτεχνείου. Τέτοιου είδους αδικαιολόγητες συλλήψεις θυμίζουν άλλες εποχές και δεν συμβαδίζουν με ένα σύγχρονο δημοκρατικό καθεστώς. Απαιτούμε την άμεση αποφυλάκιση των φοιτητών, τη διερεύνηση της υπόθεσης και την τιμωρία των υπευθύνων που χειρίστηκαν το θέμα από πλευράς Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως.

<div> <div>Προς</div> <div>Την ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ και την ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΖΩΗΣ</div> <div>Ασκληπίου 9, 10679 Αθήνα</div> </div>
<p>Θέμα: Ορισμός εκπροσώπων ΣΑΔΑΣ-Πανελλήνιας Ένωσης Αρχιτεκτόνων στην Κριτική Επιτροπή του κλειστού Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού για τη σύνταξη μελέτης προσχεδίων μεγάρου Ασφαλιστικών Εταιριών Ομίλου ΑΤΕ</p>

Σε απάντηση του από 11.11.99 εγγράφου σας, σας γνωρίζουμε ότι εκπρόσωποί μας στην Κριτική Επιτροπή του παραπάνω διαγωνισμού ορίζονται οι συνάδελφοι:
α. Κλαμπασέας Μανώλης, τακτικό μέλος (Δημοκρατίας 27, Ζωγράφου, τηλ.: 7750424 και 7786147, fax: 7750424)
β. Μπαρζούκας Αθανάσιος, αναπληρωματικό μέλος (Κομοτηνής 4, 54655 Θεσσαλονίκη, τηλ.: 031-426050)

Παρακαλούμε, μετά το τέλος των εργασιών της Κριτικής Επιτροπής, να μας αποστείλετε τα πρακτικά των συνεδριάσεων της, απαραίτητα για την ενημέρωση των μελών μας και του αρχείου που τηρούμε για τους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς.

<div> <div>Προς</div> <div>Τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ</div> <div>κ. Κώστα Λαλιώτη</div> <div>Αμαλιάδος 17, 11523 Αθήνα</div> </div>
<p>Θέμα: Θεσμικό Πλαίσιο Αρχιτεκτόνων</p>
<p>Αξιότιμε κ. Υπουργέ,</p>

1. Ο Σύλλογός μας, έκφραση των Διπλωματούχων Αρχιτεκτό-

προβλήματα που αντιμετωπίζει ο επιστήμων αρχιτέκτων κατά την άσκηση του επαγγέλματός του, λόγω του απαρχαιωμένου θεσμικού πλαισίου της άσκησης του επαγγέλματος των μηχανικών στην Ελλάδα και τις συνέπειες που αυτό έχει στην παραγωγή του δομημένου περιβάλλοντος.

Η συζήτηση υπήρξε πολύ εποικοδομητική. Εξετάστηκε το πολιτικό ζήτημα της παραγωγής του δομημένου χώρου ως κοινωνικού αγαθού με σοβαρές οικονομικές συνέπειες, θετικές ή αρνητικές, ανάλογα με τον τρόπο παραγωγής, καθώς και ζητήματα της προστασίας του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάστηκαν τα δικαιώματα άσκησης του επαγγέλματος αρχιτεκτονικής στη χώρα μας και η αντίστοιχη οδηγία της ΕΕ από 10/6/1985, που όμως δεν εφαρμόζεται στην Ελλάδα. Επίσης μου γνωστοποιήθηκε η συμφωνία για την επίλυση του ζητήματος του 1985, μεταξύ των Συλλόγων Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών.

Η Πολιτική Άνοιξη υποστηρίζει κάθε προσπάθεια που οδηγεί στην προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος προκειμένου να επιτύχουμε την «αιφόρο ανάπτυξη», πολιτικό στόχο κάθε σύγχρονης κοινωνίας που ενδιαφέρεται για την ανάπτυξη της οικονομίας της, παράλληλα με την ποιότητα ζωής και την ευημερία των πολιτών της.

Έτσι, διαβεβαίωσα τον Πρόεδρο του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ –και επαναλαμβάνω και σήμερα– ότι θα προσυπογράψω οποιαδήποτε νομοθετική ρύθμιση κριθεί αναγκαία, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της ποιοτικής παραγωγής του δομημένου περιβάλλοντος ως κοινωνικού αγαθού· αγαθού, που πρέπει να εξασφαλίσει η Πολιτεία, προκειμένου να μη σπαταλώνται οι οικονομίες των πολιτών, να διαφυλαχθεί η πολιτιστική και αρχιτεκτονική κληρονομιά και να προστατευτεί το περιβάλλον, στοιχεία που αποτελούν τους ακρογωνιαίους λίθους της αιφόρου ανάπτυξης μιας σύγχρονης κοινωνίας.

*Αντώνης Κ. Σαμαράς
Πρόεδρος της Πολιτικής Άνοιξης*

Οι Σύλλογοι ΣΠΜΕ και ΣΑΔΑΣ:

1. Αναγνωρίζουμε ότι το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για την άσκηση του επαγγέλματος των μηχανικών (Ν. 4663/30) είναι αναχρονιστικό και χρειάζεται αναθεώρηση στην κατεύθυνση της προσαρμογής του επαγγελματικού αντικειμένου των κλάδων στο γνωστικό περιεχόμενο των σπουδών τους.

2. Αναγνωρίζουμε ταυτόχρονα μια διαμορφωμένη κοινωνική πραγματικότητα από τον τρόπο που μέχρι τώρα ασκούσαν το επάγγελμά τους οι έλληνες αρχιτέκτονες και οι πολιτικοί μηχανικοί.

3. Με βάση αυτές τις δύο παραδοχές, θεωρούμε ότι, σε ό,τι αφορά στην Κατευθυντήρια Οδηγία (DIRECTIVA) της ΕΟΚ για την άσκηση δραστηριοτήτων του τομέα της αρχιτεκτονικής, πρέπει να ισχύσει και για τους έλληνες πολιτικούς μηχανικούς η ένταξή τους με τους περιορισμούς του άρθρου 10 της Κατευθυντήριας Οδηγίας και για την προβλεπόμενη από αυτό μεταβατική περίοδο και μόνο αυτή.

4. Δεσμευόμαστε να ανοίξουμε άμεσα τις διαδικασίες για την αναθεώρηση του Εθνικού Θεσμικού Πλασίου (Ν. 4663/30), δεχόμενοι, ανάμεσα στις ρυθμίσεις που θα συμφωνηθούν από κοινού, την ίδια μεταβατική περίοδο ισχύος τους από την ψήφιση του νόμου, όπως και στο θέμα της Κατευθυντήριας Οδηγίας.

5. Για την προώθηση των παραπάνω, καλούμε σε συνεργασία το ΤΕΕ και τους άλλους Συλλόγους των Τεχνικών.

6. Καλούμε επίσης την Πολιτεία να προωθήσει, σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς, νομοθετικά τη ρύθμιση του παραπάνω θέματος, που έχει ευρύτερο κοινωνικό χαρακτήρα.

*Για τον ΣΑΔΑΣ
Ο Πρόεδρος Αποστόλης Γερνίκος
Για τον ΣΠΜΕ
Ο Πρόεδρος Ηλίας Σκαλαίος*

εκλογές

ΣΑΔΑΣ ΠΕΑ

Κυριακή 20.2.2000

09.00 πμ - 21.00 μμ